

**AVRUPA BANKACILIK SİSTEMİ
ÇERÇEVESİNDE AVRUPA MERKEZ
BANKASI VE TÜRKİYE CUMHURİYETİ
MERKEZ BANKASI ÜZERİNE
KARŞILAŞTIRMALI VE
KAVRAMSAL BİR DEĞERLENDİRME
Yüksek Lisans Tezi
Oktay TOSUN
Eskişehir 2022**

**AVRUPA BANKACILIK SİSTEMİ ÇERÇEVESİNDE AVRUPA MERKEZ
BANKASI VE TÜRKİYE CUMHURİYETİ MERKEZ BANKASI ÜZERİNE
KARŞILAŞTIRMALI VE KAVRAMSAL BİR DEĞERLENDİRME**

Oktay TOSUN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İktisat Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Erol KUTLU

**Eskişehir
Anadolu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Haziran 2022**

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Oktay TOSUN'un "Avrupa Bankacılık Sistemi Çerçevesinde Avrupa Merkez Bankası ve Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Üzerine Karşılaştırmalı ve Kavramsal Bir Değerlendirme" başlıklı tezi 20/11/2022 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından değerlendirilerek Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca, İktisat Anabilim Dalında yüksek lisans tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Unvanı- Adı Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı):

.....

ÜYE:

.....

ÜYE:

.....

.....

(Enstitü Müdürü)

ÖZET

AVRUPA BANKACILIK SİSTEMİ ÇERÇEVESİNDE AVRUPA MERKEZ BANKASI VE TÜRKİYE CUMHURİYETİ MERKEZ BANKASI ÜZERİNE KARŞILAŞTIRMALI VE KAVRAMSAL BİR DEĞERLENDİRME

Oktay TOSUN

İktisat Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Haziran, 2022

Danışman: Prof. Dr. Erol KUTLU

Banka kurtarma ve çözüm yönergesi ile bankacılık birliği avro bölgesindeki sıkıntılı ticari bankalarla başa çıkmak için kullanılması gereken üç sütunu içeren bir kılavuz alacak. Avrupa Tek Bankacılık Otoritesi, Avrupa Merkez Bankasının uluslararası bankalardan hem faaliyetleri hem de likiditeleri hakkında rapor alma yetkilerini genişletiyor. Öte yandan, tek tip Avrupa banka çözümlene mekanizması, özellikle hissedarların sözde kefaletle bir borç zinciri yoluyla kovuşturulmasıyla, sorunlu bankaların şartlı çözümünü düzenler. Buna ek olarak, 2024 yılına kadar işleme için 55 milyar avroluk bir fon kurulacak ve bu fon devlet kurumları nezdinde kademeli olarak sona erdiğinde yürürlüğe girecek. Henüz uygulanmayan uyumlaştırılmış mevduat sigortası programı, bankanın batması durumunda tazmin edilen küçük yatırımcılar için kapsamlı bir koruma mekanizmasını temsil etmektedir. Bu tezde, Avrupa İstikrar Mekanizmasının yanı sıra bankacılık birliğinin bankacılık sektöründeki finansal krizlere karşı etkin bir koruyucu işleve sahip olduğunu gösteren konular ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Banka kurtarma, Çözüm yönergesi, Avrupa Bankacılık Sistemi, Avrupai İstikrar mekanizmasının,

ABSTRACT

A COMPARATIVE AND CONCEPTUAL EVALUATION OF THE EUROPEAN CENTRAL BANK AND CENTRAL BANK OF REPUBLIC OF TURKEY IN THE EUROPEAN BANKING SYSTEM CONTEXT

Oktay TOSUN

Department of Economics

Anadolu University, Graduate School of Social Sciences, June, 2022

Supervisor: Prof. Dr. Erol KUTLU

The banking union gets a directive in the form of the Bank Recovery and Resolution Directive, which contains three pillars that will be used to deal with ailing commercial banks in the euro area. The Single European Banking Authority extends the powers of the European Central Bank to receive reports from international banks regarding their activities as well as their liquidity. The Single European Bank Resolution Mechanism, on the other hand, regulates the conditional resolution of ailing banks, whereby shareholders in particular are held liable through a liability cascade with the so-called bail-in principle. In addition, a €55 billion fund will be set up by 2024 for the resolution, which will take effect at the end of the cascade before state institutions. The harmonised deposit guarantee scheme, which has not yet been implemented, represents a far-reaching protection mechanism for small investors who will be compensated in the event of bank failure. This paper shows that the Banking Union, alongside the European Stability Mechanism, has an effective protective function with regard to financial crises in the banking sector.

Keywords: Bank recovery, Resolution directive, European banking system, European stability mechanism

20/11//2022

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalardan bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilemeyen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla tarandığını ve hiçbir şekilde intihal içermediğini beyan ederim.

Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

Oktay TOSUN

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
BAŞLIK SAYFASI.....	İ
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	İİ
ÖZET	İİİ
ABSTRACT	İV
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ.....	V
İÇİNDEKİLER	VI
GÖRSELLER DİZİNİ.....	İX
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	X
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. AVRUPA BİRLİĞİ MALİ POLİTİKASI	4
1.1. Avrupa Ekonomik Birliği: Tarihsel Bağlam	4
1.2. Avrupa Bankacılık Sistemi.....	6
1.2.1. Avrupa Bankacılık Birliği.....	6
1.2.2. Avrupa Merkez Bankası.....	8
1.2.1.1. <i>Maastricht Antlaşması</i>	9
1.2.1.2. <i>Amsterdam Antlaşması</i>	10
1.2.1.3. <i>Lizbon Antlaşması</i>	10
1.3. Avrupa Merkez Bankası: Hedefler ve Araçlar	11
1.3.1. Fiyat istikrarı	12
1.3.2. Faiz oranı politikası.....	13
1.3.3. Asgari rezervler	14
1.3.4. Açık piyasa işlemleri.....	14
1.4. Banka Kurtarma ve Çözüm Yönergesi.....	15
1.4.1. Tek Avrupa bankacılık denetimi	16

1.4.2. Tek tip tasfiye ve yeniden yapılandırma prosedürü.....	19
1.4.3. Uyumlaştırılmış Avrupa mevduat sigortası	22
1.5. Bankacılık Birliğinin Eleştirel İncelemesi.....	25
1.5.1. Avrupa kurumlarının demokrasi açığı.....	25
1.5.2. AMB'nin karşılaştığı Genel sorunlar.....	27
1.5.3. Uyumlaştırma (yakınsama) kriterlerindeki yanlışlıklar.....	28
1.5.4. Düşük faiz politikasının eleştirisi	29
1.5.5. Bankacılık birliğine ilişkin kritik eleştirel bakış.....	29
1.5.5.1. Tek Tip Bankacılık Denetiminin eleştirisi.....	30
1.5.5.2. Tek tip çözümlülük fonunun eleştirisi.....	32
1.5.5.3. Uyumlaştırılmış mevduat garantisinin eleştirisi.....	32
1.5.5.4. Avrupa Bankacılık Birliği'ne yönelik genel eleştiri	33

İKİNCİ BÖLÜM

2. GENEL OLARAK AVRUPA BİRLİĞİ VE AVRUPA MERKEZ BANKACILIĞI	34
2.1. Avrupa Senedi	36
2.2. Maastricht Antlaşması.....	37
2.3. Avrupa Birliği Merkez Bankası.....	38
2.4. AMB Yönetimi.....	40
2.5. AMB'nin Para Politikası	42
2.6. AMB Müfettişlerine Genel Bakış.....	44
2.6.1. Tek Düzen Müfettişlik Mekanizması	45
2.7. AMB'nin Denetlemeye Yönelik Araçları.....	47
2.7.1. Avrupa Bankaları Müfettişleri.....	47
2.7.1.1. Stres test müfettişlerin çalışmaları ve sonuçları.....	50
2.7.1.2. Yeniden yapılandırma ve tek tip işlemleri.....	52
2.7.1.3. Mevduat sigortası ve uyumlaştırma	55

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. AVRUPA EKONOMİ POLİTİKASI VE TÜRKİYE İLİŞKİSİ	58
3.1. Avrupa-Türkiye Ekonomi Tarihi	58
3.2. Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası	60
3.3. Türkiye Maliye Politikası ve Türkiye Merkez Bankası'nın Rolü	61
3.4. Avrupa Merkez Bankası Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası ile Karşılaştırılması.....	64
SONUÇ	70

KAYNAKÇA

ÖZGEÇMİŞ

GÖRSELLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Görsel 1. 1. Avrupa Birliği üye ülke bayrakları	34
Görsel 1. 2. Avrupa Birliğine Güven Anlaşması	36
Görsel 1. 3. AMB reklam ve resim galerisi	38
Görsel 1. 4. AMB'nin Logosu.....	41
Görsel 1. 5. Avrupa Birliği para birimi	42

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

AB	Avrupa Birliği
AET	Avrupa Ekonomik Topluluğu
AİM	Avrupa İstikrar Mekanizmasının
AK	Avrupa Komisyonu
AKÇB	Avrupa Kömür ve Çelik Birliğini
AKÇT	Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu
AMB	Avrupa Merkez Bankası
APAB	Avrupa Para Birliği
BDDK	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
BKÇY	Banka Kurtarma ve Çözüm Yönergesi
EPB	Ekonomik ve Parasal Birliği
EPB	Ekonomik ve Parasal Birlik
EURATOM	Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu
GSMH	Gayri Safi Milli Hasıla
GSYİH	Gayri Safi Yurt İçi Hasıla
GSYİH	Gayri Safi Yurt İçi Hasıla
MGYTY	Mevduat Garantisi ve Yatırımcı Tazminat Yasası
OECD	Ekonomik İş birliği ve Kalkınma Örgütü
TMSF	Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu
TTBD	Tek Tip Bankacılık Denetiminin
TTÇM	Tek Tip Çözümleme Mekanizması
TTDM	Tek Tip Denetim Mekanizması
UPF	Uluslararası Para Fonu

GİRİŞ

Yunanistan'ın 2009 yılında ulusal borcuna yol açan 2007 mali krizi, Avrupa düzeyinde çeşitli faktörler tarafından şiddetlenmiştir. Bir yandan, artan borçlanma maliyetleriyle karşı karşıya kalan yüksek ulusal borç diğer yandan çok sayıda açık bütçe politikası söz konusu olmuştur. Genel olarak, Avrupa Birliği (AB) ülkelerinin borç yükü muazzam bir şekilde artmış, kurtarma önlemleri çağrıları ise artmıştır. Bu kurtarma önlemleri, kemer sıkma önlemleri de dahil olmak üzere belirli koşullara bağlanmış sonrasında ise hükümet harcamalarını kısıtlaması nedeniyle çeşitli sektörlerde kriz meydana gelmiştir. Burada özetlenen zincirleme reaksiyon, o dönemde var olan krizin ilgili düzenlemelerle nasıl aşılamadığını belgeler niteliktedir. Buna tepki olarak AB, gelecekteki sorunlar için uzun vadeli likidite yaratmak amacıyla Avrupa iç pazarında finansal piyasa istikrarını sağlamlaştırmaya karar vermiştir. Bu nedenle, 2012 yılında finansal piyasanın istikrarını sağlamak için bankacılık birliğine karar verilmiştir. Bu, ticari bankalara ilişkin ulusal yetki ve yükümlülüklerin AB kurumlarına devredilmesini şart koşmuştur. Buradaki temel amaç, finansal piyasaların denetimi, kredi kurumlarının yeniden yapılandırılması ve çözümlenmesi için toplu olarak bağlayıcı kuralları pekiştirmektir. Buna göre oluşturulan kurallar, 2014/59/AB Direktifinde Banka Kurtarma ve Çözüm Direktifi olarak kabul edilmiştir. Bu bağlamda bankacılık birliği üç sütunlu olarak isimlendirilmiş, yetkiler ve yetkililer açısından formüle edilmiştir. İlk sütun, önemli büyük bankaların sistemik bir biçimde tek tip standartlara göre denetlemesine izin verildiği bir mekanizma olan Tek Tip Denetim Mekanizmasını (TTDM-Single Supervisory Mechanism) içermektedir. Denetim, her şeyden önce, ilgili ticari bankalarla çeşitli düzeylerde iş birliği yapan Avrupa Merkez Bankasının (AMB) çalışmasıyla karakterize edilir. İkinci sütun, ticari bankaların yeniden yapılandırılması ve çözümlenmesi için uyumlaştırılmış kuralları belirleyen Tek Tip Çözümleme Mekanizmasını (TTÇM-Single Resolution Mechanism), içermektedir. Üçüncü sütun ise henüz uygulanmamış olan Tek Tip Mevduat Sigortasını içermektedir. Bu sütunun, bankacılık sektöründe likidite için büyük önem taşıyan mevduatlara yönelik bir güvenlik sistemi oluşturması beklenmektedir. Her şeyden önce, bankacılık birliği, yenilenen mali krizler durumunda vergi mükelleflerini ve ulusal bütçeleri rahatlatmayı amaçlamaktadır. Bankacılık birliğinin yüksek karmaşıklığı ve bir yandan Avrupa standardizasyonu ile diğer

yandan ulusal egemenlik arasındaki çeşitli çelişkili hedefler, yeni direktiflerin işlevselliğine ilişkin farklı bir bakış açısı gerektirmektedir. AB üye devletlerinin heterojen mali yapılarının AB yasal gerekliliklerini ne ölçüde yerine getirdiği ve burada tutarsızlıkların nerelerde ortaya çıktığı özellikle önemlidir. Bu nedenle, bu çalışmanın odak noktası öncelikle Banka İyileştirme ve Çözüm Yönergesi (BİÇY-Bank Recovery and Resolution Directive) kılavuzlarının tanımlanması ve analizidir. İkinci bölümde ise Türk finans sektörünün yapıları ile karşılaştırılacaktır. Türkiye ekonomisi istikrarsızlıklar, seçim programlarına bağımlı bir ekonomik döngü ve yüksek derecede dış finansmana bağımlılık ile karakteriz olmuştur. Ekonomik canlanmaların geçici aralıklarla ortaya çıkması enflasyonist durumlar bugüne kadar krizler halinde de milenyumun başından beri devam eden aksaklıkları ve yapıları göstermektedir. Her şeyden önce, böylesine cömert kredilerle işleyen, bir ekonomi ancak büyük ölçüde Avrupa ve dünya ekonomisini kapsanmayan bir ekonomi politikasını içerir. Buna ek olarak, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, yönetsel hatalar ve kurumsallaşamamasına yönelik gelişmelerle bağımsızlığını zedeleyecek faaliyetlerini sürdürmüş, böylece kendisini yetkisizleştirerek başarısız olmuştur. Bir merkez bankasının bu tür bir yetkisizleştirme ve araçsallaştırma altında nasıl çalıştığını göstermek önemlidir. İki merkez bankası sistemi olan AMB ve ona bağlı ulusal merkez bankaları ile Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası (TCMB) karşılaştırıldığında, olası potansiyeller ve işlev bozuklukları şeffaf halde görülebilir ve gerekli modernleştirme ve yenileme işlemleri ve işlevleri yerine getirilebilir.

Çeşitli dönemlerde ortaya çıkan ekonomik krizlerin yarattığı yıkımlar hemen hemen bütün devletlerde, finans, enflasyon, yatırımların yavaşlaması ve faizlerin yükselmesi gibi benzer sorunlar meydana getirmiştir. Dünyayı 1997 yılında sarsan finansal kriz, Asya Kaplanlarını (Tayvan, Singapur, Hong Kong, Güney Kore) bir yönüyle yok etmiştir. Bu bağlamda 2008 yılında Amerika Birleşik Devletlerinde ortaya çıkan Emlak Krizi ise Avrupa'yı etkilemiştir. Beklenmedik anda ortaya çıkan ekonomik krizlere karşı gelecekte banka ve finansal piyasalara vereceği zararları önlemek, azaltmak ve hatta durdurmak için İsviçre'nin Basel Kentinde bulunan Bankalar Birliği, aldığı kararlar ile finans krizlerine (Basel I, Basel II, Basel III, Basel IV) karşı daha dayanıklı bir bankacılık sistemi geliştirilerek uygulamaya konmuştur. AB ise 2008 yılı Emlak Krizinden etkilenmesi sonucu edindiği tecrübelerden

hareketle gelecekte ortaya çıkacak ekonomik krizlere karşı kendini korumak amacıyla AMB ve Dönemin Avrupa Birliğin Komisyonu Başkanı Josef Manuel Barroso'nun (2004-2014 iki dönem) birlikte konsept krizlere karşı bankaları ve finansal piyasaları korumak üzere geliştirdiği tasarım Avrupa Birliğine 12 Eylül 2012 sunulmuş, 15 Ekim 2013 yılında onaylanmış ve 1 Ocak 2014 yılı itibari ile bütün üye devletlerin bankalarında geçici olarak uygulanmaya konmuştur.

Çalışmanın bir diğer odak noktası, bir yandan avro bölgesinde artan finansal istikrarı temsil eden ve diğer yandan gelecekteki krizleri önleme yöntemini temsil eden Avrupa bankacılık birliği ve onun kendi ilan ettiği hedeflerdir. Dolayısıyla soru, bankacılık birliğinin kendi hedeflerini ne ölçüde karşılayabileceğidir. Çalışmada ek olarak, potansiyel ve zayıf yönleriyle ilgili olarak denetim, işleme ve mevduat korumanın üç ayağı sunulmaktadır. Bankacılık Birliğinin güçlü ve zayıf yönlerinin daha açık bir biçimde anlaşılabilmesi amacıyla, Türk ekonomi politikasının son yıllardaki TCMB'nin rolü ile kısa bir karşılaştırması yapılarak burada bir yansıma fırsatı olarak kullanılmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. AVRUPA BİRLİĞİ MALİ POLİTİKASI

Bu bölümde öncelikle Avrupa Ekonomik Birliği tarihsel düzlemde ele alınmış sonrasında ise sırasıyla Avrupa Birliği bankacılık sistemi tüm yönleriyle tartışılmış, Avrupa Merkez Bankası hedef ve araçlarına değinilmiş ve nihayet bankacılık birliği eleştirel bir yaklaşımla değerlendirilmiştir.

1.1. Avrupa Ekonomik Birliği: Tarihsel Bağlam

Avrupa düzeyinde ekonomik bütünleşme ve iş birliğini amaç edinmiş ve halen hedeflenen tarihsel gelişmeler ve kararların anlaşılabilirliği için Avrupa Bankacılık Birliği ve Avrupa Birliği Merkez Bankasının (AMB) bazı işlevlerinin açıklanması gerekmektedir.

Avrupa Ekonomik ve Parasal Birliğini (EPB-European Economic and Monetary Union) yeni bir hedef olarak ilan eden, 1969 yılında Lahey'de gerçekleştirilen zirve, atılması gereken ilk adım olarak sayılabilir (Ribhegge, 2011, s.8). EPB, sermaye işlemlerinin kapsamlı bir şekilde serbestleştirilmesi ile bireysel para birimleri herhangi bir engel olmadan dönüştürülebilir olmasını sağlamalıdır. Ayrıca Avrupa Komisyonunu (AK), AB çapındaki tarım politikasının toplu finansmanını mümkün kılan ilkeleri ortaya koyması da önemliydi. Bu amaçla, alınan KDV'nin %1'i doğrudan AK'ye aktarılmıştır. Bu durum tarım politikasına ayrılan bütçenin orantısal olarak yüksek olmasına yol açmıştır. Avrupa çapında bir para biriminin kademeli olarak getirilmesini öngören Werner Komisyonunun çalışması, bir Avrupa ortak para biriminin kurulmasına önem vermiştir.

Paris'te 1972 yılında gerçekleştirilen zirvede, tüneldeki yılan mekanizması oluşturulmuştur. Ülke paralarındaki dalgalanmaların yüksek düzeylerde olmaması sağlanmıştır (Hilpold, 2021, s.24). Çok yönlü bu mekanizmanın, ekonomik önlemlerin daha fazla entegrasyona yol açması beklenmiştir. Avrupa ekonomik topluluğunun ilgili dönemdeki üye devletleri, dolara karşı koordineli bir yaklaşım oluşturmuş, bu sayede bireysel para birimleri dolar karşısında daha az dalgalanma göstermiştir. Sabit döviz kurlarına sahip karşılıklı bir müdahale sistemi kurulmuş oran bandı %2,25 olarak belirlenmiştir. Genel olarak, dolar sabiti artık korunamasa da Avrupa'da istikrarlı döviz kuru

arzusu hüküm sürmüştür. Sonuç olarak, Avrupa merkez bankaları paralarını diğer merkez bankalarından krediler yoluyla satın alabilmiş veya orada satabilmiştir.

Brüksel'de 1978 yılında, üye ülkeler arasında sabit döviz kurları oluşturmak amacıyla gerçekleştirilen zirvede, Avrupa Para Sisteminin (APS) kurulması üzerinde çalışılmıştır. Döviz kuru mekanizması daha sonra bireysel para birimlerinin merkezi oranlarını Avrupa para birimine karşı kullanmıştır. Bu para birimi, (EMS) AB para birimi, para birimlerinin ağırlıklı ortalamasından hesaplanmıştır. Üye ülkeler arasındaki ikili döviz kurları %2,25 aralığında kalmıştır. 10 yıllık bir süre içinde, bu sistem bir yandan döviz istikrarını sağlarken, diğer yandan AB düzeyinde daha fazla ekonomik entegrasyona katkıda bulunmuştur. 1985 yılındaki iç pazar programının planlanması da bu amaca hizmet etmiştir. Bu program, malların, insanların, sermayenin ve hizmetlerin serbest dolaşımının mümkün kılındığı AB'deki iç pazarın homojenleştirilmesini amaçlamıştır. İç pazarın hedefleri aynı zamanda AB içinde serbest meslek seçimi, eğitim unvanı elde etme ve basitleştirilmiş girişimcilik fırsatlarıydı (Hilpold, 2012, s.25).

Delors Raporu (1989), EPB'nin üç WWU aşamalı bir planla nasıl birleştirileceğini ortaya koymuş her şeyden önce, bireysel üye devletlerin bütçe açıklarının tek tip bir şekilde sınırlandırılması önerilmiştir. Ayrıca, devletler federasyonu içindeki para birliğini koordine edecek ve kontrol edecek bağımsız bir kuruma duyulan ihtiyaç formüle edilmiştir. Bu kurum, daha sonra AMB haline gelmiştir. İlk aşama, 1990'dan itibaren sermaye işlemlerinin tamamen serbestleştirilmesi çağrısında bulunmuştur. İkinci aşamada, ulusal merkez bankaları arasında daha güçlü iş birliği teşvik edilmiştir. Bu durum her şeyden önce AB çapındaki ekonomi politikasının yakınlaşmasına hizmet etmiştir. Avrupa Para Enstitüsü (APE) burada geçici bir koordinasyon kurumu olarak kurulmuştur. Üçüncü aşamada, avronun ortak para birimi önceden formüle edilmiş koşullar altında tanıtılmıştır. Ayrıca ortak bir ekonomi politikası uygulanması amaçlamıştır. Bu üçüncü aşamaya geçiş, detayları ilerleyen aşamalarda açıklanan Maastricht Antlaşması'nda sunulan yakınsama kriterlerine uygunluğa bağlı olmuştur. Sonraki dönüm noktası, 2008/09'daki devlet borcu krizinin bir sonucu olarak görülmelidir (Illing, 2017, s.53) Kriz, Avrupa finansal sisteminin istikrarsızlığını ve kırılganlığını ortaya çıkardığından, burada odak noktası sürekli bir destek mekanizması oluşturmaktır. Kriz, Avrupa İstikrar Mekanizmasının (AİM) kurulmasına yol

açtı (Hilpold, 2021, s.41; Hilpold, 2012, s.104). Bu mekanizma, önceden belirlenmiş kriterler karşılanırsa, zayıflayan üye ülkelere kredilerin ödenmesini sağlamaktadır. Çünkü talep edilen kredilerin avro bölgesinin istikrarına katkı sağlaması gerekmektedir (Hilpold, 2012, s.92).

Kademeli homojenleştirme ve daha fazla uyumlaştırma ilkelerine nüfuz ettiğini açıkça ortaya koymaktadır. Ancak standardizasyona yönelik eğilimlerin sınırlamaları olduğu şimdiden belirtilmelidir. Önemli bir sınırlama, AB üye devletlerinin ekonomik performansları açısından heterojen olmaları gerçeğinde yatmaktadır. Ayrıca, kısaca belirtmek gerekir ki, AB içinde kuzey Avrupa ihracatı ve güney Avrupa ithalatının ikili bir çemberi bulunmaktadır. Bu döngü, kuzey Avrupa ülkelerinin devam eden borç vermeleriyle yeniden canlandırılıyor, ancak bu da güney ülkelerinin sürekli bir borçluluğuna yol açmaktadır. Böylece, Avrupa düzeyinde bir ekonomik asimetri varlığı ortaya çıkmaktadır. Bu asimetri, üye devletlerin ihtiyaçlarının ekonomik krizler olmadan da farklılaştığını açıkça ortaya koymaktadır (Illing, 2017, s.15).

1.2. Avrupa Bankacılık Sistemi

Bu kısımda Avrupa Bankacılık Birliği ve ortaya çıkış amacı özetlendikten sonra sonrasında ise Avrupa Merkez Bankası ve buna bağlı olarak Maastricht, Amsterdam ve Lizbon Antlaşmalarına yer verilmiştir.

1.2.1. Avrupa Bankacılık Birliği

Bankacılık birliğinin, parasal birliğin belirgin hale gelen zayıflıklarına bir yanıt olarak anlaşılması gerekmektedir (Kemper, 2017, s.5). Birliğin önemli amaçlarından biri devletler ve bankalar arasındaki yakın bağları ortadan kaldırmaktır. Birlik, Avrupa makamlarının kurulması, bankacılık denetiminde arbitraj etkilerinin önlenmesini mümkün kılmıştır (Rehm, 2015, s.47). Ayrıca, Avrupa düzeyinde sağlanan koruma ile bankaların sistemik önemi artırılmış, bu nedenle piyasada büyük dalgalanmalardan korkmaya gerek kalmamıştır. Bankacılık birliğinin uzun vadeli hedefi, nihayetinde AB, üye ülkeleri tarafından toplu bir banka kurtarmaya olanak sağlayacak olan Avrupa çözüm fonunun boyutunu artırmaktır. Bu, Avrupalı vergi mükelleflerinin nihayetinde hükümet kurtarmaları için ödeme yapmak zorunda kalmasını önlemektedir. Bununla birlikte, toplu banka kurtarmaları, yalnızca uygun yetkilere sahip bir merkezi kurum olan AMB'nin tarafsız denetimi üstlenebilmesi durumunda

gerçekleşmelidir. 2012'de üye ülkelerdeki en büyük bankalar başlangıçta kurtarma paketine alınırken, bu arada tüm bankaların sorumluluğu da ele alınmış, nihayet asgari kriter olarak toplam 30 milyar avroluk bir bilanço belirlenmiştir (Hilpold, 2021, s.144).

Avrupa bankacılık birliğinin bir parçası olarak 2014 yılı itibariyle ulusal operasyonları devralmaktan sorumlu merkezi kurumlar yeni yönergelerle donatılmıştır. Ana odak, finansal piyasanın denetimi ve ticari bankaların yerleşimiydi. Bunun için kilit araçlar, takip eden kısımlarda da detaylarına dikkat çekilen tek banka denetimi ile tek banka çözüm mekanizması olmuştur. Yönergeler bir yandan çeşitli ihtiyaçları karşılarken diğer yandan sermaye gereklilikleri direktifi, denetim makamlarının ticari bankaların ve yatırım firmalarının faaliyetlerine erişimini düzenlemektedir. Her şeyden önce, Basel III'ün sermaye gereksinimleri burada uygulanmaktadır. Bu, ticari bankaların, piyasa dalgalanmaları durumunda rezervlere geri dönebilmeleri için gelecekte öz kaynaklarını artırmalarını şart koşturmuştur (Kriener, 2002, s.243). Çekirdek sermayeyi artırmak ve istikrara kavuşturmak amacıyla özel önlemler alınmıştır. Bu bağlamda hibrit sermaye artık çekirdek sermaye olarak sınıflandırılmamakta, ikinci sınıf sermaye uluslararası tanımlara göre uyumlaştırılmaktadır. Özetle ifade etmek gerekirse, özkaynak potansiyel kayıplarla bağlantılı olmak suretiyle borç oranının sınırlı olması gerekmektedir. Ağırlıklandırılmamış bilanço toplamı, düzenleyici öz sermayeye göre belirlenmektedir. Bilanço toplamının 2018 yılı itibariyle öz sermaye miktarının 33,3 katı ile sınırlandırılmıştır. Rezervin çekirdek sermaye oranı ise 2014 yılından bu günümüze %7 olarak belirlenmiştir. Sermaye Gereksinimleri Yönergesine ek olarak, bu çalışmanın ilerleyen bölümlerinde ele alınan Mevduat ve Çözüm Yönergeleri de geçerlidir. Bu kılavuz ilkeler, bir bankacılık denetim otoritesinin içinde faaliyet gösterebileceği ve çalışması gereken yaklaşık çerçeveyi göstermektedir (Kemper, 2017). Burada sunulan bankacılık birliğinin ilkeleri henüz tek tip bir yasal iddiada bulunmadığından bunların doğasının daha çok ekonomik-politik bir kavram olarak anlaşılması gerekmektedir. Bu kavram, ulusal yasalarda değişen derecelerde demirlenmiş olması nedeniyle, Avrupa düzeyinde bankacılık birliğinin kademeli olarak gerçekleştirilmesinin varsayılması gerekmektedir (Hilpold, 2021, s.142).

1.2.2. Avrupa Merkez Bankası

Avrupa Merkez Bankası (AMB), Avrupa Para Birliği (APAB) üye devletlerinin toplu para otoritesi olarak hareket etmektedir. Görev ve statüleri büyük ölçüde 1992 Maastricht Antlaşması ve 2007 Lizbon Antlaşmasında belirlenmiştir. AMB, yalnızca APAB bölgesinde fiyat istikrarına kendini adanmıştır. Diğer ulusal ekonomik politikalarla uyumlulukları gerekli olmadığı gibi izin de verilmemektedir (Ribhegge, 2011, s.118). Hedeflerine ulaşmak için AMB, ulusal düzeyde var olan siyasi etkilerden bağımsız olmalıdır. Ancak bu şekilde siyasi aktörlerin bireysel çıkarları tarafından engellenemez (Illing, 2017, s.129). Her şeyden önce, AMB'nin operasyonel bağımsızlığı bulunmakta bu durum hedeflerine ulaşmak için gerekli prosedürleri belirlemesine olanak tanımaktadır. Ancak AMB amacını değiştiremez ve her zaman fiyat istikrarını korumaya uygun hareket etmelidir. AMB'nin kurumsal bağımsızlığı, politikacılardan doğrudan talimat almasına veya uygulamasına izin verilmediği anlamına gelir. Maastricht Antlaşması, bütçe açığı bilançolarını bozabileceğinden, AMB, kamu bütçelerini kredilerle desteklemeyebileceğini de şart koşmaktadır. Mali bağımsızlığı, AMB'nin kendi bütçesini özerk bir şekilde elden çıkarabilmesi gerçeğinden oluşmaktadır. Ayrıca, AMB'nin çalışanlarını etkileyen bir bağımsızlığı vardır. Başlangıçta, AMB, çalışanları yalnızca orada istihdam edilebilmekte ikinci bir görev süresi bulunmamaktadır. Ayrıca AMB'nin görev süreleri farklıdır ve üye devletlerin politikalarının görev süreleri ile uyumlu değildir. Bu durum, burada ilgili hükümetten bağımsızlığa katkıda bulunan herhangi bir bağlantının bulunamayacağı anlamına gelmektedir.

AMB, bir yandan üye ülkelerin bankalarını izlemekte, diğer yandan çeşitli koşullar altında dolaşımdaki para arzını düzenlemektedir (Piekenbrock, 2014, s.183). İki ana hedefi, tek tek üye ülkelerde fiyat istikrarını ve ekonomik yardımı kontrol etmektir. AMB'nin talimatları, ilgili ulusal merkez bankaları tarafından yürütülür. Burada önemli olan, siyasi aktörlerden ve ulusal hükümetlerden bağımsız olmalarıdır. Enflasyonu kontrol etme ana hedefi için AMB, özellikle maaşların, faiz oranlarının ve diğer göstergelerin gelişimini dikkate alarak ekonomik analiz kullanmaktadır (Kriener, 2002, s.36). Buna dayanarak AMB, para arzının gelişimi ve dolaşımdaki para miktarı için bir referans değeri yayımlamaktadır. Bu prosedürler, AMB'nin dalgalanan piyasa gereksinimlerine tepki vermesi için yeterli esnekliği sağlamaktadır. Genişletici para politikası ile AMB faiz oranlarını düşürebilir ve

bankalara daha büyük meblağlarda borç verilebilmektedir. Bu, sonuçta daha fazla yatırım ve tüketime dönüşmekte, ekonomik aktivitelerdeki artış için banka yeniden ekonomik birimlerin banka yeniden finansmanına katkıda bulunabilmektedir. Öte yandan, ekonomi canlanırken, AMB daha az borç vererek ve faiz oranlarını yükselterek kısıtlayıcı davranabilmekte böylelikle bankaların daha az krediye başvurması sağlanması planlanmaktadır. Bu durum, dolaylı etki yoluyla belirli bir hedef değerinin gerçekleştirilmesini amaç edinen bir prosedür olarak nitelendirilebilir. Bu noktada, para arzının yönetimi üzerinde dolaylı kontrol söz konusu olmaktadır (Kriener, 2002, s.23). AMB, iki sütunlu bir strateji kullanmaktadır. İlk sütun, enflasyon oranıyla ilişkilendirilebilecek ekonomik süreçlerin bir analizini içermektedir. Bunlara ücretlerdeki, faiz oranlarındaki, fiyat ve maliyet endekslerindeki vb. dalgalanmalar dahildir. İkinci sütunda, AMB para arzı gelişmeleri için referans değerler belirleyebilmesi bulunmaktadır. Bu yaklaşım temelde fiyat istikrarına yönelik riskleri belirlemek için uygulanmaktadır. Dolaşımdaki paranın hızını kontrol etmek burada özellikle önem taşımaktadır.¹

Aşağıda, AMB'nin yetkilerini destekleyen çok taraflı kararların kısa bir özeti yer almaktadır.

1.2.1.1. Maastricht Antlaşması

Maastricht Antlaşması (1992) ile AMB'ye bir anayasa sunulmuştur. Bu anlaşmanın, Avrupa entegrasyonuna önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmüştür. Anlaşma, birbirini izleyen üç aşamada gerçekleştirilen bir Avrupa Ekonomik ve Parasal Birliğin kurulmasına odaklanmıştır. Anlaşmada ortak para birimi olan avronun iki yıllık aralıklarla uygulanması gerektiği belirlenmiştir (Hilporld, 2012, s.29). Ortak para birimine katılımın bir koşulu olarak ilgili ülkeler tarafından Maastricht Kriterleri olarak adlandırılan ölçütlerin karşılanması gerektiğine dikkat çekilmiştir. Kriterler AB'nin işleyişine yönelik antlaşmanın 126. ve 140. maddelerinde belirtilen mali ve parasal sınırları içermektedir. 126. maddede, " a) Planlanan veya gerçekleşen devlet bütçesi açığının gayri safi yurtiçi hasılaya oranının belirli bir referans değeri aşıp aşmadığı..." ve "b) kamu borcunun gayri safi yurtiçi hasılaya oranının belirli bir referansı aşıp aşmadığı, değer eş oranı yeterince düşmemesi ve referans değere yeterince

¹<https://www.bankingsupervision.europa.eu/banking/approach/jst/html/index.en.html> (Erişim tarihi: 20.03.2022).

yaklaşmadığı ölçüt alınarak kontrol edilmektedir” (Madde 126, AEU). 140. madde ise, enflasyonu dikkate alarak yüksek derecede fiyat istikrarının önemini vurgu yapmaktadır. Burada ayrıca bir üye devletin fiyat seviyesinin, enflasyon oranının en düşük olduğu üç ülkeden ancak %1,5 daha yüksek olabileceği vurgulanmaktadır. Ek olarak, 126. madde, istikrarlı bir döviz kuru ile aşırı bir kamu açığı olmaksızın sürekli olarak istikrarlı bir kamu bütçesi durumunda ısrar etmektedir. Para birliğine üye adayların döviz kurlarında çok büyük dalgalanmalar olmaması gerekmektedir. Buna ek olarak bütçe istikrarının önemi de vurgulanmıştır. Ayrıca bütçe açığı olarak adlandırılan negatif bütçe dengesinin de %3’ü geçmemesi gerektiğinin altı çizilmiştir. Bu ifade mutlak değer olarak mevcut bütçe açığının GSYİH’ye göre %3’ü geçmemesi gerektiği anlamına gelmektedir. Ayrıca, borç oranı yalnızca GSYİH’nin maksimum %60’ını alabilmektedir.

1.2.1.2. Amsterdam Antlaşması

Amsterdam Antlaşması (1997) ile Avrupa Parlamentosunun faaliyet alanını genişletilmesi kararı alınmıştır. Buna rağmen parlamento yasama tekliflerini bağımsız olarak adlandıramadığı için burada sınırlamalar olmuştur. Buradaki ana hedefler arasında, bir yandan işsizliği önlemeye ve diğer yandan sosyal standartları iyileştirmeye odaklanarak çeşitli politika alanlarını bir araya getirmek sayılabilir. Amsterdam Antlaşması, Maastricht Antlaşmasında yer alan karar ve hükümlerin AT-Hukukuna dönüştürülmesi bakımından AMB için farklı bir yere sahiptir (Kriener, 2002, s.8).

1.2.1.3. Lizbon Antlaşması

Lizbon Antlaşması 13 Aralık 2007’de çeşitli amaçlar çerçevesinde kabul edilmiştir. AB’nin işleyişine ilişkin antlaşma olarak adlandırılan eski bir dizi uygulama bu anlaşmada reforme ve yeniden formüle edilmiştir. İlk olarak, Lizbon Antlaşması eski antlaşmaları Avrupa Birliği’nin İşleyişine İlişkin Antlaşmaya (Arbeitsweise der Europäischen Union AEU) aktarmıştır. Öte yandan, Avrupa siyasetinin birçok alanı için geniş kapsamlı kararlar alınmıştır (Avrupa Parlamentosu, 2021). AB’nin siyasi sisteminin reforme edilmiş olması burada önem taşımaktadır. Bu durum bir yandan bireysel üye devletlerin veto haklarını etkilerken diğer yandan Avrupa Parlamentosunun yetkilerini arttırmıştır. Parlamento giderek bir yasa koyucu olarak kullanılmaktadır ve bu nedenle mali bütçe konularındaki kararlar

üzerinde bir etkiye sahiptir. Burada belirleyici olan, parlamentoya tarım sektörü konusunda da yetki verilmiş olmasıdır. AB bütçesinin yaklaşık %40'ı sürekli olarak bu sektöre ayrılmaktadır. AB, tarım ürünleri piyasada satılmadığı takdirde, piyasalardan satın aldığı tarım ürünlerinin fiyatlarını garanti etmiştir. Ayrıca AB bir yandan AB çiftçilerine doğrudan sübvansiyonlar öderken diğer yandan kırsal kalkınmaya yatırım yapmaktadır. Bu konudaki kararlar artık Lizbon Antlaşması ile parlamentoya devredilmiştir. Bununla birlikte, parlamento, örneğin yeni vergiler yoluyla, bütçe artışlarını yalnızca özerk olarak zorlayabilir ancak mevcut fonlarla çalışması gerekmektedir. Finansman sorunları için mali perspektifin aracı artık sözleşme hukukuna entegre edilmektedir. Bu, AB'nin kendisini yönlendirmesi gereken en az beş yıllık sabit bir mali çerçevedir. Bu mali çerçeve, AB fonlarının farklı bütçe başlıkları arasında nasıl dağıtılması gerektiğini ortaya koymaktadır. Mali çerçeve, ilgili üye devletler arasında uzun bir müzakere sürecinde müzakere edilir (Becker, 2010, s.236). Öz kaynaklar kararı ise AB fonlarının gelir tarafının nasıl yapılandırılması gerektiğini belirlemektedir. Mali çerçeve için mevcut paranın belirlendiği yer ise burasıdır. Üye devletler, kendi kaynakları kararı temelinde planlama kesinliği elde etmektedir. Halihazırda AB katkıları için üst sınır olarak AB gayri safi milli gelirinin %1,24'ü gerekmektedir. Ayrıca, zorunlu harcama kategorisi kaldırıldığından, daha önce uygulanan zorunlu ve zorunlu olmayan harcama ayırımından kaçınılmaktadır. Bunun kurumlar arasındaki çatışmaları önlediği ve AB parlamentosunun harcamalarla ilgili yetkilerini güçlendirdiği öne sürülmektedir (Becker, 2010, s.234). Lizbon Antlaşması böylece tek tip bir ekonomik hükümete doğru daha ileri bir gelişme adımı atabilmiştir. Söz konusu durumda avro grubunun kurulması belirleyici rol oynadığı ifade edilebilir. Eurogroup'un maliye bakanları arasındaki iş birliği bu grupta kurumsallaşmıştır. Bununla birlikte bu başarı bir hükümet yaklaşımından ziyade bir yönetişime atfedilme eğilimindedir (Hilpold, 2012, s.31).

1.3. Avrupa Merkez Bankası: Hedefler ve Araçlar

Bu kısımda AMB'nin hedeflerine ulaşmak için ihtiyaç duyduğu hedefler ve araçlar ayrı alt başlıklar altında tartışılmaktadır. Bu kısım altındaki açıklamalar yapılırken ekonomik terminolojinin kısmi açıklamaları kullanılmış ancak söz konusu açıklamalar özetlenmiştir. Bu çerçevede ilk olarak, fiyat istikrarı AMB'nin temel amacı olarak tanımlanmaktadır.

1.3.1. Fiyat istikrarı

Fiyat istikrarı, belirli bir mal grubu için fiyatların sabitliği anlamına gelmektedir. Bu mal paketi fiyat endeksinin, zaman içinde farklı noktalarda değişiklik göstermemesi gerekmektedir. Bu, sosyal entegrasyon için özellikle önemlidir, çünkü özel şahıslar ve girişimciler, paralarıyla ilgili olarak daha fazla planlama güvenliğine sahiptir. Özel şahıslar için, şu anda kazandıkları paranın, fiyat istikrarı ile garanti edilen gelecekte aşağı yukarı aynı satın alma gücüne sahip olması önem taşımaktadır.

Ekonomik açıdan bakıldığında, fiyat istikrarı sözde sihirli karenin bir parçasıdır. Bu, yüksek düzeyde istihdam, dış denge ve istikrarlı ve uygun ekonomik büyümeden oluşmaktadır (Piekenbrock, 2014, s.361). Eşit derecede önemli olarak değerlendirilir, ancak kesinlikle çatışabilmektedir. Hedeflerin bu eşitliği Almanya için geçerlidir ancak burada fiyat istikrarını ön planda tutan AMB için geçerli değildir. Bununla birlikte, ilan edilen hedefler birbiriyle uyumlu veya hatta birbiriyle çelişebilmektedir. Fiyat istikrarı, yüksek ekonomik büyüme ve yüksek istihdam düzeyi ile çelişen hedeflere sahip olabilmektedir. Fiyat istikrarı, alışveriş sepeti yöntemi kullanılarak ölçülmektedir. Burada aynı bir alışveriş sepetinin bir sonraki yıl daha mı yoksa daha mı ucuza mal olduğu incelenmektedir. Fiyat artışı, artan enflasyon oranını, fiyat düşüşü ise deflasyonu gösterir.

Sihirli karenin bir parçası olarak fiyat istikrarı birçok yerde yasalaştırılmıştır. Bir yandan, temel yasanın 109. Maddesinin ikinci paragrafı, federal ve eyalet hükümetlerinin "...genel ekonomik dengenin gereklerini dikkate aldıklarını" belirtmektedir. İstikrar Yasası, federal ve eyalet hükümetlerinin ekonomik politika önlemlerinin, " ... Piyasa ekonomisi çerçevesinde, aynı anda fiyat seviyesinin istikrarına, yüksek düzeyde istikrara katkıda bulunacak şekilde alınmasını şart koşmaktadır. Sürekli ve uygun ekonomik büyüme ile istihdam ve dış ticaret dengesi düzeyi". AMB, fiyat istikrarını sağlamayı birincil görevi olarak görmektedir. Ne enflasyon ne de deflasyon yoksa fiyat istikrarının var olduğu kabul edilmektedir (Gerdesmeier, 2011, s.24). Fiyat istikrarı, genel fiyat değişkenliğini azaltmakta ve görelî fiyatlara ilişkin şeffaflığı arttırmaktadır.

1.3.2. Faiz oranı politikası

Faiz oranı politikası, bir ekonomideki faiz oranlarının genel seviyesini etkileyen önlemler anlamına gelmektedir. Merkez bankaları, ticari bankaların borç alıp verebilecekleri faiz oranlarını değiştirebilmektedir. Bunun için belirleyici araç, sözde kilit faiz (politika faiz) oranıdır. Bu, bir merkez bankası tarafından tek taraflı olarak belirlenir ve diğer ticari bankalara borç para vermenin fiyatını belirlemektedir. AMB'nin yetkisinde, kilit faiz oranı bir sinyal etkisine sahiptir. Ayrıca, asal oran dolaşımdaki para miktarını manipüle etmek için kullanılabilir. Kilit faiz oranı düşük olduğunda, ekonomik birimlerin borçlanması daha ucuz olduğu için para arzı artmaktadır. Öte yandan, kilit faiz oranı yüksek olduğunda, para bankalara yatırıldığı için ve krediler azaldığı için dolaşımdaki para azalmaktadır. Ayrıca, kilit faiz oranındaki bir artış, ihracatı dezavantajlı hale getiren ancak ithalatı daha ucuz hale getiren döviz kurunda da artışa yol açmaktadır. Burada kilit faiz oranı ile döviz kuru arasında karşılıklı bir ilişki olduğu varsayılabilir (Fritsche, vd., 2019, s.2). Bir sonraki adımda bu, şirketlerin ve özel kişilerin ticari bankalardan kredi alıp almayacağını ve nasıl kullanacağını etkiler. Bu nedenle, bir merkez bankası tarafından faiz oranındaki bir artış, ticari bankaların müşterilerine daha yüksek faiz oranlarını da aktarmaları gerektiği anlamına gelmektedir. Borç alınan para daha yüksek bir değere sahip hale geldiğinden, yüksek faiz oranları kredi talebini azaltmaktadır. Öte yandan, düşen faiz oranları, borçlanmanın daha düşük bir değere sahip hale gelmesi nedeniyle tüketimi ve genel olarak yatırım faaliyetinin miktarını arttırmaktadır. Dolaylı olarak düşen faiz oranları da artan para dolaşımının yatırım ve tüketimi artırması ve bu da daha düşük işsizlik oranlarına yol açması etkisine sahiptir.

AMB, faiz oranlarının seviyesini öncelikle yeniden finansman operasyonları ve uzun vadeli yeniden finansman operasyonları yoluyla kontrol etmektedir. 2008/09'dan sonraki son on yılda AMB, öncelikle genel faiz oranları seviyesini düşük tutmayı amaçlayan bir düşük faiz oranı politikası izlemektedir. Böylelikle ticari bankalar uygun koşullar ve uygun faiz oranları üzerinden kredi vermek zorunda kalırlar ve bu da sonuçta ödünç alınan paraya olan talebin artmasına neden olmaktadır. Para tasarrufu neredeyse hiç getiri sağlamadığından daha yüksek bir yatırım oranı beklenmektedir. Faiz oranları yükseldiğinde ticari bankalar merkez bankalarından kredi almakta zorlanırken, girişimciler ve bireyler kredi almakta isteksiz olmaktadır. Böylece yatırım oranı düşmekte ve enflasyon oranını sakinleştirmektedir.

1.3.3. Asgari rezervler

Asgari rezervler merkez bankalarının bir aracıdır. Burada diğer bankaların minimum rezerv olarak adlandırılan merkez bankası nezdinde belirli bir miktarı saklaması gerekmektedir. Bu tutar bankanın elinde bulundurduğu paraya göre olup vadesiz mevduat, vadeli mevduat ve müşteri tasarruf mevduatından oluşmaktadır. Bu, örneğin büyük para çekme işlemleri nedeniyle hızlı bir para kaybı durumunda belirli rezervlerin hala kullanılabilir olmasını sağlamayı amaçlamaktadır. AMB, avro bölgesindeki bankaların rezervlerini bıraktıkları bir kurum olarak hizmet vermektedir. AMB'nin ihtiyaç duyduğu asgari karşılıklar, kredi kuruluşları tarafından tutulan aktif pozisyonlardan oluşmaktadır. Rezerv için belirli bir zaman aralığının ortalama değeri belirlenir, bu da günlük değerlerden sapmaya neden olabilmektedir (Kriener, 2002, s.43). Asgari karşılıklara uyulmaması durumunda AMB'nin çeşitli yaptırımlar uygulama seçeneği bulunmaktadır. Bir yandan, temerrüde düşen asgari rezervler için ödeme talep edebilirken diğer yandan uygun gördüğü bir bankayı aşağıda detaylarının açıklandığı açık piyasa işlemlerinden muaf tutabilmektedir.

1.3.4. Açık piyasa işlemleri

Açık piyasa işlemleri, merkez bankalarının ticari bankalarla yaptığı işlemlerdir. Menkul kıymetlerin transferi ise bu kurumlar arasında gerçekleştirilmektedir. Merkez bankaları ticari bankalardan menkul kıymet satın alırlarsa likiditelerini arttırabilmektedir. Diğer taraftan menkul kıymet satmak, ticari bankalarda likiditeyi azaltır. Dolayısıyla merkez bankalarının açık piyasa politikası, bu tedbirlerin sinyalizasyon etkisiyle bankaların likiditesini, faiz oranlarını ve diğer aktörleri etkilemektedir.

AMB, açık piyasa işlemlerinde, ana ihale, temel ihale ve diğer ince ayar operasyonlarında üç strateji kullanmaktadır (Piekenbrock, 2014, s.543). Ana ihale, açık piyasa işlemlerinin çoğunluğunu oluşturan bir ana ihale yeniden finansman aracıdır. Burada, AMB, diğer ticari bankalara, menkul kıymet geri alım işlemleri ve ipotek kredileri şeklinde bankalara yeniden finansman biçiminde aktarılan haftalık para sunmaktadır. Bu ana ihale ile yeniden finansman oranı, AMB'nin en önemli kilit faiz oranını temsil etmektedir. Para bir haftalığına sunulur ve ilgili ulusal bankalar tarafından işletilir. Öngörülen kabul kriterlerini karşılayan tüm ticari bankalar, ana ihalede yeniden finansman işlemlerini talep etme hakkına

sahiptir. Özellikle, yaklaşık 24 saat içinde bir ihale açıklanır, ticari bankalardan gelen talepler işlenir ve ardından kimin hangi finansmanı alacağı duyurulmaktadır. Burada miktar ihalesi veya faiz oranı ihalesi kullanılmaktadır. Sabit oranlı ihalelerde, ulusal merkez bankası tarafından teklif edilen para toplamının faiz oranı önceden sabitlenmektedir. Ticari bankalar belirli tutarlar için talepte bulunabilirken merkez bankasının hangi bankanın ne kadar para aldığını değerlendirebilmektedir. Değişken faizli ihalelerde ise ticari bankalar faiz teklifinde bulunabilmekte ve merkez bankaları artık hangi bankaya ne kadar para verileceğine karar verebilmektedir. Uzun vadeli yeniden finansman operasyonları anlamına gelen temel ihale sunulan açık piyasa işlemleri, bir ila üç ay arasında değişen ana ihaleye göre daha uzun vadelere sahiptir. Buradaki temel unsurlar da menkul kıymet geri alım işlemleri ve ipotek kredileridir. İnce ayar işlemlerinin amacı, likiditedeki kısa vadeli dalgalanmaları dengelemektir. AMB, bu amaçla etkin menkul kıymet işlemleri, vadeli mevduat ve para swapları kullanmaktadır (Ribhegge, 2011, s.125).

1.4. Banka Kurtarma ve Çözüm Yönergesi

Banka Kurtarma ve Çözüm Yönergesi (BKÇY), Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin 2014/59 sayılı direktifi, kredi kurumlarının yeniden yapılandırılmaya alınması ve modernleştirilmesi ile çözümlenmesine ilişkin çerçeveyi içermektedir. Meşrutiyet için, 2008/2009 mali krizi nedeniyle, iflas eden kredi kuruluşlarıyla başa çıkmak için araç eksikliği olduğu belirtilmektedir. Sorunlu finansal kurumların sorularının telafisi için çalışmalar yapılarak yardım edilmesi gerekmektedir. Kılavuz, tek denetim mekanizması, tek çözüm mekanizması ve uyumlaştırılmış bir Avrupa mevduat sigortası planının üç ayağından oluşmaktadır. Bununla birlikte, bu mekanizmaların farklı etki aralıkları vardır. Tek tip denetim ve iş tek çözüm Mekanizması 19 avro para birimini kullanan ülkeler için bağlayıcı olsa da geri kalan AB ülkeleri sözde tercih seçeneklerine sahiptir. Ancak, 28 AB ülkesinin tümü BKÇY'nin gerekliliklerini ulusal yasalara çevirmeli ve uyumlu giriş için Avrupa bankacılık sistemini yapılarına uygulaması ve benimsemesi gerekmektedir. Bu çerçevede temel amaç, özel hane halkları ve bireysel tasarruflarını korumak, ulusal bankaların üye devletler için bankalarının maliyetlerinden kaçınmaktır (Rehm 2015, s.10). Ayrıca, bankacılık birliğinin oluşturulması, bir yandan mali transferler ve AB müdahaleleri arasında bir dengenin sağlanması için bir önlem olarak, diğer yandan ise egemenlik ve reform çabaları

üzerindeki kısıtlamalar olarak anlaşılabilir. Ayrıca alıcı ülkeler sistemik enstitülerin kontrolü, özellikle gelir garanti sistemlerinin ve risk sermayesi hükümlerinin uygulanmasında belirgin olan homojenleştirilmiş standartlarla desteklenir (Fröhlich, 2014, s.74). Ulusal denetim makamlarının söz sahibi olma hakkı kurumsal olarak sabit kalmaktadır. Bankacılık birliğinin üç sütunu hukuki çerçevede alınmıştır

1.4.1. Tek Avrupa bankacılık denetimi

Bilgi, tek tip Avrupa bankacılık denetimi yoluyla merkezileştirilebilir. Bu, özellikle uluslararası faaliyet gösteren bankalar için avantajlıdır. AMB, idari görevleri ve diğer yürütme yetkilerini almakta (Kremer, 2017, s.22) ilgili ulusal kurumların denetleme makamlarıyla iş birliğini geliştirerek çalışmalarını yürütmektedir. Bunun için yasal dayanak, Avrupa Merkez Bankaları Sistemi (AMBS) amaçlarının özetlendiği Avrupa Birliği'nin İşleyişine İlişkin Antlaşmanın 127. Maddesi tarafından sağlanmaktadır. Burada AMB'ye “Kredi Kuruluşlarının Denetimine ilişkin özel görevler...” verilebileceklerini açıkça belirtilmektedir. Geniş kapsamlı yetkilerle donatılan yetkililer tarafından kontrol edilmesi gereken AMB'nin tarafsızlığı ve bağımsızlığından da sorunludur. AMB bir yandan ulusal bankalardan şeffaflık talep edebilir, diğer yandan ulusal mülkiyet haklarına müdahale edebilir (Rehm, 2015, s.13). TTDM'nin kurulması TTDM ve Avrupa Bankacılık Birliği'nde merkezi bir konumdadır. Bu mekanizma, bir yandan ulusal bankacılık denetleme otoritelerinden, diğer yanda AMB'den oluşmaktadır. Mekanizma, Avrupa finansal sisteminin güvenliğinin, sağlamlığının ve istikrarının tek tip bir kontrolünü amaçlamaktadır. Mekanizma, ulusal üye devletlerin düzenlemelerinden ve düzenlemelerden bağımsız olan bu süreçle, sorunlu Bankaların yeniden sermayelendirilmesini kolaylaştırmaktadır (Kepmer, 2017, s.22). Özellikle, bankacılık denetimi, AMB ve ulusal denetimi üye devletlerin bankacılık yönetim otoriteleri arasında iş birliği kurma yoluyla gerçekleştirilmektedir. Bilanço toplamı en az 30 milyar avro olan veya ilgili üye Ülkenin GSYH'sinin en az %20'sine sahip olan Bankalar denetlenmektedir. Hiçbir banka bu kriterleri karşılamıyorsa, bir üye ülkedeki en az üç büyük banka dikkate alınır.² AMB, günlük bir inceleme, uyumlaştırılmış denetim ve düzeltici önlemler gerçekleştirmeyi ve düzenlemelerin uygulanmasını izlemeyi

²https://www.bafin.de/DE/Aufsicht/BankenFinanzdienstleister/EUBankenaufsicht/SSM/ssm_node.html
(Erişim tarihi: 20.03.2022)

amaçlamaktadır. AMB, denetleme ve teftişlerde bulunma, bankacılık lisansları verme ve iptal etme ve risklerin ortaya çıkması durumunda daha yüksek finansal garanti (rezerv) talep etme yetkisine sahiptir. AMB, denetim işlevinin kendisini döngüsel bir süreç biçiminde tanımlamaktadır. Bir gözden geçirmeden sonra, günlük faaliyetleri yönlendirmek ve kontrol etmek için daha fazla genel bakış için yöntemler ve standartlar geliştirilir.³

Bankaların risk yönetimine, likidite olanaklarına ve teşvik sistemlerine ilişkin öngörüler belirtilir ve uygulanır. Denetim görevlerinin, makro ve mikro ihtiyati görevler olmak üzere iki farklı kategoride ele alınabileceği vurgulanmaktadır (Kepmer, 2017, s.32). AMB'nin makro ihtiyati görevleri öncelikle denetlenen tüm şirketleri etkileyen süreçleri içermektedir. Burada AMB'nin, bilgilendirilmesi gerektiğinden ek olarak kararlarını engelleyebileceğinden, ulusal denetim makamlarına kıyasla artık daha üstün bir hakka sahiptir. Bu noktada AMB'nin kendi çalışanlarının üye devletlerin ulusal denetim makamlarınıninkilerle iş birliği yapabileceği ortak denetim ekipleri oluşturabilmesi önem taşımaktadır (Kemper, 2017, s.37). Bu çalışma ekipleri değerlendirmenin yanı sıra izlemeyi de gerçekleştirir. Ayrıca yerel Denetimlerin nasıl ve ne zaman yapılması gerektiğini de önerirler. Her kredi kuruluşu için AMB'nin denetiminde böyle bir ekip oluşturulmaktadır. Ekibin büyüklüğü ve bileşimi, ilgili bankanın büyüklüğüne, iş modeline ve risk profiline bağlıdır.⁴

Personel açısından, AMB'den bir koordinatör, daha alt düzeydeki ulusal koordinatörler ve bir uzman ekip arasında iş birliği bulunmaktadır. Böylece AMB, üye devletlerin ulusal denetim makamları ve denetlenen şirketler üzerinde doğrudan ve dolaylı olarak etki ve yetkilerini kullanabilmektedir. Ancak AMB ve üye devletlerin ulusal denetim otoritelerinin birbirlerinin talimatlarını yeterince dikkate almaları şart koşulmuştur (Avrupa Birliği, No. 1024/2013, Madde 5 Fıkra 1) AMB'nin mikro ihtiyati görevleri, bir yandan bir bankanın faaliyetleri için bir onay prosedürünü içermektedir. Bu onay süreci iki aşamalıdır ve ilgili üye devletin ulusal bankasının ve ardından AMB'nin itiraz etmesi için 10-20 günlük bir ön onay incelemesinden oluşmaktadır. Bir lisans iptal edilirse, önce AMB sonra da ilgili üye

³ <https://www.ecb.europa.eu/ecb/tasks/monpol/html/index.de.html> (Erişim tarihi: 20.03.2022)

⁴ <https://www.bankingsupervision.europa.eu/banking/approach/jst/html/index.en.html> (Erişim tarihi: 20.03.2022).

devletin ulusal bankası hareket edecek şekilde prosedür tersine çevrilmektedir. Diğer bir mikro ihtiyati görev, ilgili bankalarda nitelikli varlıkların edinilmesinin değerlendirilmesidir. Burada AMB, bir bankanın hissesinin satın alınmasının kabul edilebilirliği konusunda nihai kararı verme hakkına sahiptir (Hilpold, 2021, s.143). AMB, denetim görevlerini üstlenmek üzere kendi Denetim organını kurmuştur (Kemper, 2017, s.42). Komite, başkanlar, AMB temsilcileri denetleme müfettişleri ve ilgili üye devletin denetleme müfettişleri ve denetleme makamının bir temsilcisinden oluşmaktadır. Almanya için bunlar BaFin ve Deutsche Bundesbank'ın temsilcilerinden oluşmaktadır. Bu organ, denetçiler için tutanak düzenler ve bunları yönetim kuruluna sunar. Konsey, on gün arayla bu protokollere karşı oy kullanabilmektedir. AMB'nin ulusal makamların temsilcileri arasında anlaşmazlık olması durumunda AMB ile arabuluculuk yapmak için bir tahkim kurulu oluşturması da öngörülmuş yapılan çalışmalarda değerli ve önemlidir. Bu açıklamalardan, AMB'nin para politikası ve denetim görevlerini aynı anda yerine getirmesi gerektiği açıkça ortaya çıkmaktadır. Sonuç olarak, denetim organı ve tahkim kurulu kurularak kaçınılması gereken çatışan hedefler uyumlaştırılması ve tekrar düzene koyulacağı varsayılmalıdır (Kemper, 2017, s.59). Özellikle denetim işlevleri ücret talep edebileceğinden, iki kurum arasında ne personel ne de mali örtüşme söz konusu değildir.

Yukarıda özetlenen görevlere başlamadan önce, AMB, 2013 yılında AB bölgesindeki 130 Bankanın stres testini gerçekleştirerek bunların 128'ini 2014 yılı itibariyle himayesi altına almıştır. Sürecin ilk adımında, bankanın varlıkları ve çalışmaları kalite açısından test edilmektedir. Buna bankaların yeterli sermaye kaynaklarına sahip olup olmadığını incelemesi ile açıklık getirilebilmektedir.⁵ Bir sonraki adımında, bankaların dayanıklılığını belirleyen bir stres testi yapılır. Bunun için bankalar iki varsayımsal senaryo ile karşı karşıya bırakılmaktadır. Temel senaryoda bankaların ana sermayesinin oranının %8 sahip olması şartı getirilirken, olumsuz senaryoda ana sermayesinin seviyesinin %5,5'e sahip olması şartı olarak belirlenmektedir. Olumsuz senaryoda, 2016 yılına kadar bankalardan toplam 21,5 milyar avro çekilmesi ve risk ağırlıklı varlıkların 860 milyar avro artırılması durumunda bankaların nasıl bir tepki vereceği incelenmiştir. AMB, bankaların 25 bankayı etkileyecek

⁵https://www.bankingsupervision.europa.eu/banking/tasks/comprehensive_assessment/html/index.de.html (Erişim tarihi: 20.03.2022).

toplam 24,6 milyar avroyu kaçırdığını belirlemiştir. Banka varlıkları ayrıca 2013 yılı sonuna kadar 37 milyar avro değerinde değer ayarlaması gerektiriyordu. 13 Bankanın da Ekim 2014'e kadar 9,5 milyar avroluk bir sermaye açığı vardı (Kepmer, 2017, s.25). Burada da incelemeye alınan 24 Alman bankasından, olumsuz senaryoda yine de %9,1'lik öz sermaye hisseleri ile 1. kademe oranı gösterebilmiştir.

1.4.2. Tek tip tasfiye ve yeniden yapılandırma prosedürü

Uluslararası alanda faaliyet gösteren bankaların tasfiyesi ihtiyacı, 2008/09 krizinden elde edilen bulgulardan kaynaklandı. Bir yandan, önceki yapılan çalışmalarda gerekli yetki ve düzenlemelerin eksiliği ile düzenli iflas işlemleri, sorunlu Bankaların sürdürülebilir bir şekilde yeniden yapılandırılması veya bir başka Banka tarafından satın alınması veya tasfiye işlemlerinin gecikmesi ve tamamlanamamasından dolayı zamanında Tasfiye edemedi. Ayrıca, Finansal Krizler sırasında Bankaları kurtarmak için kamu fonlarının kullanılması, Devletler ve Banka Bilançoları arasındaki bağımlılığı artırmış ve Banka Temerrüt Risklerini bozmuştur. Son olarak, 2008/09 mali krizinin bir sonucu olarak, işlemler için ulusal düzenlemeler hazırlandı, ancak Bankaların Uluslararası ağlara sahip olduğu ve buna göre faaliyet gösterdiği genellikle ihmal edildi. Bu Ulus Devlet yerli Bankalar yaklaşımı, tek Tip AB Bankacılık piyasası hedefine karşı çakişti bu çakişmalar sonrasında yapılan gelişmeler, Tek tip bir çözüm süreci geliştirmenin temel amacı olarak, ulusal rezervlerden bağımsız olarak mali olarak hareket edebilmenin bir yolunu yaratmaktır (Kemper, 2017, s.68)

Tek tip tasfiye ve yeniden yapılandırma prosedürü Tek Çözüm Mekanizması (Single Resolution Mechanism- SRM), 2016'dan itibaren AMB'nin görev alanındaki Bankaların Tasfiyesine karar vermesini şart koşuyor- mevcut avro bölgesi (Rehm, 2015, s.23) AMB, özel olarak oluşturulmuş bir komite tarafından yapılan çalışmaları ve incelemelerle denetler. Bunun prosedürü, AMB tarafından oluşturulan müfettişler grubu bu komiteyi ve AB Komisyonunu bir bankanın iflası hakkında bilgilendirmesini sağlar. Komite, özelleştirme mümkün mü veya konkordato mı yapılması veya çözümlerin olup olmadığını ve Bankanın başarısızlığının sistemik bir risk oluşturup oluşturmadığını inceler. Sistemik tehlike ağlarına ve büyüklük boyutlarına bağlı olarak Bankaların da “too big too fail” dikkate alınması gerçeğinde yatmaktadır. Spesifik olarak büyük çok başarısız diye düşünülmalıdır. Daha spesifik olarak, buradaki korku, bir bankanın gerçekten veya muhtemelen başarısız

olacaktır. Ayrıca, özel veya Ulusal Denetim müfettişleri ve makamları tarafından yapılacak hiçbir alternatif kurtarma prosedürünün yürürlüğe girmeyeceği tahmin edilmektedir (Hilpold, 2021, s.146). İflas bildiriminden sonra, yeniden yapılandırma ve finansmanın nasıl uygulanacağına karar veren AB Komisyonu'na bir tavsiyede bulunulur. Gerçek uzlaşma süreci üç aşamaya ayrılmıştır (Kemper, 2017, s.72). İlk aşamada yeniden yapılanma ve tasfiyeler planlanmaktadır. İkinci aşamada erken müdahaleler yapılır. Erken müdahale önleyici bir önlem olarak görülmelidir (Kemper, 2017, s.86) Bir bankanın finansmanında yaklaşan bir bozulma olacağı varsayıldığında yürürlüğe girer. Erken müdahale aşağıdaki somut önlemleri içerir: Bir yandan bankalardan durumlarını analiz etmeleri ve çözüm önermeleri istenebilir, diğer yandan iş stratejisinde bir değişiklik bile talep edilebilir, bu da aynı zamanda kurum içi yapısal değişikliklere neden olabilir. Banka personel değişiklikleri de ele alınabilir. Üçüncü aşama, fiili uzlaşma sürecidir (Kemper, 2017, s.89). Bu, işleme için yetkilerin yanı sıra araçları da içerir. Yetkilerden biri, çözüm konseptleri yaratma yetkisidir. Ancak buradaki tasfiye, bankanın silinmesi değil, bankanın fonlarının transferini organize eden ve koordine eden bir şirketin satışı anlamına gelir (Hilpold, 2012, s.146). Bununla birlikte, işleme kavramları değişmez değildir ve uygulama gereksinimlerinin durumuna bağlı olarak bir işleme süreci sırasında yeniden ayarlanabilir (Kemper, 2017, s.95).

Çözüm araçları arasında köprü bankaların oluşturulması, varlıkların bölünmesi, kefalet ve şirket satışları yer alır. Banka yeniden yapılandırılırken en önemli ilke olarak kefalet uygulanır: Buna göre, bir kurumun borç verenleri olası bir zarara ortak olmalıdır, yani bankanın zararlarından mal sahipleri, alacaklılar ve borç verenler sorumludur. Mali yüklerin sırası, ilk önce hissedarların taleplerini ortadan kaldıran bir sorumluluk kademesi tarafından belirlenir (Rehm, 2015, s.27). Gerçek kişiler ve KOBİ'ler, 100.000€'ya kadar olan mevduatların sorumlu olmadığı kademede sonuncudur. Bir sonraki adımda, yeniden yapılandırma sırasında, bankanın işlevsel kısımlarını alacak olan geçici bir köprü bankası oluşturulacak ve artık bozulmamış kısımlar iflas işlemlerinde işlenecektir. Yeni kurulan bankanın öz sermayesi belirtilen rezervi için en az %4,5'lik bir risk ağırlıklı Ana sermaye oranı oluşturulmalıdır. Bu, kefalet tarafından veya ilgili üye devletten ülkede devralınır. Bu çalışmalar tamamlandıktan sonra ulusal fonlar tamamen kullanılıp tükendikten sonra bankalar topluluğu, bu durumda Avrupa fonlarını ve yardım paketlerini kullanılabilir.

Bunlara çözüm geliştirme fonu ve Avrupa istikrar mekanizması dahildir. Avrupa istikrar mekanizması, bu noktaya gelinceye kadar yapılan çalışmalar için kullanılan kamu fonlarının %20'sine kadar olan ödemelerde ve yapılan işlemlere finansman seçeneği sunabilmektedir. Böylece, Mükellefiyet taşıma sırasına göre önce kefalet ve ardından toplu kolektif kaynaklarda kullanılan net bir Mükellefiyet sırası belirlenir (Illing, 2017, s.137)

Ancak burada özetlenen uzlaştırma süreci için ilgili üye devletin, bankanın sistemik açıdan önemli olması gerekmektedir ve bu durumda üye devletin ilgili bankanın finansmanı karşılayamaması durumunda söz konusu olan fondan yararlanması için bir ön koşuldur. Ayrıca, Bankanın yakın gelecekte finans durumunun temerrüde düşmekte olma tehlikesi ile karşı karşıya olması tespit edilmesi gerekir. Ayrıca, yapılan çalışmalar sonucunda elde edilen raporlardan da anlaşılması gereken Bankanın durumu, başka hiçbir koruyucu mekanizmanın riskli olan bu duruma müdahil olamayacağı ve aynı zamanda devreye giremeyeceği ölçüde durumunun tamamen kontrol dışında kötüleşmiş olması gereklidir. Sistemik değer ve önem, Bankanın varlığının ve çalışmalarının devamında bir Kamu yararı sağlanacağı olduğu zaman uygulanmasına karar verilir. Bu nedenle, yenileme ve çözümleme mekanizması, yalnızca çok ama çok özel koşullar altında kullanılabilen bankaların modernleştirilmesi ve yeniden yapılanıma ve aynı zamanda yeniden sermayelendirilmesinin spesifik bir yolu olarak görülebilir (Kemper, 2017, s.100)

Tek çözümlülük fonu (SRF), bankaların katılımıyla 2016'dan itibaren gerekli görüldüğü zaman 55 milyar avroya çıkarılacak olan çözüm mekanizması Fonu için esastır. Banka katkı payları yapacakları destekler Bankanın büyüklük ve risk taşıma durumuna bakılarak çıkan sonuca göre ayarlanmaktadır. Risk profiline bağlı olarak, yapılacak katkılar 0.8 ile 1.5 değer aralığında olacak bir şekilde faktörle değerlendirilir ve düzeltilir. Alman ve Fransız bankalarının yapılan araştırmalar ve çalışmalara bakıldığında 2024 yılına kadar fonun %50'sinden fazlasını elinde tutması olasılığı ortaya çıkıyor ve bekleniyor. Fonun kurulmasının asıl sebebi, Devlet finansmanı ile Banka bilançoları arasındaki oluşan ve gelecekte oluşabilecek bağımlılığın ortadan kaldırılmasına katkıda bulunmasına yardımcı olacaktır (Kemper, 2017, s.97). Fona başvurulması gereken durumların ortaya çıkması halinde, Atanan Komisyon öncelikle bunun AB İç Pazarı ile uyumlaştırılması iç pazara katkısının olup olmamacanın değerlendirilmesi ve anlaşmaya varılıp varılamayacağını incelemelidirler.

Ayrıca, asıl hissedarlar ve alacaklılar borcun en az %8'ini üstlenmeden önce, Çözüm fonundaki fonların sadece %5'ini bir çözüm davasında kullanılabirler. Bu nedenle fona ulaşmak ve fondan yararlanmak ancak belirli özel durumlar ve koşullar altında mümkündür (Hilpold, 2021, s.148).

Tek çözüm Mekanizmasının yasal dayanağı 2014/59 AB önergesi, Gerekçe 5, 19 ve Madde 5'te bulunabilir. Federal Almanya Cumhuriyeti için, BRRD'nin çözüm ilkeleri, geri alma ve çözüme ilişkin bir yasada uygulanmaktadır. Kurumlar ve finansal gruplar (SAG), Federal Finansal Piyasa İstikrar Ajansı'nı BRRD'nin önermelerini uygulayan ulusal çözüm mercii olarak görmektedir (Rehm, 2015, s.29). Ayrıca, pasif durumdaki bankaların yapıları finansman ve mali değeri çok büyükse, yükümlülük kademesinde özetlenen finansman kaynakları olsa dahi, böyle bankalar yardım alabilecek duruma düşmüşse yeterli olarak derecelendirmesi mümkün olmamaktadır.

1.4.3. Uyumlaştırılmış Avrupa mevduat sigortası

Mevduat, bankalar ve bankacılık işleri ile uğraşan kurumlar için vazgeçilmez bir işleve sahiptir. Mevduat sigortası, bankanın aldığı paraları ve topladığı mevduatları yaptığı çalışmalar sonucunda artık bunları yönetememesi durumunda topladığı mevduatların müşterilere geri ödeneceğini bir dereceye kadar garanti etmektedir (Piekenbrock, 2014, s.148). Mevduat sigortası, bu nedenle tasarruf sahiplerinin bankalara, bir toplumun sosyal düzeni üzerinde güven ortamını inşa edeceği ve kesinlikle pozitif bir etkisi olabilecek, istikrar sağlayıcı temel olarak, bir işlev olarak görülebilmektedir. Geçici olarak tehdit edilen banka iflaslarından büyük miktarlarda para çekilebilmekte, özellikle düşük gelirli insan gruplarının en çok etkileneceği için varoluşsal sıkıntısı baş göstereceği anlamına gelebilir. Mevduat sigortası işte böyle durumlarda Mevduat sahiplerine güvence vererek bu sürece karşı koyabilmektedir (Hilpold, 2021, s.149). Öte yandan, bir bankanın ödeme yapamamış veya konkordato düşmesi durumunda, topladığı mevduatları ödeyememe durumuna ilişkin mevduat sigortası usul esasları geçerlidir ve bu da mevduatın yalnızca kısmi ödenmesine yol açmaktadır (Kemper, 2017, s.104). Ayrıca mevduat sigortası iki kısım olarak karşımıza çıkar bunlar arasında dar ve geniş anlamda bir ayrım yapılmaktadır. Diğer bir anlatımla mevduat sigortası, likidite sorunları durumunda fonların dağıtılması için seçenekleri gözden geçireceği anlamına gelmektedir. Daha sonra geniş anlamda, güvenlik sistemleri, bankanın

tamamının yanı sıra işlevlerini yitirmiş işlemlerini yapamayan iflas etme riski yüksek durumlar olduğunda devreye girmektedir. Mevduat garantisinin bir bankanın ödeme gücüne veya özel mevduat sahiplerinin korunması konularına göre bir ayırım yapması gerekmektedir (Kemper, 2017, s.106). Avrupa düzeyinde mevduat sigortası, mevduatların korumasının oluşturulması, uygulama potansiyeli açısından ilk olarak 2010 yılında Avrupa Komisyonu tarafından incelenmiştir (Kemper, 2017, s.116). Bu araştırmalar ve çalışmalar sonucunda ortaya çıkan üç çeşit olası model değerlendirmeye alınmıştır. Birinci modelde bir yandan, ulusal güvenlik sistemlerinin geliştirilmesi aracılığıyla bir Avrupa güvenlik ağı oluşturulması düşünülmüştür. Ulusal garanti sistemleri karşılıklı olarak birbirlerine kredi vermeye yetkilidir. İkinci model varsayımı, AB çapında bir tek tip mevduat garanti planı olarak kabul edilmiştir. Üçüncü modelde ise, bütün bu çalışmaların nihayetinde Avrupa mevduat sigorta sistemine sahiptir. Bu öncelikle bir Merkezi Avrupa mevduat sigorta fonunu içermektedir. Bu fonun, dahil edilen bankalar tarafından finanse edilmesi planlanmıştır. Fondan gelen ödenekler, mevduat sahiplerinin tazminatının bir sonucu olarak ulusal güvenlik sistemlerinin yetersiz olduğu durumlarda maruz kalabileceği kayıpları telafi etmeyi amaçlamaktadır. Mevduatın korunması bu nedenle şu anda ulusal düzeyde bir görevdir ancak AB burada riskleri ve menkul kıymetleri de ortaklaştıracak uyumlar ortaya koyarak gelecekte sorun çözümü için çaba göstermektedir (Hilpold, 2021, s.149).

BKÇY kapsamında mevduatlara ve mevduat sahiplerine garanti edilmektedir. Bu amaçla, 2015'ten itibaren bir Avrupa mevduat garantisi yönetmenlik olarak etkinleştirilmiştir. Bu politika, mevduat sahiplerine 100.000 avroya kadar temerrüde düşen mevduatlar için tazminat garanti etmektedir (Rehm, 2015, s.31). Koruma, sınırlı bir süre için 500.000 avroya kadar olan mevduatları da kapsayacak şekilde genişletilebilmekte yanı sıra bankaların mevduat koruması konusunda müşterilerini bilgilendirme yükümlülüğü bulunmaktadır.⁶

Ayrıca, tüm AB ülkeleri, ilgili bankaların mevduatının en az %0,8'ini içermesi gereken Bankalar tarafından Finanse edilen mevduat fonları oluşturmalıdır. Para çekme süresi 20 günden yedi güne düşürüleceğinden, mevduat sahipleri parasal Tazminata daha hızlı

⁶https://www.bankingsupervision.europa.eu/banking/tasks/comprehensive_assessment/html/index.de.html (Erişim tarihi: 20.03.2022).

erişebilmektedir. Bu, mevduat korumasının merkezinde yer alır, çünkü koruma ihtiyacı burada doğrudan bir tazminat talebine dayalı olarak etkinleştirilir (Hilpold, 2021, s.150). Söz konusu önlemler, bankaların yerleşik bir güvenlik sistemine atanmasını sağlamaktadır. Avrupa Bankacılık Birliğinin sağladığı ivmeyi takiben, Alman ulusal düzeyindeki düzenlemeler; Mevduat Garantisi ve Yatırımcı Tazminat Yasası (MGYTY-Einlagensicherungs und Anlegerentschädigungsgesetz) olarak adlandırıldı. Öncelikle mevduat kavramının bankacılık işlemleri kapsamında kredi, vadeli mevduat, tasarruf mevduatı ve ara pozisyonlar olarak ele alındığı bir tanım yapılmıştır. MGYTY'nin yürürlüğe girmesinden sonra, yasal tazminat kurumları ile kurumu koruyan kurumlar arasında bir ayırım yapılmıştır (Kemper, 2017, s.107). MGYTY, ilgili kurumları mevduat ve yükümlülüklerini tesislerden birinde depolayarak Menkul kıymet işlemlerinden korumakla yükümlü kılmaktadır. Bu, Avrupa'da mevduat korumasının minimum uyumlaştırılmasının kurulmasından önce gelmiştir. Çeşitli uyumlaştırma adımları, tazminat ödemeleri için farklı tutarlar ve ödeme dönemleri içeriyordu. Ancak burada minimum gereksinimlerin ötesine geçen standartlar belirlenebilmektedir. Maksimum uyumlaştırmanın bir sonraki adımında, mevduat korumasının ulusal olarak değişen ele alınmasını daha da homojen hale getirmek için bir girişimde bulunulmuştur (Kemper, 2017, s.111). Bu, diğer hususların yanı sıra özellikle mevduat koruması yüksek olan bankaların daha yüksek likidite yaşayabileceği ve diğer bankalar için dezavantajlı olabilecek kredi kuruluşlarının sıkıntıya düşmesini önlemeyi amaçlamıştır.

Tek tip denetim mekanizmasının getirilmesine yönelik stres testlerine benzer biçimde, Avrupa mevduat koruması olan ve olmayan finansal krizler için varsayımsal senaryolar gerçekleştiren çalışmalar yapılmıştır (DIW Berlin, 2020). Sonuçlar, iflaslarda büyük bir artış olması durumunda ulusal mevduat sigortasının yetersiz kalabileceğini göstermiştir. Krediler ve mevduatlar için teorik olarak %6'lık bir temerrüt sunulmaktadır. Varsayımsal karşılaştırmada üç senaryoya başvurulmuştur. Birinci senaryo, bir Avrupa mevduat garanti fonunu içermiştir. Bir başka senaryo, ulusal mevduat garanti fonları tükendikten sonra hükümet kurtarmalarını içermiş ve nihayet üçüncü senaryoda ise hiçbir garanti planı yer almamıştır. Sağlam bir Avrupa mevduat sigortası sistemiyle karşılaştırıldığında, özel tüketim ve borç verme aynı yüksek kayıplara uğramaz. Bu durumda, tüketimdeki düşüş, devlet

kurtarma senaryosuna göre %20 daha az olacaktır. Şirketlere verilen kredilerdeki azalma %10 oranında azaltılmıştır. Kamu borç oranının hükümet senaryosunda %2 oranında arttığı, Avrupa senaryosunda ise azaldığı görülmektedir. Bu nedenle, çalışma sonuçları Avrupa varyantını desteklemektedir. Avrupa mevduat garanti sisteminin kurulması bu nedenle Avrupa mali piyasalarının entegrasyonunu azaltabileceği ifade edilebilir.

1.5. Bankacılık Birliğinin Eleştirel İncelemesi

AMB'nin tanımladığı yukarıda ana hatları çizilen önlemler, bazıları bir taraftan 2014 yılından önce bazılarında SKÇY tarafından öngörülen sabit çalışmalar ile kendi belirledikleri hedefler açısından değerlendirilmektedir. Belirtilen işlevlerin halihazırda uygulanıp uygulanmadığı ve burada işlevsizliklerin ne ölçüde tespit edilebileceği incelenmektedir. Her şeyden önce, AB'nin uluslararası kurumlarının yaklaşımının spesifik olarak genel sorunları, bu sorunların genellikle belirli prosedürlere kadar izlenebileceğini göstermek için varsayılmaktadır. Geniş kapsamlı gerilim alanları, karar verme çalışmalarında ihtiyaçları ve potansiyelleri sıklıkla farklı olması nedeniyle ulus devletlerin egemenliğini sürdürmek için eş zamanlı çabalarıyla birlikte AB tarafında genellikle ikincil yaklaşımının standardizasyon eğilimleri süreçleridir.

1.5.1. Avrupa kurumlarının demokrasi açığı

AMB'nin yaptığı bu çalışmalar ve hazırlıkların birçok eleştiriler aldığını bu önlem ve hedeflerinin eleştirel bir incelemesine geçmeden önce, AB'nin kuruluşundan ve gelişmesinin bu yana birçok sorununu belirleyen ana hatları ile asıl çerçevesi tartışılması gerekmektedir. Bu çerçeveye ilk bakışta Brüksel'de alınan kararlar örnek gösterilebilir. Temelde ise AB'nin demokrasi açığının buradan kaynaklandığı görüşleri hakimdir. Demokratik açığın varsayımının kaynağı, AB kurumlarının diğer yandan tek tek ulus devletlerden alınan yetkileri yani AB parlamentosunda alınan kararları uygulamak zorunda kalan üye Devletlerin giderek daha fazla iç işlerine karışmalar olarak yer alması gerçeğinde yatmaktadır. Durum böyle olunca AB'nin yetkileri artıyor üye devletlerin yetki alanları daralıyor olarak görülmektedir. Bu bağlamda yapısal ve kurumsal bir demokrasi açığı olduğu varsayılmaktadır (Fröhlich, 2014, s.40). Yapısal demokratik açık, birçok milletten oluşan AB'nin kendisini bir Avrupa halkı olarak tanımlayacak tek bir milliyetten olamayan homojen

bir halka sahip olmaması gerçeğini de gözden kaçırmamak gerekmektedir. Ana sorun buradan kaynaklanmaktadır; Avrupa seçimleri. Demokratik süreçler ancak önceden ortak bir temelde belirli durumlara yönelik görüşlerin ve tutumların gerçekleştirilebildiği ölçüde varsayılabilir. Bu görüşler ve tutumlar eksik olduğu için Avrupa Parlamentosu seçimlerinde katılımın düşük olduğu göstergesi, toplumun kendini AB halkı olarak görmemesinden kaynaklanmaktadır. Buna göre, sorunları dile getirmek ve toplu olarak çözmek isteyen bir Avrupa kamuoyu teşvik edilmektedir. Ancak, bu tanıtımın birkaç nedenden dolayı eksik olduğu öne sürülebilir. Bu ne ortak bir Avrupa dilinin ne de Avrupa medyasının olmadığı gerçeğini içerir. Bu medya genellikle ortak bir görüşü engelleyen ulusal bir perspektiften haber vermektedir. Ayrıca birçok Avrupa ülkesi demokrasi anlayışlarında farklılık göstermektedir. Örneğin, sözde Maastricht kararı burada kullanılabilmesi mümkündür. Bu doğrultuda 1993 tarihli bu kararda Federal Anayasa Mahkemesi, Maastricht Antlaşması kurallarının Alman anayasasına uygun olduğunu teyit etmiştir. Daha önceki bir davada, Maastricht kriterlerinin Anayasa'nın 20. maddesinin 1. ve 2. fıkralarında yer alan demokrasi ilkesiyle uyumu tartışmalı olarak nitelendirilmiştir. Buradaki temel suçlama, ulusal yetkilerin ulusüstü yani uluslararası bir kuruma devredilmesi durumunda demokratik meşruiyetinin artık sürdürülemeyeceği konusu olmuştur. Anayasa Mahkemesinin kararı ise Alman Anayasasının Avrupa düzeyinde yeterince korunduğuna işaret etmiştir. Demokratik ilkeler AB içinde uygulanacağı için demokrasi ilkesi ihlal edilmeyecektir. Kurumsal demokrasi eksikliği ve açığı ise AB kurumlarının birlik vatandaşlarını yeterince temsil etmemesi ve onların siyasi katılımlarına olanak tanımamasından kaynaklanmaktadır. AB bakanlar konseyi burada özellikle eleştirilmiştir, çünkü bu, daha ileri bir yasama organı olarak yalnızca ulusal devletlerin ilgili hükümetlerinin temsilcilerinden oluşmaktadır. Bu nedenle, AB parlamentosu tarafından kabul edilen yasaların ilgili bakanlar konseyi tarafından doğrulanması mümkündür, ancak bunlar ulusal düzeyde parlamentolar tarafından onaylanmamış veya kontrol edilmemiştir. Ayrıca, sadece AB komisyonunun yasama teklifleri için inisiyatif hakkına sahip olduğu suçlaması hakimdir. Bu nedenle, AB Parlamentosunda seçilen partiler kanun teklifinde bulunamamakta, seçim programlarını yürütememektedir. Bunun yerine, önce AB komisyonuna bir başvuru yapılmaktadır. Koltuklar sözde azalan orantılılık ilkesine göre dağıtılması nedeniyle seçim eşitliği konusu Avrupa seçimlerinde de sorgulanmaktadır. Daha büyük ülkelere daha fazla koltuk sağlansa

da burada tam bir orantılılığın bulunduğunu öne sürmek güçtür. Bu nedenle daha küçük ülkeler göreceli olarak daha fazla koltuk alabilmektedir. Dolayısıyla burada meşruiyet açıkları tespit edilebildiğinden, ulusal düzeydeki heterojenliğin ulusüstü sınır ötesi düzeyde homojenleşmeyi zorlaştırdığı söylenebilir. Bu örnekler yalnızca, farklı düzeylerde AB'nin mali politikasının aşağıdaki değerlendirmelerinde yansıtılan bazı temel sorunları göstermektedir.

1.5.2. AMB'nin karşılaştığı Genel sorunlar

AMB, kurulduğu günden bu yana, en çok eleştirilen ve tartışılan SKÇY yönetmenliğine kadar izlenebilecek yollardan çeşitli düzeylerde çok sayıda olumlu ve olumsuz iddiaya maruz kalmıştır. Her şeyden önce giderek artan biçimde AMB ve Devlet Kurumları ve Bankalara müdahale etme yetkileri tarafından kontrol edilen kurtarma paketlerinin piyasa ekonomisinin sınırlarını test ettiği dikkat çekmektedir (Illing, 2017, s.209). Piyasa ekonomisi yapılarını sürdürmeye yönelik tedbirlerin tam tersine dönüp dönmediği sorusu ortaya çıkmaktadır. Bu, AMB'nin işlevinde tam olarak gözlemlenebilir, çünkü burada genişletilmiş ESM vasıtasıyla bir risk ve yükümlülük ayrımı gözlemlenebilirdi: ESM, AMB ve ulusal banka arasında devlet tahvilleri ve para aracılığı ile bankalar için yeniden finansmanı garanti ederken yapılan çalışmalar ile devletlerin, riskleri tekrar en aza indirilmiş olacağı düşünülmektedir. AMB'nin tam olarak çözemediği risk ve sorumluluğun aksine başka bir gerilim alanı bulunmaktadır. Tek çözüm mekanizmasına ilişkin açıklamalarda olduğu gibi kamu bütçesi, özel yatırımcılar tarafından başarısız bir yeniden finansmanın ardından sonuçlandırılabilir. Bu nedenle, bir yandan rekabetin bozulmasına neden olan ve diğer yandan bankaları sorumluluklarından kurtaran banka iflasları durumunda örtülü bir devlet garantisi bulunmaktadır (Rehm, 2015, s.46). Rekabetin bu şekilde bozulması, normal piyasa koşullarında iflas edecek olan zayıf bankaların artık piyasada kalması anlamına gelmektedir. Gelecekteki bankacılık rekabeti için önemli olan tek soru, çözüm mekanizması aracılığıyla sağlanan dolaylı garantinin nihayetinde bazı bankalar için rekabet avantajı yaratıp yaratmadığıdır. Ekonomik İş birliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) tarafından yapılan bir araştırma, uluslararası ağlara sahip bankaların, özellikle daha büyük bilançolara sahip, devlet güvenlik ağlarını kesinlikle bir avantaj olarak gösterebilecekleri sonucuna varmaktadır (Zimmer, vd., 2014, s.262).

AMB'nin sözü edilen çeşitli düzeylerdeki bağımsızlığı, krizler ve bunlara karşı alınan önlemlerle sürekli olarak test edilmektedir. AMB, operasyonel bağımsızlığa sahip olmanın yanı sıra fiyat istikrarının ana hedefi olması açısından siyasi uzamdan bağımsız olarak değerlendirilemez. Burada AMB'nin hedeflerinin herhangi bir demokratik kontrole veya oylamaya tabi olmadığı yorumu yapılabilmektedir. Ancak AMB kendi hedeflerini belirleyebilseydi, operasyonel bağımsızlığı her zaman sorgulanacak ve önlemlerini Avrupalı muhataplar önünde meşrulaştırmak zorunda kalacaktı.

1.5.3. Uyumlaştırma (yakınsama) kriterlerindeki yanlışlıklar

Belirtildiği üzere Maastricht Yönetmenlikleri (Yakınsama) Kriterleri, fiyat seviyesinin avro bölgesindeki en düşük üç enflasyon oranına bağlanmasını gerektirmektedir. Buna rağmen mevcut enflasyon oranlarının çok fazla değişmesi durumunda hangisinin kullanılması gerektiği belirsizliğini korumaktadır (Ribhegge, 2011, s.108). Ayrıca, fiyat düzeyi için enflasyonun %1,5 sınırı, birden fazla devletin aynı anda dahil olduğu süreçler tarafından zayıflatılabilmektedir. Enflasyonda beklenmedik gelişmelerin ortaya çıkması ile örneğin; pandemi, savaş vb. durumlarda tüm üye ülkelerde artarsa, %1,5 sınırı hala yakınsamada olduğu nitelendirilmektedir. Kriterler, mutlak bir enflasyon oranına değil, sadece birkaç enflasyon oranının varyansına atıfta bulunduğundan (Ribhegge, 2011, s.109) benzer görüşe hakimdir. Buna ek olarak gerekli fiyat istikrarının zaman aralığının belirlenmesi açık değildir. Genel olarak, frenlenmiş enflasyon koşulunun açığı, gelecekteki enflasyon oranlarının geçmiş enflasyon oranlarından çıkarılamaması gerçeğinde yatmaktadır. Politikacıların burada kısa vadede enflasyon oranlarını önemli ölçüde manipüle etmek için ellerinde birçok bulunmaktadır.

Uyumlaştırma diğer bir adıyla yakınsama kriterlerinin, yakın zamanda avro bölgesi üye ülkelerden biri olan ve ekonomik buhran geçiren Yunanistan örneğinde olduğu gibi, genel geçerliliği de Yunanistan krizinin temelinde sorgulanmaktadır. Yunanistan üyelik için başvurduğundan bu yana sürekli uyumlaştırma (yakınsama) kriterlerini karşılamada başarısız olmuştur. Yunanistan'ın dahil edilmesi, şimdi, optimal tahminlere yönelik bir yönlendirme yapılacak şekilde yorumlanmalıdır. Bu durum Yunanistan'ın kendisindeki ve AB'deki siyasi baskıdan da kaynaklanmaktadır. Bununla birlikte, uyumlaştırma kriterleri burada yalnızca siyasi bir kararın sahte bir nesneleştirilmesi olarak hizmet etmiştir (Hilpold, 2021, s.51).

Diğer bir korku da endişelerden kaynaklanan ama haklı olarak potansiyel üye devletlerin başlangıçta geçici olarak kriterlere uyarak birliğe üye olmaları durumunda nasıl hareket edeceklerinin varsayılmasıydı. Burada, üye devlet olarak resmi statüden sonra, şimdi uygulanan borç politikasının maliyetleri tüm birliğe yansıtılabileceği öngörülmüş bundan dolayı sorunlar için daha rahat bir seyir izleneceğine işaret edilmiştir (Kriener, 2002, s.7).

1.5.4. Düşük faiz politikasının eleştirisi

Ticari bankaların müşterilerine daha fazla kredi verebilmeleri için ucuz paraya erişimi olması nedeniyle, 2016 yılından bu yana artan kredi hacminden AMB'nin düşük faiz politikası sorumlu tutulabilir. Ancak burada bazı eleştiri noktaları dile getirilmektedir. Bir yandan, özel kişiler artık banka mevduatları veya krediler yoluyla para biriktiremezlerken diğer yandan özel şahıslar dolaylı olarak emeklilik karşılığı için hisse senetleri gibi daha riskli seçeneklere bakmaya zorlanmaktadır. Sonuç olarak, özel kişilerin son birkaç yılda tasarruf ve yaşlılık güvencesindeki kayıpları kabul etmek zorunda kaldıkları varsayılmaktadır. Küçük tasarruf sahipleri büyük yatırımcılarla aynı yatırım fırsatlarına sahip olmadığı için burada da bir dengesizlik olduğu kabul edilmektedir. Ancak düşük faiz oranları, İtalya ve Yunanistan gibi ülkeleri de içeren borçlu aktörlere yani üye devletlere yardımcı olmaktadır. Makro düzeyde borç alanların, bu durumda bütçeleri zor olan ülkelerin, düşük faiz oranları nedeniyle kendilerini yenilemediklerinden reformlara herhangi bir yatırım yapmamaları gelecek için herhangi bir çaba harcamak zorunda kalmamaları önem taşımaktadır. Yeni parayı koşulsuz olarak ve daha düşük bir değer üzerinden alabilmek olanaklı hale gelmektedir. Ulusal borçta ortaya çıkan artış nedeniyle Gayri Safi Yurt İçi Hasılaya göre (GSYİH) Maastricht'in %60 ulusal borç kuralına ulaşmak giderek zorlaşmaktadır. Ticari bankalar için, düşük faiz oranları zarar ettiren bir iş olarak nitelendirilebilir. Onların ana işi borç para vermektir ve faiz yoluyla neredeyse hiç para kazanamadıklarından kendileri kârsız oldukları anlamına gelmektedir.

1.5.5. Bankacılık birliğine ilişkin kritik eleştirel bakış

Amerika'da 2008-2009 yıllarını kapsayan süreç içinde meydana gelen emlak krizi sonucunda kurulan bankacılık birliği sürecinde yapılan araştırmalar ve çalışmalar, öncelikle ulus devletlerin bankalara bağımlılığının güçlü olduğunun teşhis edilmesi gerektiğini

göstermiştir (Rehm, 2015, s.33). Kamu bütçelerinin, bütçe açığı veya bütçe fazlası vermeleri bankacılık sektörünün istikrarı ile bağlantılı olduğu gerçeği birleştirilmiştir. Sonuç olarak, bankaların kurtarılması için devlet parasının payı çok yüksektir. Kriz koşullarındaki bankalar için merkez bankası parası ile yeniden finanse etmek, devlet kredilerine yapılan yatırımlarla yapılmaktadır. Sorumluluk zincirine bakıldığında, hissedarların, tahvil sahiplerinin, mevduatı 100.000 avronun üzerinde olan müşterilerin sorumluluğu, devlet sübvansiyonları ve Avrupa istikrar mekanizmasının etkinleştirilmesinden sonra, mükellefin sonunda yeniden sorumlu olması gerektiği ortaya çıkmıştır. Bu durum borcun sosyalleşmesinin ortadan kaldırılmadığı, sadece yeniden yapılandırıldığı gerçeğini gözler önüne sermektedir. SKÇY'yi uygulayan yasa, tüm ekonominin olumsuz etkilenmesi durumunda kamu fonlarından sağlanan mali kaynakların kullanılabilmesini belirtmektedir. Bu nedenle, Tek Çözüm Mekanizması'nda belirtilen sorumluluk kademesi alakasız olacaktır. Genel bir ekonomik krizin tanımı ancak Federal Maliye Bakanlığı tarafından yapılabileceğinden bunun tehlikeli olacağını ifade etmek mümkündür.⁷

1.5.5.1. Tek Tip Bankacılık Denetiminin eleştirisi

Öncelikle belirtmek gerekir ki, Tek Tip Bankacılık Denetiminin (TTBD) yasal yapısında çelişkiler vardır. TTBD'nin sadece kısmen etkili bir düzenleme olarak kabul edileceğine dair bir iddia öne sürülmektedir (Becker, vd., 2015, s.13). Bu, TTBD faaliyet alanının, yalnızca parasal birliğin ülkeleri ele alınsa da sözde AB ülkelerini de kapsadığı biçiminde yorumlanabilir. Ayrıca, bankacılık denetimi kendisine devredilirse AMB'nin bağımsızlığının bozulmadan kalıp kalmayacağını da değerlendirilmesi gerekmektedir (Rehm, 2015, s.13). Bu süreçte AMB, bankaları kapatmaya ve üye devletlerin ulusal mülkiyet haklarına tecavüz etmeye kadar varan yetkiler elde etmektedir. Sonuç olarak, AMB'nin yetkilileri bu yetkilerinin meşruiyetlerini korumak ve denetim işlemlerini sürdürmek için demokratik bir etkiye ihtiyaç duymaktadır. AMB'nin, Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi organlarına sürekli raporlar sunması gerekmektedir. Buna rağmen bu adımların doğrudan demokratik kontrolün yerini tuttuğunu ifade etmek güçtür. Para politikasında ve uygulamasında ortaya çıkan çalışmalarda da çatışan hedefler hakimdir.

⁷ <https://www.tagesgeldvergleich.net/ratgeber/bankenunion.html> (Erişim tarihi: 20.03.2022).

Burada, örneğin, uygulamalarda ortaya çıkan fiyat istikrarının öncelikli hedefi, gerekli faiz artırımlarıyla çelişebilmektedir. Bazı durumlarda, faiz oranı artışları, hasta bankaların mali ve yönetim olarak durumunun daha da kötüleşmesine yol açabilmektedir. Söz konusu denetim görevlerinin yerine getirilmesi sürecinde yapılan çalışmalar fiyat istikrarınınkilerle çatıştığı anlamına gelmektedir. Nihayetinde, para politikası konularına ve denetleme işlevine ilişkin kararlar AMB yönetim konseyi tarafından alınmaktadır. AMB'nin bir bankanın kapatılması devredilmesi çözümlenmesinde, Eurosystem'deki tüm bankaların kendisine borçlu olması nedeniyle dezavantajlı duruma geleceği bir başka eleştiri noktasıdır. Bu nedenle bilançolarındaki zararlardan sorumlu tutulmaktadır (Illing, 2017, s. 128). Bu nedenle burada denetim görevleri ile parasal işlevlerin ayrımı için yapılacak çalışmalar konusunda şüpheler bulunmaktadır (Binder, 2013, s.309). Metodolojik açıdan stres testlerinin önemi yapılan araştırmalar ve incelemeler sonucunda fazlasıyla eleştirilmiştir. Çok sayıda itiraz olmuş ve bu itirazlar henüz devam etmektedir.⁸ Bankaların performansını değerlendirmek için kullanılan bu testler varsayımsal senaryolar yürüten bu çalışmalar dolayısıyla ikilemde kalınan durumlarda bazen daha önce zararsız olduğu düşünülen faktörleri göz ardı edebilmektedir. Örnekle ifade etmek gerekirse, 2011 yılında yapılan bir stres testinde Kıbrıs'taki bankalar, sahip oldukları Yunan Devlet tahvillerinin temerrüde düşebileceğini, ilgili dönemdeki şartlarda öngöremedikleri ve varsaymadıkları için stres testini geçebilmiştir.

Özetle, tek tip denetim işlevleri için, bankacılık sektörünün çerçeve koşullarını uzun vadede güçlendirilmesi ile kısa vadeli iyileşme beklentisi arasında bir gerilim olduğunu teşhis edebilmesi mümkündür. Çerçeve koşullarının uzun vadeli güçlendirilmesi durumunun, finansal piyasaları kontrol etmek için farklı yasama dönemlerinde devam etmesi gereken bir hedef olarak görülmesi gerekmektedir. Öte yandan, bir yandan TTBDM'yi hızla kurarak kendi ulusal bankacılık sisteminde reform yapmak isteyen ve diğer yandan ESM fonlarına veya çözüm fonuna erişim elde etmek isteyen bireysel hükümetlerin kısa vadeli beklentileri bulunmaktadır (Ciltçi, 2013, s.310).

⁸<https://www.manager-magazin.de/politik/weltwirtschaft/a-774753.html> (Erişim tarihi: 30.03.2022).

1.5.5.2. Tek tip çözümlülük fonunun eleştirisi

Tek tip çözümlülük fonunun temel amacı, devlet ve banka bilançolarının bağımlılığını ayırmak olmalıdır. Bankacılık sistemindeki açıkların, öncelikle devlet bütçelerini ve müdahil olmayan vergi mükelleflerini rahatlatmak amacıyla aktörler tarafından düzeltilmesi gerekmektedir (Kremer, 2017, s.97). Ana eleştirilerden biri çözümlülük fonunun mali kaynaklarının çok az olmasıdır (Kremer, 2017, s.100). Bu, olası bir anlaşma durumunda, sonunda yine de bir devlet bütçesinin ortaya çıkması gerektiği anlamına gelmektedir. Ayrıca burada çeşitli istisnalar yapıldığı için kefalet ödemesinin esas süreci, ödenecek tüm tutarlar için hiçbir şekilde bağlayıcı değildir. Diğer taraftan, bazı yükümlülükler bankanın devamlılığını tehlikeye atacak veya diğer bankaları da etkileyecek nitelikte ise hariç tutulabilir. Bu koşullar altında, uzun süren kefalet süreci tutulamaz ve burada gerekli olan yükümlülükler başka kalemlere dağıtılabilir ve bu da hissedarların kendi içlerinde borcun yeniden dağıtılmasına neden olmaktadır. Kefalet için oldukça belirsiz bir şekilde formüle edilmiş tahsis kuralı da buna katkıda bulunmaktadır (Zimmer, vd., 2014, s.265). Çözüm mekanizmasının karmaşıklığı da eleştirilen bir diğer konu olmaktadır. AMB'ye ek olarak, AB Komisyonu da karar kararlarına yürütme organı, Avrupa Konseyi ve AB temsilcileri ve ulusal denetim makamlarının üyelerinden oluşan bir komite olarak dahil edilmelidir (Zimmer, vd., 2014, s.264). Buna ek olarak, doğrudan banka yeniden sermayelendirme önlemi olarak tek çözüm fonu, sistemik riskleri önleyemediği gibi sadece semptomlarla mücadele etmek için hareket etmektedir (Kremer, 2017, s.102). Fona yapılan katkılar bir yandan ilgili bankanın büyüklüğüne diğer yandan risk yönelimine göre belirlenir. Burada da üye devletler arasındaki farklılıklar, farklı banka türlerine ve buna bağlı olarak çözüm fonunun finansmanında diğer etkenlere sahip olmaları nedeniyle kuvvetli ortaya çıkmaktadır (Zimmer, vd., 2014, s.266).

1.5.5.3. Uyumlaştırılmış mevduat garantisinin eleştirisi

Diğer ülkelerdeki mevduatlar için müşterek sorumluluk gerekli olduğundan, uyumlaştırılmış mevduat sigortası planı hakkında anlaşmazlık söz konusudur. Mevcut düzende Avrupa topluluğu güvenlik fonu bulunmamaktadır. Yapılan bir araştırmada COVID-19 salgını krizinin koşulları dikkate alındığında, bir Avrupa mevduat garantisinin

alman kreditorler için ciddi kayıplar anlamına geleceğini gösteriyor.⁹ COVID-19 krizinin sonuçları daha fazla sayıda iflas eden şirket ve özel şahsa yol açması durumu artan sayıda kredi temerrüdü anlamına gelmektedir. Bu varsayımlarla yola çıkılması durumunda, Avrupa mevduat sigortası önceki duruma göre ulusal mevduat sigortası sistemlerinden daha uygun görünmekte, özel tüketimin %20 ve kredi vermenin ise %10 oranında düşeceği tahmin edilmektedir. Bununla birlikte, bankaların arka planda aktif olan bir Avrupa mevduat garanti planı ile daha riskli iş modellerine ve yatırımlara yönelme riski bulunmaktadır. Ayrıca, banka kredileri artık ek bir güvenlik sistemine ödeme yapmak zorunda kalacakları nedeniyle daha pahalı hale gelebileceğini ifade etmek mümkündür.

1.5.5.4. Avrupa Bankacılık Birliği'ne yönelik genel eleştiri

Dünyada yani küresel çapta ortaya çıkan 2008/09 finans krizi, fiili bir banka tasfiyesinin gerçekleşmediğini göstermiştir. Bunun yerine, bankalar Avrupa hükümetleri tarafından kurtarılmış, tüm bankacılık sisteminin korunmasının örtülü bir garantisi oluşturulmuştur (Rehm, 2015, s.39). Krizden önce ve kriz sırasında, ilgili riskler, ulusal merkez bankalarına kaydırıldığından, ulusal banka hissedarları kayıplardan korunmuştur. Bankacılık birliği burada bir önlem olarak kurulmuş olsa da işlevselliğiyle ilgili bazı açık sorular bulunmaktadır. Bir yandan, karar verme süreçlerinin karmaşık olduğu ve nihayetinde zamanında gerçekleşmeyeceği belirtilmelidir diğer yandan bazı durumlarda AMB'de çelişen hedefler hâkim olduğundan, özellikle çözüm sürecinde belirgindir. Ayrıca, öngörülen fonun ve ortada olan krizin etkisine bakıp değerlendirme yapıldığında, 55 milyar avroluk çözüm fonunun yetersiz olduğu ifade edilebilir. Bu durum maliyetlerin ne kadar yüksek olduğunu 2008/09 kriziyle karşılaştırıldığında açıkça ortaya çıkarmıştır. Kararların ayrıca alacaklıların katılımını ve zor durumdaki bankaların istikrara kavuşmasını sağlaması gerekmektedir. İflas davalarının aksine, burada istikrarı bozan bir bankanın sonuçlarının finans sektöründe ve reel ekonomide zincirleme reaksiyonlara yol açabileceğinin dikkate alınması gerekmektedir. Acil bir durumda, günümüze kadar deneyimlenmemiş olmasına rağmen geniş kapsamlı istikrarsızlığı önlemek amacıyla piyasadan çıkışın mümkün olması zemininin oluşturulması önem taşımaktadır.

⁹https://www.diw.de/de/diw_01.c.795596.de/europaeische_banklagensicherung_koennte_fallen_von_coronac_ondition_insolvenzuelle_beifeder.htmlehen_ab (Erişim tarihi: 30.03.2022).

İKİNCİ BÖLÜM

2. GENEL OLARAK AVRUPA BİRLİĞİ VE AVRUPA MERKEZ BANKACILIĞI

Avrupa Birliği, kıtada yaşayan insanların refah düzeyi, demokratik sistemler topluluğu ile hukuk, insan hakları ve sosyal dayanışmayı ön planda tutan büyük bir aile topluluğu oluşturmayı amaçlamaktadır. Genel yapısı Fransa dışişleri bakanı olan Robert Schuman tarafından hazırlanan Avrupa Birliğinin öncüleri olarak 1951 yılında Batı Almanya, Hollanda, Belçika, Fransa, İtalya ve Lüksemburg Avrupa Kömür ve Çelik Birliğini (AKÇB) kurmuştur. Böylece üye ülkeler arasında enerji ve hammadde ile karşılıklı olarak alışveriş ve destekleme çalışmaları gelişme göstermeye başlamış ve bir sonraki etap için çalışmalar başlamıştır.¹⁰

Görsel 1. 1. Avrupa Birliği üye ülke bayrakları¹¹

AKÇB'nin meyvesini almaya başlayan kurucu üyeler çalışmalarını geliştirerek 1957 yılında Roma'da Avrupa Ekonomik Topluluğu'nu (AET) kurmuştur. İşçi, mal alışverişi, servis ve hizmet dolaşımında kolaylık sağlayacak gelişmeler doğrultusunda siyasal bir birlikteliğin açılımına ilk adım atılmıştır. AET'nin en önemli adımlarından biri de gümrük vergilerinin kaldırıldığı ve birliğe üye ülkelerin vatandaşlarının yeteri kadar beslenmeye gıda, yiyecek ve içecek gibi ürünlerin dolaşımında sağlanan kolaylıklar ile iş gücü gibi

¹⁰ https://tr.wikipedia.org/wiki/Avrupa_Birli%C4%9Fi (Erişim tarihi: 15.11.2021).

¹¹ https://european-union.europa.eu/index_de. (Erişim tarihi: 17.12.2021).

önemli faktörlerin üye ülkeler arasında esnek bir şekilde yürürlüğe girmesini sağlamak olmuştur.¹²

Roma da imzalanan Atom Enerjisi Topluluğu Anlaşmasından sonra yine 1958 yılında Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu (EURATOM) kurulmuştur. Amacı üye ülkeler arasında nükleer enerjinin yalnızca barış ve barışa hizmet eden çalışmalarda kullanılacağı belirtilmesi ile araştırma ve geliştirmede koordineli birlikte çalışmalar yapılacağı belirtilmiştir. Üretilen enerjinin üye ülkeler arasında paylaşılması ve kalan enerjiyle de dış amacına uygun olarak birlikte enerji üretmek ve elektrik enerjisine ihtiyacı olan ülkelere satarak birlikte kazanç elde etmektir. Bütün bu gelişmeler sonrasında Avrupa kıtası birçok alanda gelişmiş ve toparlanma dönemine girmiş, yapılan anlaşmalar ve sözleşmeler ve hatta bazı sözleşmeler hazırlık zamanında ve uygulama döneminden önce uygulanmaya başlayarak yürürlüğe konulmuştur. 1968 yılında planlanandan önce ticari mallardan ve tarım ürünlerinden alınan gümrük vergileri kaldırılmıştır. Bu da çalışmaların gelişmelerin ve sözleşmelerin kıta Avrupasına yani AB'ye verilen değer ve önemi gösterirken kıtadaki bu gelişmeler dünyada oluşacak diğer topluluklara da örnek teşkil etmiş ve rol model olmuştur.¹³

Genel olarak Avrupa Birliği genişleme süreci şu şekilde özetlenebilir; Avrupa Topluluğunu kuran ülkeler siyasi, hukuki ve ekonomik gelişmeler gerçekleştirmiş **birinci genişleme açılımı** olarak adlandırılabilen bu durum, Avrupanın kuzeyindeki devletlerin dikkatini çekmiştir. Kuzey de bulunan Devletler İngiltere, İrlanda ve Danimarka üye olmak için başvuru yapmış fakat İngiltere Kurucu ülkelerden Fransa'nın vetosuna takılmış 1963-1967 yılları arasında üyeliğe alınmamış, zorlu pazarlıklar sonucunda 1973 yılında Topluluğa alınmış kuzeye doğru açılma ile üye sayısı dokuz olmuştur. Diğer yandan **ikinci genişleme açılımı** olarak ifade edilebilecek, 1981 yılında Yunanistan'la başlayan, İspanya ve Portekiz'le 1986 yılında Güneye doğru büyüme göstermiş üye sayısı 12 olmuştur. **Üçüncü genişleme açılımında** topluluk 1995 yılında Avusturya, Finlandiya ve İsveç'le birlikte üye sayısını 15' çıkarmıştır. Dördüncü ve nihayet son genişleme açılımında ise AB'nin doğuya açılımı da soğuk savaşın bitmesi ile Berlin duvarı yıkılmış eski komünist ve sosyalist ülkelerin kendilerini 10 yıl gibi bir sürede toparlayarak sistemlerinin başkanlık, yarı

¹² https://www.ab.gov.tr/avrupa-birliginin-tarihcesi_105.html (Erişim tarihi: 17.11.2021).

¹³ https://www.ab.gov.tr/avrupa-birliginin-tarihcesi_105.html (Erişim tarihi: 17.11.2021).

başkanlık ve parlamenter sistemler olarak yenilemek suretiyle geliştirmiştir. AB, 2004 yılında AB tarihinin en çok üye sayısının arttığı dönem olmuştur. Çekya, Estonya, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, Letonya, Litvanya, Macaristan, Malta, Polonya, Slovakya, Slovenya olmak üzere 10 ülkeyi bünyesine katarak üye sayısını 25'e çıkarmıştır. 2007 yılında Bulgaristan ve Romanya, 2013 yılında ise Hırvatistan ile ülke sayısı 28'e çıkmış, 2020 yılında İngiltere'nin Avrupa Birliği'nden ayrılmasıyla üye sayısı 27'ye düşmüştür.¹⁴

Görsel 1. 2. *Avrupa Birliğine Güven Anlaşması*¹⁵

2.1. Avrupa Senedi

Avrupa Birliğinde karamsarlığın başladığı 1980 yıllarının ortalarında dünyada başlayan piyasalardaki durgunluk mali yükün paylaşılması yolları aranmıştır AB'de yeni çalışmalarla, ümitler ancak 1980'li yılların ortasına gelindiğinde belirebilmiştir. Dönemin AB komisyonu başkanı Jacques Delors yazdığı "Beyaz Kitap"a atıfta bulunarak, amaç tek pazar; üye ülkeler arasındaki rekabeti ve hoşnutsuzluğu kaldırmak için 1 Ocak 1993'e kadar tek pazar çalışmalarını hazırlamış ve imzalanarak yürürlüğe konulmasını, tamamlamıştır.

¹⁴https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/principles-and-values/aims-and-values_de (Erişim tarihi: 18.11.2021).

¹⁵https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcQF7Abz23uYUfxnR9LZ1_GpJo2BM7hkiE9oZijY82Gw1EBvJFFBzvEgpEpB-ci_xTxYjN0&usqp=CAU (Erişim tarihi: 17.12.2021).

Hedef AB tek pazarını ve Avrupa politik iş birliğini resmen başlatan antlaşmasında tamamlanmıştır.

2.2.Maastricht Antlaşması

Sovyetler Birliğinin dağılmasından sonra Avrupanın yapısında köklü değişiklikler olmuş Berlin duvarının yıkılması 3 Ekim 1990 Doğu Almanya ve Batı Almanya birleşmiş Avrupa'da ve AB'de yeni dönemin mimarisi başlamıştır. Aralık 1990 da Maastricht (Hollanda) te toplanan AB zirvesinde alınan kararlar 1 Kasım 1993'te yürürlüğe konmuştur. Devamında 1999'a kadar ortak para biriminin çalışmalarının tamamlanmasıyla birlikte ortaklaşa dış güvenliği ve adaleti ve de içişleri iş birliği politik işlerine yer verilmesine karar verilmiştir. Maastricht Antlaşması, AB'nin son ayağı olarak yapılmıştır. AB'nin son ayağı olarak nitelendirilen Maastricht Antlaşması üç sütunlu AB'yi ortaya koymuştur. Bunlar:

- I. Avrupa toplulukları AKÇT, AET, AERATOM.
- II. Ortak dış ve güvenlik politikaları
- III. Sistem dayanışması adalet ve iç işlerinde iş birliğidir.

Bütün bu çalışmalar ve gelişmelerden sonra 1 Ocak 2002 de avro para birimi resmi olarak gündelik yaşantı içerisinde yerini alarak 12 üye ülke tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Söz konusu para olduğunda ilk akla banka, bankalar ve bankacılık sistemi gelmektedir. Avrupa'da Bankacılık sistemi AMB'nin yenilenmesi ve modernleşmesi ile daha güçlü bir biçimde finans piyasalarında yerini almıştır.¹⁶

¹⁶https://de.wikipedia.org/wiki/Europ%C3%A4ische_Zentralbank (Erişim tarihi: 18.11.2021).

Görsel 1. 3. AMB reklam ve resim galerisi¹⁷

2.3. Avrupa Birliği Merkez Bankası

AB Merkez Bankası, Avrupa'nın en büyük ve en önemli bankasıdır. AMB büyüklüğü ve önemi açısından Avrupa'nın en kapsamlı ve işlevsel, değeri yüksek banka olmakla beraber çalışmalarında sadece üye devletlerin merkez bankaları ile kurgulamakta ve uygulamaları yapmaktadır. AMB'nin en önemli özelliği müşterilerinin normal bankaların oluşturmadığı yalnızca avro para birimini kullanan devletler olduğunu ve bu devletlerin merkez bankasıdır. Diğer bir ifadeyle AMB'nin müşterileri sadece merkez bankalarıdır.

AMB'nin ana merkezi 1 Haziran 1998'de Almanya'nın Frankfurt kentinde kurulmuştur. AMB çalışmalarının başında AB'ye üye ülkelerin ortak para birimi kurumu olarak görev yaparak bağımsız olan merkez bankası görevini özerk olarak yerine getirmektedir. Müşterisi olarak çalıştığı merkez bankalarının bir araya gelmesi ile oluşmaktadır. Asıl adı Avrupa Birliğinin sistem adı olarak AB Sistemi Merkez Bankasıdır. AMB aslen Avrupa Birliğinin yönetilmesinde görevli olan yedi kurumdan biridir. Çalışmalarında, işlemlerinde ve işlevlerinde tamamen bağımsız hareket etmektedir. Merkez bankaları özerk olduklarından dolayı AMB görevleri dahilinde yaptığı ticari işlemlerinde tamamen bağımsızdır.¹⁸

¹⁷<https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcQoQ3LsUISKcFdU9hblzoB-sIU0dX3IOTtRw&usqp=CAU> (Erişim tarihi: 17.12.2021)

¹⁸<https://www.buchhaltung-einfach-sicher.de/finanzen/europaeische-zentralbank> (Erişim tarihi: 19.12.2021).

AMB'nin Künyesi

Merkezi	Frankfurt Almanya
Para birimi	avro
Para Rezervi	526 milyar avro [43 milyar doğrudan 338 milyar (Eurosite m altın dahil) 145 milyar (Forex rezervi)]
Web sitesi	www.ecb.europo.eu

AMB özellikleri itibariyle değerlendirildiğinde aşağıda sıralanan şu unsurlar temelinde dikkat çekmektedir;

- AMB ortak para birimi olarak avroyu kullanan devletlerin para birimi kuruluşudur. AB'ye üye ülkelerden oluşur.
- Ana hedefleri tarafsız fiyat istikrarı sağlamak ve ekonomik gelişmelerde tüm üye devletlere aynı mesafede kalarak güven veren çalışmalar yapmak.
- Görevlerinin arasında en önemlisi güven veren ve aksaklık olmadan paranın tedavülde dolaşmasını sağlayarak para ihtiyacını eksiksiz karşılamak. AB'ye üye ülkelerin döviz işlemlerinde ve gelişmesinde yardımcı olmak.
- AMB çalışmalarını, danışma organı (konsey), genişletilmiş danışman (konsey), başkanı ve başkan yardımcısınındı olduğu çalışmalarla ve aldıkları kararlarla yapmaktadır.
- AMB devamlı olarak çeşitli para politikası ve istatistikleri ile farklı araçlar kullanmakta bunların başında serbest para işlemleri ve açık para işlemleri gelmektedir.¹⁹
- AMB özerk olup çalışmalarında tamamen bağımsızdır. Öncelik avro bölgesi olmak üzere üye ülkeleri dış etkenlerden etkilenmeyen politikalar üretir ve kararlar alır bunları tarafsız bir şekilde uygulamaya koymaktadır.

¹⁹[https://www.bundesfinanzministerium.de/Web/DE/Themen/Europa/Der_Euro/Europaeische_Zentralbank/europaeische_zentralbank.html#:~:text=Die%20Europ%C3%A4ische%20Zentralbank%20\(EZB\)%20wurde,der%20Preisstabilit%C3%A4t%20im%20Euroraum%20zust%C3%A4ndig](https://www.bundesfinanzministerium.de/Web/DE/Themen/Europa/Der_Euro/Europaeische_Zentralbank/europaeische_zentralbank.html#:~:text=Die%20Europ%C3%A4ische%20Zentralbank%20(EZB)%20wurde,der%20Preisstabilit%C3%A4t%20im%20Euroraum%20zust%C3%A4ndig) (Erişim tarihi: 21.11.2021).

2.4. AMB Yönetimi

AMB yöneticileri ayrıca Avrupa Birliğinin de bir yönetim organı olarak görev yapmaktadır. Üye ülkelerin merkez bankası başkanlarından oluşmaktadır. AB yönetim sistemi üzerinde AMB yönetimi oluşturulmuştur. AMB çalışmalarını iki kurum üzerinden gerçekleştirmektedir. Karar organları olarak çalışmalarını danışman olarak yerine getirirler. Aslen yönetim kurulu görevini yaparken onların çalışmalarını iyi anlamak için yürütmeye değinmek gerekirse; danışma kurulu veya konsey ve genişletilmiş kurul veya konsey.²⁰

AMB başkanı, Türkiye’de olduğu gibi son karar veren merci ve kişi ve kurumun ve kurulun başkanıdır. Bankayı dışa karşı çalışmalarında ve görevlerinde temsil eder. AB kurulu tarafından sekiz yıllığına seçilmektedir. Görev sürelerini tamamlayan Başkanlar bir daha seçilemezler, yeniden AMB başkanı olamamaktadır. AMB Başkanı son olarak 2019 yılında seçilmiştir ve 2027 yılında görev süresi dolacak Fransız asıllı Christine Lagerde’dir.

21

AMB yönetim kurulu, bütün Demokratik Ülkelerde olduğu gibi AMB yönetim kurulu da yapılacak işlerinde ve görevlerinde başarılı ve sağlıklı birçok çalışmaları yürütmektedir. Bu kurul direk başkana bağlıdır. AMB’nin almış olduğu kararları üye ülkelerin merkez bankası başkanları ile görüşür, incelemeyi tamamladıktan sonra uygulama işlemlerini takip etmektedir. Çalışmaların ve uygulamaların takipçisidir. Merkez bankalarının uygulamaya koydukları yeni çalışmaların gözetlemesini ve yol göstererek başarılı bir şekilde uygulamasını incelemektedir. Yönetim kurulu bir başkan bir başkan yardımcısı ve dört üyeden oluşmaktadır.

AMB danışma kurulu/konseyi, merkez bankasının tüm üye ve üye ülkelerin merkez bankası başkanlarından oluşmaktadır. Para birimi avroyu kullanan ülkelerin merkez bankası başkanları asil üyeleridir. Bu konsey AMB’nin danışma ve karar alma konusunda en üst düzey karar veren organıdır. Konsey baz oranları, asal oranları ve temel para politikalarını belirlemektedir. Buna ek olarak AMB’deki konuları görüşmekte, para politikaları ve

²⁰ <https://www.bmf.gv.at/themen/zoll/eu-staaten.html> (Erişim tarihi: 19.11.2021).

²¹ <https://www.europarl.europa.eu/germany/de/europ%C3%A4isches-parlament/die-europ%C3%A4ische-zentralbank> (Erişim tarihi: 20.11.2021).

açılımlarını gizlilikle yürütmektedir. Fakat sadece konseyin uygun gördüğü konuları kamuoyuyla paylaşabilmektedir.

AMB genişletilmiş konseyi, bu kurulun çalmaları daha farklı olarak istatistik ve değerlendirmeler olarak karşımıza çıkar. Bu genişletilmiş konseye AMB başkanı başkan yardımcısı ve AB üyesi ülkelerin merkez bankası başkanları da dahil olunur. Genişletilmiş konsey gerek gördüğü zaman (enflasyon ekonomik, kiriz, yeni para politikaları vb.) toplantılar yaparak para ve para politikaları ile ilgili işleri ele alarak bu çalışmalarını istatistik değerlemelerle gelişmelerle, küçük, orta ve büyük veri değerlemesi yaparlar. İstatiksel çalışmalarından sonra danışmanlık hizmetleri verirler. En önemli işlerinden birisi ortak para birimini uygulayacak aday ülke yani AB para birimi avroyu kendi milli parasını yerine uygulamaya koyacak olan aday ülke veya ülkelerin üzerinde çalışmalar yapmaktır. Çalışmalar sürekli ve devamlılık esasına dayanır AB üyesi ülkeler den bulunan konsey üyeleri çalışma yaptığı sürece devamlıdır. Para birimi avro olmayan ülkeler dahi olsa, genele baktığımızda para birimi avro olmayan üye devletler daha çok çalışma yapmaktadırlar. Bunun nedeni ülkelerinin ortak para birimine geçmesi için daha çok çaba çalışma göstermeleridir.

22

Görsel 1. 4. *AMB'nin Logosu*

²²https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcTF_yk12DWwYrhZi40g1yDTAEZRfyDZkmAf9w&usqp=CAU
(Erişim tarihi: 17.12.2021).

2.5. AMB'nin Para Politikası

AB'ye üye, üye olmayan tüm Merkez Banklarında olduğu gibi bankalar için söz konusu olan durum fiyat ve piyasa istikrarını sağlamaktır. Fakat burada özerkliğe ters düşen ayrıcalık ortaya çıkıyor bu da AB'nin verdiği fiyat denge istikrarının uygulamak önceden belirlenen para politikalarını uygulamasını denetlemek ve sağlamaktır. Bu tutum ve davranışı ile AB bölgesinde ekonomik gelişmeyi harmanlayarak uyumlar içinde İstihdam oluşturmak, geliştirmek ve uygulamaya koymaktır. Bu bağlamda Ekim 1998'de alınan kararlar doğrultusunda AB bölgesinde enflasyon değeri %2 bölgesinde tutulacak çalışmalar yapılacak, çalışmalarda AB bölgesinde enflasyon %2'nin altında tutulma kuralı uygulanacak ve AB'de aynı kurallar uygulanacak (AMB Konseyi Kararı, 1999). Bu hedefe ulaşmak için çift sütun stratejisi uygulanacak diğer bir ifade ile enflasyon %2 hedefinin altında tutmak için aşağıda sıralanan politikalar uygulanacaktır:

Görsel 1. 5. Avrupa Birliği para birimi²³

i. İlk sütunda ekonomik analizler yapılarak enflasyon gelişmesini takip edilerek gelişmelerde gözetilen konular olarak

- ✓ Maaş ve aylık ödemeler
- ✓ Döviz kuru değişimi
- ✓ Uzun dönem faizleri
- ✓ Ölçüm büyüklüğüne göre ekonomik çalışmalar
- ✓ Maliye Politikası göstergeleri

²³https://cdn.pixabay.com/photo/2016/07/30/16/12/euro-1557431_960_720.jpg (Erişim tarihi: 18.12.2021).

- ✓ Fiyat ve maliyetler indeksleri
- ✓ Firmalar (fabrikalar) harcamalar ile ilgili bilgiler

ii. Bu sütunda ise parasal analiz yapılmaktadır. Kamuya açılan refahın değeri olan devlet içi Gayri Safi Milli Hasılanın (GSMH) %2 ile %2,5 değeri paranın dolaşım hızını ölçer. Burada dikkat edilecek husus %0,5 ile %1 beklenen değer olarak gözetlenmekte, ele alınmaktadır. Beklenen değer M3 para arzı miktarı için ele alınır. Büyümeyle ilgili para miktarının ne kadarı tasarrufa ne kadarı piyasada büyüme için kullanılıyor işlevlerinin göstergesi kullanılır. Bu doğrultu ile sapmaları görmek için faydalanılır. Ana hedef orta dönemde fiyat dengesini tanımak ve saptamak uygulamanın başarılı olmasını takip etmek analize göre uygulamaktır.

AMB bu strateji ile gerektiği yerde ve hemen esnek olarak piyasalara müdahale etmek için elindeki verileri değerlendirerek çalışmaları yürütmektedir. Kötü ekonomik gelişmeler doğrultusunda faiz indirimine giderek üye bankalara para takviyesi yapmakta, yavaş büyüyen ekonomiyi desteklemek amacıyla dış destekli yeni genişletici para politikasını uygulamaya koymaktadır. Bu da enflasyon tehlikesi az olan ekonomilerde uygulanmaktadır. Bu noktada bankalar piyasaya krediler vererek çalışmaları desteklemektedir. Bunlar da piyasaların canlanmasına yatırımların artmasına yeni yatırımların olmasına sebep olmaktadır. Bununla birlikte tüketim malları için de artış yönünde gelişmeler sağlanmaktadır. Bu ve benzeri işlemler yapılırken dikkatken kaçmaması gereken bir durum da bu işlemlerin büyük ekonomilerde tehlike yaratmaması, öte yandan gelişmekte olan ekonomilerde enflasyona sebep olabilmesidir. Böyle durumlarda AMB da diğer merkez bankaları gibi para politikaları işlemlerini devreye sokarak parasal daralmaya giderek yeni çalışmalarını başlatmaktadır. Faizleri yükseltir piyasaya yani bankalara verdiği paraları geri alır. Bu durum yatırımları pahalandırarak kredi işlemlerini zorlaştırmaktadır. Bütün bu çalışmaların ve işlemlerin amacı enflasyonun düşmesi, enflasyon gelir-gider dengesini bozarak zayıf ekonomilerde tahribata sebep olmakta, hammadde ve döviz sıkıntısını arttırmaktadır. Bu gibi durumda AMB gelir ve gider dengesine göre faiz oranları hesaplanır ve gelir-gider dengesine göre faizleri yukarı çıkartır veya aşağıya indirir.²⁴

²⁴<https://www.ecb.europa.eu/ecb/tasks/monpol/html/index.de.html> (Erişim tarihi: 30 Mart 2022).

2.6. AMB Müfettişlerine Genel Bakış

AB yaptığı görüşmeler ve toplantılar doğrultusunda gerçekleştirdiği AMB kuruluş ve çalışmaları devamında 15 Ekim 2013 yılında Avrupa Konseyi ve AB'ye üye bütün devletlerin katılımıyla onaylanan AMB müfettişlik çalışmalarına onay vermiştir. Buna göre müfettişler çalışmalarında AB'ye üye ülkelerin bankalarına ve AB'nin para birimi olan avroyu kullanan ülkelerin bankalarında çalışmalarına başlaması, AB ile entegrasyonunu sağlaması planlanmıştır. AB'de tek bankacılık sistemini oluşturacak alt yapı çalışmalarını yaparak tek bankacılık sisteme geçmek için AMB tarafından görevlendirilmiştir. İlk olarak AMB tarafından görevlendirilen müfettişler AB'deki ticari işlem kapasitesi büyük olan bankalar ve Avrupa para birimi avro kullanan devletlerin bankaları ile sınırlı kalacak şekilde belirlenmiştir. Temel nedenlerden biri son yıllarda ortaya çıkan finansal krizleriyle mücadele etmektir. Finans krizlerini bankalarda bıraktığı eksi yıkımlar ve de yatırım problemleri ile iflas eden bankaların tasarruf sahiplerinin tasarruflarını geriye ödeyememelerinden dolayı ortaya çıkmıştır. Müfettişler sadece AB sınırları içinde görev yapacak ve Avrupa para birimi avroyu kullanan ülkelerin serbest ticaret ile bağımlı oldukları AB'deki çalışmalarına önem ve öncelik vererek bankaların uyum içinde hareket edebilmelerini ve ticari bağlamda faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini sağlamalarına katkı sunmaktadır.²⁵

Müfettişler yapılan işlerde kısmen düzen sağlamak olsa da farklılaştırma yetkisi ile donatılmış ön şartları belirlenmiş spesifik olarak farklılaştırma ve geliştirme ile çalışmalarını yürüten kurum ve kurullar içerisinde yerini almış banka görevlileri ile çalışmayı güçlendirecek şartlar içerisinde birlikte çalışmayı başarıya ulaştırmak için görevlerini yapmaktadırlar. Burada sorulması gereken sorular arasında yapılan tüm faaliyetlerin hukuki olup olmadığıdır. Çalışmalar kısmi mi yoksa toplu olarak mı gerçekleştirilmektedir? Bu ve benzer soruların cevabı AB'nin merkezi olan Belçika'nın Başkenti Brüksel'de mevcuttur (Becker, Kornwachs ve Zembala, 2016). Brüksel aynı zamanda Avrupa Birliği'nin de Başkentidir. Çalışmaların birincil ve ikincil guruplar halinde yapılması ile verileceğini ön şartlarda belirtilmiştir. Sonuç ne olursa olsun hukuki dayanağı Avrupa Anayasa Mahkemesi ve Alman anayasa mahkemesi ile aynı kaniya vararak söz konusu olan ülkelerin anayasa

²⁵<https://www.bankingsupervision.europa.eu/banking/approach/jst/html/index.en.html> (Erişim tarihi: 30 Mart 2022)

mahkemesi ile karar vererek kuralları belirlemek ve para politikalarını sıralama kurallarını değerlendirerek uygun olan kuralların ve uygulama kuralları ve sistemleri hedefleri doğrultusunda desteklenmelidir. Bununla birlikte para birimi politikaları, para ve para ile ölçülen her şey ölçüm politikaları ile takip edilerek yapılan işlerin AB para politikasına uygunluğunu sağlamak, korumak ve kalkınmak. Böylelikle AMB doğrultusunda Avrupa Birliğinin bir organı olarak çalışmaktadır. Müfettişler çalışmalarını tıpkı Türkiye'deki, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunda (BDDK) olduğu gibi yaparken tanımlayacağımız en önemli nokta görevlerini sadece para politikaları olarak alt bölümlere ayırarak yaparlar (Hannes, 2015).

Genel olarak baktığımızda AB ile ilgili bütün ülkeler arasında yapılan yazılı sözleşmeler, anlaşmalar ve alınan kararlar zaman içinde genişletilerek geliştirilmektedir. Ama İngiltere'nin Brexit kararı bu duruma örnek olarak gösterilebilir hatta İrlanda örneğinde olduğu gibi imtiyazlı sözleşmeye de çevrilebilir. Bu ifadelerden hareketle yapılan yenilikler hiçbir zaman yeni anlam ile alan doldurmak için yapılmamaktadır. Müfettişlerin yaptığı çalışmalar söz konusu olarak üye ülkelerin merkez bankası ve diğer bankaların yaptıkları çalışmaları takip etmek ve yapılan çalışmaların hukuki kurallara uygunluğunu da kontrol ederek denetlemektedir. Örneğin, kara para aklama, haksız kazanç veya karşılıksız kredi gibi durumlarda söz konusu olan bankaya işlem uygulanmaktadır (Kemper, 2017).

2.6.1. Tek Düzen Müfettişlik Mekanizması

İlk modernleşme hakkı olanlar veya özel olarak ilk hakkı olanlar, genel olarak farklılaşmaya hakkı olanlar düzenleme içerisinde belirtilmesi şartı getirilmiştir. Sırasıyla, toplam aktifleri 30 milyar avro olan bankalar ve toplam sermayesi 5 milyar avro üzerinde ve başka bir üye ülkenin toplam milli gelirin %20 sini aşan bankalar ve de Avrupa istikrar mekanizmasına başvuru yapanlar veya yardım alanlar ile Birliğin ekonomisi veya üye devletin ekonomisi için önemi büyük finansal kuruluş. Örneğin büyük bankalar ilk hakkı olanlar. AB para birimini kullananlar özel hakkı olanlardır. Devamında sırayla AB'ye üye ülkeler ve üyeliği halen onaylanmamış olan Bulgaristan ve Hırvatistan gibi ülkeler yer almaktadır. AB para birimi olarak avroyu kullanan ülkelerin öncelik hakkının olması hukuki dayanağının kuralları daha önceden belirlenmiş ve uygulamaya konmuştur. Bunun temek nedeni uygun yasa ve kurullarla dahi iyi işleyen bütünleşmiş çalışmalarını şekillendirerek

yapılmasını sağlamaktır. Bunlar genel olarak AB sınırları içinde bankalardaki farklılıkları ortadan kaldırmak, yapılan çalışmaların başarıya ulaşması için süreklilik isteyen işlemleri yerine getirmek olarak ifade edilebilir. Tek Düzen Müfettişleri Mekanizması (TDMM-Single Super Visory Mechanism) yeterlilik hakkı, hukuku birincil hukukla çatışmasına rağmen yapılmaktadır. Bakıldığında birliktelik ilkesinin ikinci plana alındığı dikkat çekmektedir. Treaty on the Functioning of the European Union, AB'nin İşleyişi Anlaşması Madde 127 Paragraf 6'da belirtilen AB işleyişine ilişkin anlaşma ile AB'nin çalışması bankacılıkla ve müfettişlerle izole etmektedir. Bu çalışmaları birlikteliği yalıtılmış hale getirmektedir. Bunun sonucunda Avrupa'nın birlikte yapmak istediği çalışmalarda dayanak yapıldığı anlaşılmaktadır. Bu ifadeler bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirildiğinde hangi çalışmaların AB'yi başarıya ulaştıracağı ve o açıdan çalışmaları yaptıkları anlaşılabilir. AB'nin sıkıntılı bir şekilde yaptığı TTDM düzenlemesi kısmi bir biçimde uygulanmasının nedeni, reform ve yeniliklerin ne kadar önemli olduğunu ortaya koymuştur. Bunun en önemli belirtileri, farklılık ve eksiklerin giderilmesinde entegrasyon sözleşmelerinin önceliklerin, zaman ve hıza göre değerlendirilmesi gerekmektedir. AB'nin ise başka bir politik düzene ve değerlere önem vererek devam edildiği anlaşılmaktadır. AB üye ülkeleri hiçbir zaman zor ve kötü durumda iken yalnız bırakmayan ek sözleşmeler ile sıkıntıya düştüklerinde sözleşmeler doğrultusunda yeniden yapılandırmaya devam edecektir. Örnek vermek gerekirse, Yunanistan'da olduğu gibi daha çok yeni ve ek sözleşmeler ile reformun belirli bir standartlar çerçevesinde gerçekleştirilmesi sağlanmaktadır. İlerlemelerde ekonomik gelişme, eksiklikler tamamlandıktan sonra ekonomisi gelişmiş ülkelere uygun değiştirilmesi, geliştirilmesi yapılmaktadır. Güçlendirilmiş olarak birlikte çalışmalar daha ileri gitmiş, bu durum ise üye ülkelerin birlikte yaptıkları ve yapacakları işleri istekleri doğrultusunda desteklemekte olduklarını gösterir niteliktedir.

Yukarıda yapılan ifadeleri bir bütün olarak değerlendirmek gerekirse, yapılan çalışmalar Avrupa Birliği'nin sözleşmelerinin bazıları birbiri ile çatışsa da istikrarı, üretimi, refah düzeyi yükselen bir AB birliğinin varlığını sürdürdüğü yadsınamaz. TTDM, güçlü Avrupa'nın daha da güçlü bir birlik olacağını gösterir ipuçlarını taşımaktadır. Bazı üye ülkelerin sözleşmelerden doğan sorumlulukları kısmi olarak yerine getirmekte güçlük çekmelerine rağmen zaman içinde entegrasyon çalışmalarını geliştirerek uyum sağlamak için

çalışmalarına devam etmektedir. Bu durum Avrupa Birliğinde birlikte çalışmanın getirdiği olumlu sonuçlarına her zaman daha verimli gelişmeler ve adımlara yönelmesine işaret etmektedir. Buna rağmen burada farklı üç konuya dikkat çekmek gerekmektedir. AB üyesi ülkenin istediği politikaları değil, ortak politikaları, dilediği çalışmaları değil ortak çalışmaları, entegrasyon için öncelikli politikaları ve araçları iyileştirmek mekanizmanın iyi çalışmasında uyum için birliktelik sağlayarak çalışmalarını yürütmesi gerekmektedir. TTDM düzenleme çalışmaları doğrultusunda AMB'nin gelişmesine ve istikrarlı bir şekilde sağlam para politikaları ile enflasyonla başa çıkarak fiyat istikrarı sağlaması sonucu refahı yükseltmesini görmek mümkündür.

2.7. AMB'nin Denetlemeye Yönelik Araçları

2.7.1. Avrupa Bankaları Müfettişleri

Yasal sorunlar olarak AB banka müfettişlerinin işlerinde bankaların modernleştirilmesi “race to the bottom”, “aşağıya doğru yarış” banka çalışmalarında ve ayarlamalarında bazı bankaların gerilemesi olabilir mi? Bu çalışmalar esnasında verilen bilgiler ulusal ve uluslararası bilgi karmaşıklığına sebep olabilir ve beklenmedik etkiler yaratabilir mi? Çalışmaların gerçekleştirileceği konusunda en önemli etken müfettişlerin çalışmaları milli (üye ülke) bankalar ile bağlantılı olan yönetim yetkilileri ve AMB birbiriyle ilişkilendirilerek müfettişler kurulu ile yürütmeleri gerekmektedir. Buna göre yapılan çalışmalarda, masa üstü (hardware) teçhizatının yanında, yazılımlar (software) yeni yazılımlarda müfettişler ile hukuki ve kanuni bağlamda geliştirilerek devamı sağlanacağını belirtilmiştir.

Bu gelişmeler Avrupa Birliği Merkez Bankası tarafından kanunlaştırılmış, sadece bazı noktalarda itirazlar devam etmektedir. Müfettişler çalışmalarında yapılan işlerden hepsini müfettişlik görevi olmadığından dolayı tepki almaktadır. Müfettişler sigorta şirketleriyle ve bütün finans kuruluşları arasında orta yol izlemeleri dikkat çekicidir. Bu gelişmeler, örneğin İngiltere'nin Finansal Servis Birim Almanya'nın (Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht-BaF) donanımları ve yönetimleri sayesinde hukuki dayanağı olan finans kuruluşları olarak kendi müfettişlerinin yetkin ve ehil yanı sıra özel görevler verilebilir uzman kişiler olduğunu açıklamıştır. Hukuk temelinde AB ile yapılan anlaşmalar ve sözleşmeler ile kendi devletlerinde bankacılık sistemini yenilemede ve modernleştirmede

çalışmalar yapabileceklerini göstermişlerdir. Bu doğrultuda her devlet iç bankacılık sistemini ve işleyişini AB ile özel bir madde ile karara bağlayarak modernleştirmeyi yapabilmektedir.

Müfettişlerin çalışmalarında sınırsız araştırma ve inceleme hakları bazı bankalar için kapatmaya bile veya başka bankalara devretmeye kadar gitse de AMB'nin korunması şartı ile çalışmaktadır. Üye devletlerin bankaları ülkelerin mülkiyet hakkı kurlarına bağlı olarak yürütmektedir. Bu çalışmalar doğrultusunda bir taftan AMB'nin bağımsızlığının korunması diğer taraftan da Avrupa parlamentosunun yaptığı çalışmalar mümkün kılınmasına dikkat edilmesi gerekmektedir. AMB bu çalışmaları yürüttürürken hem müfettişlere hem AB parlamentosuna hem de AB komisyonuna karşı sorumludur. Sorumluluğu doğrultusunda raporlar vermek zorundadır. Buna karışıklık AB Komisyonu isterse müfettişlerin çalışmalarını kontrol amaçlı olarak parlamentodan "Kontrol Komisyonu" kurulmasını isteyebilmektedir. Söz konusu komisyonun amacı yapılan çalışmaların AB hukuk kurallarına uygun olup olmadığını denetlemektir.

Bu çalışmalarda dikkat edilmesi gereken en önemli nokta, uygulanacak veya ortaya çıkacak para politikalarının meydana getirebileceği sorunlar olmalıdır. Bu gibi durumlarda bir bankanın veya üye ülkenin merkez bankasının finans durumunun kötüye gitmesine sebep veya söz konusu olabilir. Böyle durumlarda yapılacak ilk iş faiz oranlarını artırmak yani faizleri yükseltmektir. Bu işlemler AMB tarafından atanan müfettişlerin hukuki olarak dayanağı olan çalışmalar içinde yer almaktadır. Benzer durumda olan üye ülkeye AMB milli bankaya para ve personel yardımı yapmakta, uygulanan para politikasını desteklemekte ve bu süreç çalışmalar başarıya ulaşıncaya kadar devam etmektedir. Son sorumluluğu alan AMB komisyonunun bankalar için görevlendirdiği müfettişler ve uyguladıkları para politikaları çalışmalarını ve yaptığı işlerden devamlılığı olan işler olarak görevlidir. Yapılan çalışmalardan müfettişler kurulu ile AMB yönetim kurulu arasında fikir çatışmaları ve karara bağlama sorunu ortaya çıktığı zaman yeni kurulacak tahkim kurulu ile karara bağlanmakta çalışmalar devam etmektedir. Bu çalışmaların ilk örneği olarak 2015 yılında Yunanistan'ın ekonomik krizi gösterilebilir.

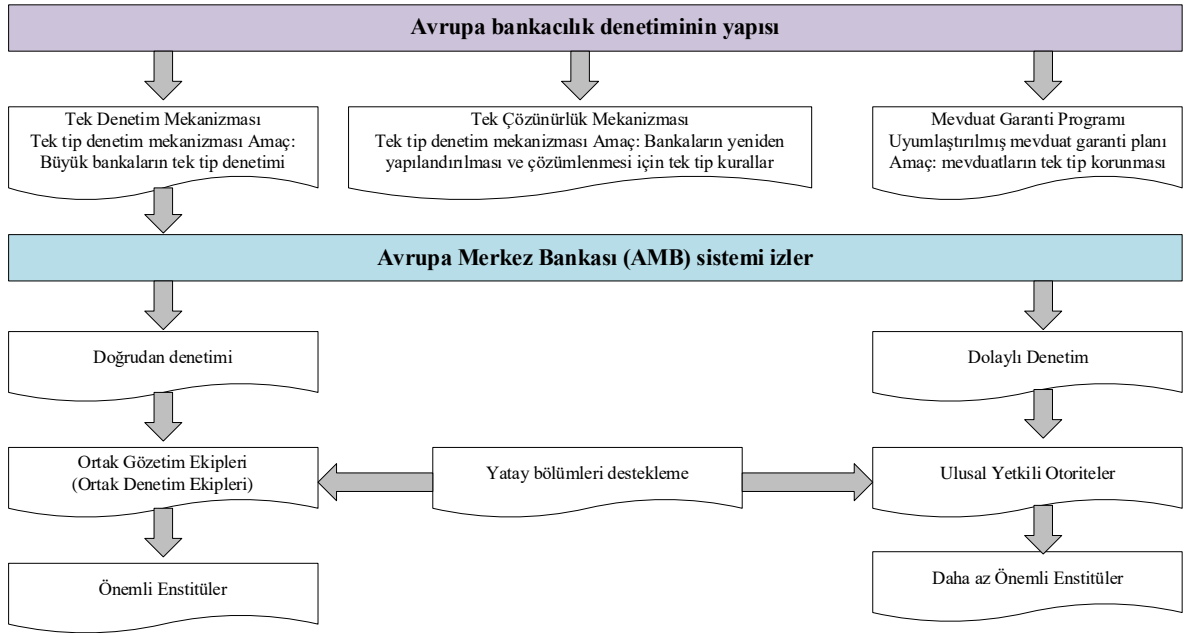
Avrupa kalkınma kurulu başkanı Elke König Yunanistan'ın sermaye piyasası kayıp bir hale geldiğini ve piyasanın büyük bir bölümü Acil Likidite Desteği (ALD-Emergency Liquidity Assistance) tarafından tesis edilmiş, bu da AMB'nin sınırları içinde olduğu için

rekabet srtşmesine yol açmıştır. Bunun akabinde banka müfettişlerinin yürüttüğü ifte görev yani müfettişlik ve para politikaları AMB için sorun oluşturmuş bu da görevli olarak atanan bir kurumun ELA gibi görevini kötüye kullanmasını sonucunu ortaya çıkar mıştır. AMB, 2014 yılında AB’de birçok bankanın yapısını yenilemiş bu bankaların başında Güney Kıbrıs Rum kesimi bankaları gelmektedir. Yaklaşık olarak 10.milyar avro denek yapılmıştır. Yerelde bu bankaların değerleri 40.milyar avroyu geçmeyen bankalar olarak çalışmaktadır.

Avrupa Sisteminde Finans (Para) Müfettişleri, European System of Financial Supervision adıyla bilinen Avrupa Mali Denetim Sistemi (AMDS) içerisinde görevleri mikro ihtiyati olarak belirlenmiş ileride ortaya çıkacak krizlerde, krizlere karşı daha temkinli güvenilir küçük ölçekli krediler üzerinde çalışmalar yaparak makro iktisadi çalışmalara ynlenerak rizikoyu tüm finans sistemi üzerinde etkisini değerlendirmektedir. Mikro ihtiyati müfettişleri birbirinden bağımsız üç bağımsız hukuki dayanağı olan kurumlar tarafından kurulmuştur. Bunlar;

- a. Avrupa Bankaları Müfettişleri (Denetim); European Banking Authority
- b. Avrupa Sigortası ve Mesleki Emeklilik Kurumu; European Insurance and Occupational Pensions Authority
- c. Avrupa Menkul kıymetler ve Piyasası Kurumu; European Securities and Market Authority

Bu üç kurum birlikte yaptığı çalışmalar doğrultusunda Avrupa müfettişler denetim kurulunu temsil ederek ve çalışmalarını geliştirerek ekonomi ve para birimi birliğini ortaya çıkar mıştır. Ekonomik ve Parasal Birlik (EPB-Economic and Monetary Union), dönemin Avrupa konseyi başkanı Herman Von Rompuy ve Avrupa komisyonu başkanı tarafından yapılmış olan bu neri Haziran 2012 yılında yasal temeli oluşturularak Aralık 2012 yılında yürürlüğe konmuştur.

Kaynak: <https://www.tagesgeldvergleich.net/ratgeber/bankenaufsicht.html>

2.7.1.1. Stres test müfettişlerin çalışmaları ve sonuçları

Avrupa'yı geliştirme fonu tarafından yürütülen bu çalışma, üye ülkelerin merkez bankalarının eksik piyasa boşluklarına karşı uygulanmakta ve üye ülkenin merkez bankası sorumluluğunda tamamlanmasını sağlamaktadır. Ana görev ve işlem için hazırlık yapan müfettişler ticari hacmi büyük bankalar için son 31.12.2013 Varlık Kalitesi Analiz (Asset Quality Review) işlerine başlayarak stres testi gerçekleştirmiştir. Senaryo uygulanırken bankanın dayanıklılık ve istikrar durumu tahmin edilmiştir. Bu çalışmaları yaparken ekonomik olarak son üç yılı baz yılı olarak alınmış tahminler yüksek tutularak çalışmalar yapılmıştır. Sonuçlar, 26 Ekim 2014'te kamu ile paylaşılmış, bir bankanın veya finans kuruluşunun sermaye açığı ortaya çıkarsa ana kapital durumu hesaplanmıştır. Riziko durumuna göre banka aktifleri %5,5 ten az olmayacak diğer bir ifadeyle %8 seviyesinde olmasına dikkat edilmiştir (Lazzari, Vena ve Venegoni, 2017; Groen, 2014). Yeterlilik oranı taşımayan bankalara 2 hafta gibi bir süre verilerek ilgili süre içinde yeni bir finans planı ve kendi imkânlarıyla sermaye yükseltilmesine gitmesini beklemiş, gerek görülmesi durumunda ise müfettişler taahhüdü talep etmiştir.

Stres Test müfettişlerin yaptığı çalışmalardan da anlaşılacağı üzere başlangıç noktaları belirlenerek uyumlaştırma için adımlar atılmış normlar oluşturulmuş ve bu çalışmalar

doğrultusunda bankacılığın gelişimine yardımcı olunmuştur. Tek Düzen Kitabı (Single Rule Book) ile yeni sistem oluşturulmuş bu doğrultuda devamlılığı sağlamak için tek düzen finans bildirim piyasasının oluşturulması hedef olarak belirlenmiştir.

Yürümekte olan müfettiş çalışmaları rizikolu krediler açısından bakıldığında bankaların rahatlayacağı sermaye oluşumunda acil durumlar ve uyumlaştırma normu ve çalışmaları ile bankaların yapılarını yenileme işlemleri ile deva metmektedir. AMB tarafından bu çalışmalar için 45 milyar avroluk yardım paketi hazırlanmış modernleşen ve yenilenen bankalar bundan faydalanarak çalışmalarına sürdürmüştür.

Bankaların müfettişlerle yapacağı çalışmalar doğrultusunda yenilenme ve dayanıklılık modeli ve ticari kapasite modeli ile AMB'nin yaptığı çalışmayla sermaye piyasasına yatırımcıların dikkatini çekmiş ve yeni ticari modelle yatırımlarını bankalara yapmış bu da bankaların sermayesine katkıda bulunmuştur. Bu çalışmalar ve gelişmelerin kısmi olarak vergi ödeyenlerden değil bankaların ana sermayesinden ve tasarruf sahiplerinden alınan paralar ile finansa edilmektedir. Bütün bu çalışmaların ana hedefi ve amacı müfettişler kurulu AMB öncülüğünde yaparak ulusal olan merkez bankalarının AMB'ye milli bankaların da kendi merkez bankasına entegre olmasını sağlamaktır. Devamında da dünya mali ve finans işleyişine entegre olmasını sağlamaktır. Milli bankalar, milli merkez bankası, AMB ve dünya bankası aynı kategorik çalışmalar ile uluslararası finans piyasaları döngüsüne doğru yol almaktadır. Dikkat edilmesi gereken nokta, bankaların ticari bunalması için kapasitesinin üzerine çıkmaması ve likidite sıkıntısına düşmemesidir. Bu çerçevede AB'de ilk çıkan sonuçlar doğrultusunda 25 bankanın hatalı veya yetersiz olduğu tespit edilmiş 13 Bankanın sermayesinin 9,5 milyar avro olarak yükseltilmiştir. Söz konusu 13 banka içerisinde 2'si Yunan 1'i Belçika ve 1'i de Avusturya'dan olan bankanın Avrupa Merkez Bankasından yeniden yapılandırma planı istenmiş ve yeniden yapılandırma yardımı olarak bazı bankaların yaklaşık olarak 6 milyar avro değerinde altın almaları sağlanmıştır.

➤ Bankalara uygulanan testler sonucunda başta emlak, firma müşterileri, ticari krediler ve yeni firmaların proje finansmanları olmak üzere yaklaşık 136 milyar avronun tehlikede olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgular önce riziko adı altında toplanmış, 90 gün içinde ödemesi hiç yapılamayan krediler zarar olarak kayda geçirilmiştir.

➤ Bu bankalara yönelik gerçekleştirilen çalışmalarda elde edilen bulgular, ilgili bankaların avro para birimini kullandığı fakat Yunanistan örneğinde olduğu gibi avro kullanımının şartlarını yerine getiremeyen bankalar olduğu tespit edilmiştir. Buna göre söz konusu bankalara: Satın alma veya satma işlemleri uygulanmamış; hukuki hakları pek irdelenmemiş; müfettişlerin elindeki sonuçlara göre ilk sene %7 ikinci sene %2,6 gibi ekonomik performansta bir gerileme olmuştur. Bunun en büyük etkilerinden biri 2009 yılında Amerika’da bir finans kuruluşu olan ve Lehman Krizi olarak bilinen dünya ekonomisini %4,3 gibi bir daralmaya götüren olaydır.

➤ Testin sınırlı ölçüm ve yaklaşımı da birçok bankaya da olumsuz etki yapmıştır.

Bu kritik bilgiler ışığında, AB bankalarının Avrupa sermayesinden fazla sermayeye sahip olduğu ifade edilebilir. Buna rağmen 2013/14 yıllarında sermayesi %4 oranında azalma göstermiştir. Ana sermayesinin azalması ile bilanço değerlerinde %10 daralma yapılarak ana sermaye yükseltilmesine gidilmemiştir. AMB’ye kayıtlı 123 bankanın tamamı bu teste tabi tutulmadığı gibi banka sektörüne yaptırım yapacakları için norm oluşturulmuş ve bankacılık sektörü daha da geliştirilmiştir.

2.7.1.2. Yeniden yapılandırma ve tek tip işlemleri

Yapı yenilenmesi ve modernleştirme ile AMB’nin yeniden yapılanma ile tek yeniden çözüm mekanizması çalışmalarına karar vererek başlamıştır. Bu çalışmalarını yürütmesi için müfettişler görevlendirmiş, müfettişler kurulu kararı ile tek tip yenileme ve gelişme programları uygulamaya konmuştur. Tek yeniden çözüm masası oluşumunda 300 müfettiş görevlendirilmiş ve müfettişler Avrupa kalkınma fonundan destek alarak çalışmalarına başlamıştır.

Gelişmeler öncelikle AMB’ye, AMB de öncelikle yenileme komitesine ve Avrupa komisyonunu bilgilendirmektedir. AMB, buna ek olarak müfettişleri bilgilendirmekle yükümlüdür. Nedeni ise AMB üyesi olan herhangi bir merkez bankasının iflası, (örnek olarak Yunanistan Merkez Bankası) durumunda veya konkordato tehlikesidir. Buna benzer biçimde araştırılan bir noktada sistem hatası ve tehlikesi değerlendirilir. Yenileme komitesinin yaptığı raporlama, raportörler tarafından yapılan çalışmalarda tavsiye önerisi de dahil bir yenileme planı ve finansal desteği gösteren, raporlarla birlikte yenileme komitesine bir rapor halinde

sunulmaktadır. Hukuki dayanağı olmamasına rağmen, AB hukuk kuralları doğrultusunda alternatif çözümler ve gelişmeler uygulanmaktadır. Böyle durum ve uygulamalarda AB önceliği, hukuki çalışma işlemleri doğrultusunda söz konusu olan bankalar ve kredi enstitüsünün yeniden yapılandırılması olduğu için çalışmaları hızlandırarak devam etmektedir.

Yeniden yapılandırma ve tek tipleştirme süreci içerisinde altı farklı yenileme ve genişleme adımından bahsetmek mümkündür. Birincisi, bankaların özelleştirilmesi, yapısından farklı bir şekilde yenileme, donanımlarını geliştirerek veya değiştirerek geliştirme olarak ifade edilmektedir. Buna ek olarak kefalet sistemi de uygulanmaktadır. Sonrasında 2016 yılında yapılan çalışmalarda sermayesi amortismanlarla birlikte yazılan bankaların negatif bilançoya sahip oluşu ortaya çıkmıştır. Bu da iflası ve yenilemeyi gerektirmeye neden olmuş devamında ise önce devlet sonra banka hissedarları haklarını alamamıştır. Bu noktada ödemelerin sırasıyla ve dilimler halinde tasarruf sahiplerine başta özel kişiler, tüzel kişiler, orta ve küçük ölçekli firmalar, olmak üzere yapılması gerekmektedir. Bu durumda 100 bin avroya kadar olan tasarrufların hariç tutulduğunun not edilmesi gerekmektedir.

İkincisi, yapılan çalışmaların amacı konkordatoları durdurmak ve yenilenmeleri de bir yönüyle konkordan olarak adlandırabilmek mümkündür. Hak sahiplerinin isteklerinin kefalet yolu ile garanti altına alındığı ifade edilebilir. Bu durumun konkordato yapmaktan daha iyi bir işlem olduğunu ifade etmek mümkündür. “Daha kötü olmayan prensip” olarak yapılan bu çalışmaya örnek olarak Avusturya’nın Bank Hypo Alpe Adria Bankası Heta adlı yan kuruluşunun konkordato yapmaması için kefil işlemi ile üzerine alınması gösterilebilir. AB’nin hukuki çalışmalarda buna imkân tanıdığını ve tasarruf sahiplerinin hakları da koruma altına alınmıştır. Almanya’nın bu gibi çalışmalarını “Yenileme Tamamlama Kanunu” kapsamında yapılan ayarlamalarla yenilenme yardımları, banka müşterileri lehine yapılmaktadır.

Üçüncüsü, gelişmeler zaman içinde köprü bankacılık sistemini ortaya çıkarmıştır. Bu sistem ile bankaların hangi bölümlerinin kurumlara devredileceği konuları ele alınmıştır. Banka kalanlarından dolayı konkordato verilebilmesi için bankanın ana çekirdeğini devir olan tarafın minimum %4,5 destek yenileme çalışmaları için %5’e varan yardım desteği sağlayacağı garanti altına alınmıştır. İlk işlemlerin üye ülke merkez bankası tarafından karşılanmaktadır. Bütün bu işlemler sağlandıktan sonra ortak pazarla çalışabilir diğer bir

ifadeyle AMB'den yardım alabilir. Avrupa Geliştirme Fonu ile yapılan çalışmalar ile yeterlilik onayı verilen bankalar böylece AB'ye üye ülkeler olarak kefalet yoluyla modernleşmeyi ve yenilendirme çalışmalarından destek alabilirler. Söz konusu işlemler için 60 milyar avro sermaye kapasitesi olan bir banka için kefalet aşamaları iki yıl içinde tamamlanmaktadır. İlk yıl %20'lik kısmı, ikinci yıl ise %10'u gibi kısımlar halinde olması şartı ile temel şart konulmuştur. Üye ülkenin modernleşme işlemleri ve yenileme çalışmalarını yürütemediği durumda avro para birimi bölgesini tehlikeye sokabileceğinden Yunanistan örneğinde olduğu gibi AMB uygulamayı devralmaktadır.

Dördüncü adım, Almanya'da yapılan modernleşme ve yenileme çalışmalarını (Sanierung und Abwicklung Gesetz) modernleştirme ve yenileme kanunu ile başlatmış bankaların ve finans gruplarını BKÇY ile uyumlaştırmıştır. 1 Ocak 2015'te uygulamaya konmuş sürekli çalışmalar sonucunda 1 Ocak 2018 yılı itibari ile yaptığı çalışmalardan sorumluluğu alarak işlemlerine devam etmektedir.

Beşinci adımda AB'ye üye devletler ile avro para birimi kullanan üye ülkelerin yenileme ve modernleştirme çalışmalarını yapmaları bir zorunluluktur. Bu çalışmalar tek yeniden çözüm mekanizması düzenini veya sistemini uygulamak zorundadır. Üye devletler kendi oluşturdukları mekanizmalarla değişimleri gerçekleştirebilmektedir. Örneğin İngiltere'de ve Almanya'da kurumlar çalışmalarını yapmış ve çalışmalarını tamamladıktan sonra AMB'den ve Avrupa kalkınma fonundan yardım almaya başlamıştır. Avrupa İstikrar Mekanizmasının (European Stability Mechanisms) yaptığı çalışmaları 27 Eylül 2012 yılında halkın hukuki hakkı avro para birimi kullanan devletler AB ile olan ilişkilerini düzenlemesini yapmıştır.

Nihayet altıncı adımda, karar alma mercileri bir bankanın yenilenmesi ve modernleşmesinde gerekli paranın bulunması ile miktarın yüksekliğine göre çıkan politik sorumluluk taşıyan sistemin düzenini ve istikrarını sağlayan kurum tarafından ödenir. Bu ödemelerin yapılabilmesi için çeşitli kaynaklardan bazıları alacaklıların katılımı, geliştirme fonu ve mali kaynaklar, kefalet yoluyla, yapılan çalışmalar, mülkiyet sahiplerini ve alacaklıları sorumlu tutar. Fakat geliştirme ve mali bankalar daha güçlü ve gelişmiş oldukları için daha iyi çalışırlar. Bunlar çalışmalarını yaparken olumlu sonuçlar alınmaz ise AMB almış olduğu sorumlulukla sinir ötesi çalışmaları ile bankanın bütün finans işlemlerinin

ödemesini yapmaktadır. Söz konusu bankanın tüm modernleşme ve yenileme işlemlerini yaparak uluslararası sorumluluğunu yerine getirmektedir.

2.7.1.3. Mevduat sigortası ve uyumlaştırma

Mevduat sahiplerinin bankalara olan güvenini kriz döneminde garanti altına almak olarak sıralanabilecek mevduat sigortası ve uyumlaştırma amaçları aşağıdaki verilen biçimde sıralandırılabilir.

I. Çalışmalar yeni sistem içinde üç sütunlu olarak gerçekleşirken üçüncü sütunda alacaklıların mevduatlarını mevduat sigortası sistemi ile güçlendirmek ve finans krizleri dönemlerinde tasarruflarını bankalardan çekmemek için güvence vermektedir. Bu çalışmalarda tartışmalar en çok güney Avrupa bankalarını etkilemiştir. Yapılacak tasarruf sigortası çalışması bankaların istekleri doğrultusunda yeni Avrupa bankacılık sistemi tasarruf sigortası yapılmasını istemiştir. Buna karşın bunun kısa dönemde mümkün olmaması nedeniyle AMB tarafından kabul edilmemiştir. Kriz döneminde bütün bankaların sorumlu tutulacağından bu da yeni mali ve finans çalışmaları ile mümkün olacağı belirtilmiştir. Bunun genel olarak yapılacağına nedeni AB düzeyinde mali çalışmalar yapılarak bütün üye devletleri entegre olabilmesi çalışmalara aykırı olduğu belirtilmiştir. Bazı devletler kendi bankalarını Avrupa kalkınma fonundan korumak için böyle istekte bulunmuş fakat sonradan sahip oldukları kapasiteden dolayı taraf olmadıklarını söylemiştir.

II. Yukarıda ifade edilen nedenlerle, mevduat sigortasını uygulamada uyumlaştırma Sistemi Avrupa Birliği ve AB bankacılık birliğinde tartışıldıktan sonra 2014 yılının Temmuz ayında kabul edilmiş ve AB mevduat sigortası hukuki dayanağı ile tamamlanarak yürürlüğe konulmuştur. Bunun 2015 yılı ilk yarısına kadar bütün üye ülkeler tarafından uygulamaya konulması bir zorunluluk olarak tutulmuştur. Bu durum gelecekte hukuki kaynağı olan garanti verilerek mevduatlara 100 bin avroya kadar olarak karar verilmiştir. Devamında AB bankalarını hepsi gelecekte ortaya çıkacak krizlerden korunmak için mevduat sigortası oluşturulacak üye bankanın sermayesinin %8'i olmak şartı ile ödemeler 20 iş gününden kademeli olarak 7 iş gününe indirilmiş ve böyle belirlenmiştir. Böylece tasarruf sahipleri için güven oluşması korkunun kaybolmasıyla ödeme garantisi verilmiştir.

III. Almanya da uyumlaştırma sistemiyle, mevduat sigortası, kurumlar sigortası (şehir bankaları, dernek bankaları) ile genişletilerek mevduat garantisi vermeyi kabul ederek aynı

sistemi her yerde uygulamıştır. AB mevduat sigortası ile tasarruf fonlarına kayıtlı olup tasarruf sahiplerine bağlayıcı hukuki temelleri oluşturulmuş kanuni garanti ile uğradıkları zararları karşılanacağına taahhütünü vermiştir.

IV. Hatasız olarak yürütülen bütün bu çalışmalar Avrupa mevduat sigortasının temelini oluşturmuş Avrupa birliğinde tek tip düzen sağlanmıştır. 2015 yılındaki Yöneticiler bu düzenlemeye ek olarak karşılıklı kefil, yükümlülük ve sigorta yükümlülüğünü uygulamaya koymuştur. Tartışmalar boyunca çözümler bulunmuş kanunlara uygun hale getirilmiş, hazırlıklar yapılmış ve uygulamaya konulmuştur. Bu çerçevede:

a. Geliştirilen bu yükümlülük yasası Avrupa'daki bankaların işlemlerinden dolayı "Ahlaki tehlike" (Moral Hazard) doğurmuş üye devletlerin milli bankalarında kontroller yükselerek oluşabilecek bankacılık krizine karşı önlemler almayı zorunlu kılmıştır. Bu durum ödemelerdeki miktarların aynı olması rizikolarının farklı olmasından dolayı kaynaklanmıştır.

b. Bu çalışmalarda, "Son çare borç veren" (Lender of Last Resort), işleminin olmaması "Avrupa İstikrar Mekanizmasının (European Stability Mechanism) işini zorlaştırmıştır. Daha karmaşık hale getirmekte karar yapılarında ve vermelerinde kısa dönemde güven ve istikrar veren kararlar alamamışlardır. Kriz dönemlerinde bu gibi durumlarda Bankalar büyük olasılıkla istikrarsızlaşmış domino etkisi yaparak sinir ötesi etkileri ortaya çıkarmıştır. Sonuç olarak bu durum küresel ölçekte bir etkiyi meydana getirmiştir.

c. Kriz döneminde, küçük devletler ve bankaların yükümlülükleri bu devletlerin bankacılık sektöründe büyük şüpheler olabilmektedir. Gelişmeler söz konusu devletlerin ekonomisi üzerinde negatif etki meydana getirebilmektedir.

Bütün bu onayların sonunda, Almanya'nın en büyük bankalarından biri olan Deutsche Bank, aldığı bir kararla avro Para birimi birliğinde ve gelişmelerde bir istikrar görmemiş ve gelecekteki istikrara şüpheyle baktığını açıklamıştır.

Bankacılık faaliyetleri ve genişleme politikaları incelendiğinde ise European Deposit Insurance System adı verilen bir sistem çerçevesinde üç aşamadan oluşup geliştiği anlaşılmaktadır. Bunları aşağıdaki şekilde özetleyebilmek mümkündür:

i. Mükerrer sigorta (re-insurance); sigorta şirketinin üslendiği riskin ülke içinde veya dışında başka sigorta şirketine satması veya bir kısmını yeniden sigortalaması işlemi de yapılabilmektedir.

ii. Müşterek sigorta (co-insurance); böyle sigorta işlemlerinde birden çok sigorta şirketinin birlikte yaptıkları işlemidir. Genelde endüstri işlerinde riski paylaşmak için yapılmaktadır.

iii. Tam sigorta (full insurance) işlemleri; ileride oluşabilecek zararların karşılanması amacıyla herhangi bir sigorta şirketiyle yapılan yazılı sözleşmedir. Yaşamı, sağlığı, mali menfaati üzerine yapılan yazılı sözleşmeler, zararın olduğu anda hak talep eden kişinin tam tazminat alma hakkını doğuran özleşme, belgelerdir.

Yıllarca süren çalışmalar sonrası üç basamaklı Avrupa mevduat sigortası modeli tamamlanmıştır. İlk olarak milli sigorta ve Avrupa sigortası sözleşmesi, ikinci olarak Avrupa da sigorta sistemi gelişmesi, üçüncü olarak da AB mevduat sigortası ile üye devletlerin milli mevduat sigorta ile entegre olmasının sağlanmasıdır. EDIS 2024 yılından itibaren genişletilmiş ve geliştirilmiş mevduat sistemi olarak yürürlüğe konulmuştur. Milli bankalar için mevduat sigortası zorunluluğu getirilmiştir. Çalışmaların 2024 yılında 43 milyar avroya ulaşması beklenmektedir. Kuruma çift taraflı yüklenilmesini önlemek amacıyla milli mevduat sigortası zorunluluğu ile bunu belirli ölçüde hafifleteceği öngörülmüştür. Bütün bu çalışmaların tamamlanması için dönemin beş başkanı olan Junkers, Tusk, Dijsselbloen, Daghi ve Schulz, Ekim 2015'te aldıkları kararlar Avrupa bankacılık sistemini orta dönem süresinde AB mevduat sistemi ile birleştirilmesini onaylamıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. AVRUPA EKONOMİ POLİTİKASI VE TÜRKİYE İLİŞKİSİ

Avrupa ekonomi politikası ve Türkiye ile ilişkisinin anlaşılabilmesi için öncelikle Avrupa-Türkiye iktisat tarihinin önemli bazı olaylarından kısaca bahsetmek yararlı olacaktır. Bu çerçevede mevcut çalışmanın bu bölümünde öncelikle Avrupa ve Türkiye ekonomisi tarihsel düzlemde özet olarak ele alınmıştır. Sonrasında ise sırasıyla; Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası, Türkiye'nin mali politikaları ve merkez bankasının rolü, Avrupa Bankacılık Birliği ile Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası karşılaştırması ile karşılaştırması sırasında aralarındaki ilişkiler üzerinde kavramsal açıklamalara yer verilmiştir.

3.1. Avrupa-Türkiye Ekonomi Tarihi

Türkiye-Avrupa ilişkileri süreksizlikle karakterizedir. Bir yandan, henüz 1963'te Ankara Anlaşması ile bu dönemde Avrupa Ekonomik Topluluğu ile ortaklık kurulması amaçlanmıştır (Neuss vd. 2018, s.5). Bununla birlikte, 1974'te Kuzey Kıbrıs hareketi ve 1980'deki askeri darbe gibi çok sayıda siyasi olay, AB ile Türkiye arasındaki yakınlaşmayı yavaşlatmada başat rol oynamıştır.²⁶ 1987'de AB'ye üyelik için resmi bir başvuru yapılmıştır. 1996 yılı itibariyle Avrupa-Türkiye ekonomik ilişkilerini yoğunlaştıran gümrük birliği kurulmuştur. Bu gümrük birliği, Türkiye'ye kömür, çelik ve tarım ürünlerinin başlangıçta hariç tutulduğu Avrupa pazarına gümrüksüz giriş hakkı vermiştir. Her şeyden önce, tarımsal ticaret olanakları ikili olarak karşılıklı desteklenmek suretiyle geliştirilmiştir. Buna rağmen Türkiye'de 2018 yılında kabul edilen başkanlık sistemine geçilmesiyle bu kazanımlar iptal edilmiştir. Oysa 2004 Avrupa Zirvesi, Türkiye ile üyelik müzakerelerinin başlaması gerektiğine karar vermiştir. Kopenhag kriterlerinin yerine getirilmesi burada belirleyici rol oynamıştır. 1993 yılında ortaya konan Kopenhag kriterleri, AB'nin ilk doğuya genişlemesinin bir sonucu olarak hazırlanmış olmasına rağmen diğer aday adaylarına da uygulanmaktadır. Burada siyasi, ekonomik ve müktesebat kriterlerine uyum esastır. AB ile resmi katılım müzakereleri 2003/04 yılında yapılmış, 2005 yılında kaydedilmiştir. Ancak 2016 FETÖ terör

²⁶<https://www.bpb.de/kurz-knapp/lexika/das-europaleksikon/177314/tuerkei-und-eu/> (Erişim tarihi: 30.03.2022).

örgütü darbesi nedeniyle Türkiye'de gerçekleştirilen anayasal reformlar AB parlamentosunu üyelik müzakerelerini sona erdirmeye zorlamıştır. Genel olarak Türkiye-Avrupa ilişkilerinin gelişiminin ikircikli bir yönelime sahip olduğu ifade edilebilir. Bir yanda iç ve dış engeller, diğer yanda katılım girişimleri ve Türkiye içinde AB'yi reddeden unsurlar bu ikilemin etkenleri arasında gösterilebilir. Buna ordunun sürekli varlığı, kurulan hükümetlerin baskısı gibi demokratik olmayan gelişmeler de eklenebilir. Öte yandan, Türkiye'nin en kalabalık üye ülke olacağı ve bu da ilgili kurumlardaki koltuk dağılımını etkileyeceği için AB genelinde de katılımın reddedilmesinin unsurlarından biri olarak gösterilebilir. Bu aynı zamanda, Türkiye ekonomisinin gelişmişlik düzeyi nedeniyle kritik olarak görülen ilgili transfer ödemelerini de gerektirmektedir (Neuss vd. 2018, s.6). Sonuç olarak, Türkiye'ye yıllarca ikinci sınıf üyelik teklif edilmiş, gümrük birliğine katılımı bu durum netlik kazanmıştır. İçeride, kurulan hemen her hükümet hala AB'ye katılmaya çalışırken, her kurulan hükümetin politikaları Atatürk ilke ve İnkılaplarından gitgide uzaklaşarak ve özellikle de din ve devlet işlerini birbirine karıştırılması sonucu laiklikten ve aynı zamanda birliğin politikalarından uzaklaşmıştır. FETÖ terör örgütü darbe girişiminden bu yana geçen birkaç yılda, Türk Tipi Başkanlık Sistemi, Türkiye'nin siyasi tarzını tanımlamak için kullanılmaktadır. Türk Tipi Başkanlık Sistemi sadece ideolojik değil, aynı zamanda siyasi, ekonomik ve üslupsal yönlerini de kapsayan bir siyasi rejim türü olarak yorumlanmaktadır (Yılmaz ve diğerleri. 2018, s.2). Bu hükümet türü, başkanlık sistemi ekonomik tarzını tanımlamaya hizmet eden neopatrimonyalizm unsuruyla birlikte dört unsur ile karakterize edilir (Yılmaz, vd., 2018, s.8) Bu tarz, modern Türkiye'nin siyasi olarak otokrasi ve demokrasinin kesişim noktasını temsil ettiği, patrimonyal ve yasal rasyonel rejimlerin bir karışımı olduğu gerçeğiyle karakterizedir. Bu tahakküm rejiminin özelliği, tüm güç ilişkilerinin kişisel ilişkileri temsil etmesidir. Böylece özel ve kamusal alan ayrımı yoktur. Ayrıca çevre konumları gayri resmi süreçlerin yanı sıra temaslar yoluyla atanan ataerkil bir yönetici bulunmaktadır. Ek olarak, seçmenlerin sadakati genellikle vicdan ya da paternalizm tavizleriyle alınmaktadır. Türkiye örneğinde bu, devletin ekonomi politikasının büyük bir bölümünü takip etmektedir. Kamu işlerine erişim, sağlık sektörünün iyileştirilmesi ve toplu konutlara erişim şeklinde sürekliliği olan çalışmalarla yönetimini devam ettirmektedir. Sonuç olarak, çevredeki muhafazakâr ve dindar seçmenler, yönetimdeki hükümet tarafından yaratılan yeni bir burjuvazinin merkezinde yer almaktadır. Buradaki öncelik, tüm ekonomi politikası kararlarının tabi

olduğu yönetimin kendini korumasında yatmaktadır (Matthes, 2018, s.3). AB'nin Kopenhag Kriterlerinde kararlı bir Şekilde kayıt altına alınan talepleriyle ilgili olarak ne demokratik düzenin ne de azınlıkların korunmasının önceliğinin verilmediğini belirtmek gerekmektedir. Bozuk demokrasilerde aynı zamanda büyük rekabet arpıklıklarına da neden olduğundan, Türk ekonomisinin yönetim kriterlerine uyup uymadığı ve bunları uzun vadede kılavuz olarak takip edip edemeyeceği de Őüphelidir. Bu kısa yorumlar, başta Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasının (TCMB) olmak üzere Türk finans sektörünün faaliyet gösterdiği çerçeveyi netleŐtirmektedir.

3.2. Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasının temel amacı fiyat istikrarını sağlamaktır. TCMB araçlarını seçmekte özgürdür ve bu nedenle operasyonel bağımsızlığa sahiptir. Fiyat istikrarının, genel finansal istikrarının bir alt amacı olarak anlaşılması gerekmektedir.²⁷

TCMB, Türk bankalarının denetiminden olduğu kadar liranın kontrolünden de sorumludur. Merkez bankası 1970 yılında kendi kanunu ile yetkilerinin yasal meŐrutiyetini kazanmıştır. Buna göre Merkez Bankası bir anonim Şirket gibi hareket etmekte ve bu süreçte sermaye hacminde, tahvil satışı vb., iŐlemlerle büyük bir Şekilde sermayesinde artış yaŐamıŐtır. Bu durum TCMB'nin sermaye hacmini geniŐletmiŐtir. TCMB'nin en önemli yanlarından bir diğerisi ise az sayıda özel sermayeli merkez bankalarından biri yapıyor olmasındır (Weidner 2017, s.24). Ancak borsanın kendisi üzerinde hareket etmez. Oransal olarak burada maliye bakanlığının %55'lik, özel mülk sahiplerinin ise %45'lik bir katılımı ngrlmŐ olup bu kurallar içinde Borsaya müdahil edilebilir Şartı konulmuştur. z sermayenin %51'den az olmaması gerektiği belirlenmiştir. TCMB'ye 1980'li yıllarda özerklik hakkı tanınarak çalışmalarında daha hızlı karar ve zamanında işlem yapabilmesi için daha fazla bağımsızlık verilmiştir. İlgili dönemdeki hükümet 1960'larda hala kendi projeleri için merkez bankasından aldığı fonları kullanmak için merkez bankasına geri dnebilirken; 1986'dan itibaren odak noktası açık ve serbest piyasa işlemleri ve rezerv oluŐumu zerine inşa edilmiştir (Altunbaş 2009, s.19).

²⁷<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/EN/TCMB+EN/Main+Menu/Core+Functions/Monetary+Policy/PRICE+KARARLILIK+VE+ENFLASYON> (Erişim tarihi: 30.03.2022).

Bankayı yönetmek için yıllık hissedarlar genel kurulu toplanır. Merkez bankası başkanı genel kurulun başkanı olarak atanır. Görev süresi dört yıl sürer ve başbakan tarafından kararlaştırılır. Merkez Bankası Yönetim Kurulu, her yıl üçte biri yenilenen altı daimî üyeden oluşmaktadır. Ancak, günümüzde merkez bankası başkanının doğrudan Türkiye Cumhurbaşkanı kararnamesi ile atanabilmesi tesis edilmiştir (Matthes 2018, s.8).

Merkez bankası, liranın değerini yabancı para birimleri karşısında sabit tutmakla yükümlüdür. Paranın miktarını ve dolaşımını düzenlemektedir. Ayrıca son kredi mercii olarak görev yapmaktadır. Bu bankanın temsil yetkisini ve almış olduğu yükümlülüğü de temsil etmektedir. TCMB, kendi açıklamasına göre enflasyonun fiyat istikrarını sağlamak için öncelik verilmesi gereken bir unsur olduğuna dikkat çekmektedir. İlk olarak, enflasyonun gelişimi için tahminler yapılarak üçer aylık raporlara kaydedilir.²⁸

Merkez bankası açık piyasa işlemlerine de katılmaktadır. Amacı, ticari bankalara yeterli likidite sağlamaktır. Bu çerçevede, faaliyetlerini sürdürmeyi başaran tesisler, parayı artırmak veya azaltmak için kısa vadeli fırsatlar olarak da hizmet etmektedir.²⁹ Ayrıca bankanın altın rezervleri ve dövizlerden oluşan mali rezervleri koruma, artırma ve gelecekte yapılacak işlemler için makro ve mikro düzeyde garanti verme görevi de bulunmaktadır. Yine para politikası kurulu tarafından politika faiz oranları belirlenerek ekonomik faaliyetleri yönlendirme üzerine çaba gösterilir.

3.3. Türkiye Maliye Politikası ve Türkiye Merkez Bankası'nın Rolü

Türkiye, Dünyanın en yüksek ekonomik performanslarından birini gösteren ülke kategorisinde yer almasına rağmen, küresel ölçekli bir karşılaştırmada en büyük performans eksikliklerinden birine sahiptir. Cari açıklar söz konusu olduğunda, bir yandan bir ülkenin ihracatından daha fazla ithalat yaptığı ve sonuçta net finansal varlıklarda düşüşe yol açtığı gözlemlenebilir. İç tüketim de kişinin kendi yarattığı değerden daha yüksek düzeyde olduğu gözlenebilir. Her iki faktör de Türkiye'de tespit edilebilir. Buna ek olarak, Uluslararası Para Fonu (IMF- International Money Fund), 2005 yılında büyük vergi kaçakçılığı ve yüksek kayıt

²⁸<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/EN/TCMB+EN/Main+Menu/Core+Functions/Monetary+Policy> (Erişim tarihi: 30.03.2022).

²⁹<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/EN/TCMB+EN/Main+Menu/Core+Functions/Markets/Open+Piyasa+İşlemleri/> (Erişim tarihi: 20.03.2022).

dışı istihdam nedeniyle ekonomide dikkat çekici bir açığın varlığını tespit etmiştir. Buna ek olarak yüksek reel faiz oranları, düşük hacimli yabancı yatırımlar ve genişleyen banka kredileri de bulunmaktadır (Altunbaş vd. 2009, s.31). Ülke ekonomisindeki sorunlar bununla sınırlı değildir. Dikkat çekilen diğer bir konu ise 2017 yılından itibaren enflasyon ve dış borcun artmasıdır. Türkiye'nin çeşitli derecelendirme kuruluşları tarafından notunun düşürülmesi bunun bir göstergesi olarak yorumlanabilir. 2018 yılında meydana gelen Türk mali krizinde de lirada güçlü devalüasyonlar, yüksek enflasyon oranları ve kredi temerrütlerine yönelik sorunlar görülmüştür. Bunun temel nedenlerinden biri, Türk Tipi Başkanlık sisteminin giderek artan otokratik yönetim tarzının öncelikli olarak şüpheli bir faiz politikası izlemesinde görülebilmektedir. TCMB'nin bağımsızlığının aşınmış olması da bunu açık bir biçimde ortaya koymaktadır: Türk siyasetinde artan merkezileşme derecesi, 2001 yılından günümüze bağımsızlığını tesis eden merkez bankası yasasıyla çelişmektedir (Demiralp 2018, s.1).

Türkiye ekonomisinin uzun süredir düşük bir tasarruf oranına sahip olması da burada önemlidir, bu nedenle likidite darboğazlarından her zaman korkulmalıdır. Bunu telafi etmek için Türk Ekonomisi, ağırlıklı olarak yabancı para cinsinden krediler almak zorunda kalmıştır. Böylece 2017 yılında Türk şirketlerinin çok büyük döviz borçları olduğu da gözden kaçmamıştır. Siyasi istikrarsızlık riskleri hesaplanamaz hale getirdiğinden, Türkiye'deki yabancı yatırımcılar ve yeni yatırımlar daha nadir ve daha riskli hale gelmiştir. Ayrıca, Türkiye ekonomisinin finansmanına ilişkin objektif raporlamanın giderek zorlaşması, şeffaflığın eksik olduğunu net bir biçimde gözler önüne sermektedir. Bu durum, TCMB'nin faiz politikasında yeni sistemin rolüne atıfta bulunarak, TCMB başkanı faiz oranlarını kontrol altına almak için yaptığı çalışmalardan gözlenebilmektedir. Buna örnek olarak 2017 yılından itibaren belirlenen %13'lük enflasyon oranı ve sonrasında reel faiz oranlarındaki artışların engellenmesi gösterilebilir. Bunlar 2018 yılında merkez bankası tarafından artırılrsa da lira değer kaybetmeye devam etmiştir. Ayrıca Amerikan cezai müeyyideleri devreye girmiş ve enflasyon oranı %18'e yükselmiştir. TCMB Türk Bankaları için rezerv artırmak zorunda kalırken, aynı dönemde yeni yabancı yatırımlar ve yatırımcılar Türkiye'ye getirilmiştir. Katar'ın 15 milyar dolarlık yatırımı bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Bununla birlikte, resesyonun büyük bir kısmı kendi kendine meydana geldiğinden, Amerika'nın cezalandırıcı

tarifelerinin rolü eleştirel olarak görülmelidir (Matthes, 2018, s.3). İstenmeyen ekonomik gelişmelerin kökeni, yurt dışından sürekli sermaye girişinin ve inşaat sektöründeki patlamanın sürdürülebilir gelişmeleri engellediği 1990'lara kadar uzandığını ifade etmek mümkündür (Orhangazi vd. 2021, s.3).

Türkiye’de 2016 yılında yaşanan FETÖ terör örgütü darbe girişimi sonrası hâkim olan ekonomi politikası, ekonominin kredilerle güçlü bir şekilde cezalandırılması olarak yorumlanabilir. Burada alınan önlemlere parti programatik bir perspektif ve salt seçim stratejileri çerçevesinde bakmak gerekmektedir. 2017/2018'den itibaren, sürekli, uzun vadeli krediler, yüksek faizlerinden dolayı haneler ve şirketler arasında yüksek borç seviyelerine yol açmıştır. Borcun önemli bir kısmı döviz cinsinden olması sonucu dış borç arttıkça liranın istikrarlı bir şekilde değer kaybetmesi yani kurları çok istikrarsız hale getirmiştir. Çok sayıda Türk şirketi ve bankası yurt dışından kredi aldığı için, bu gelişmeler borçlanma riskini artırmıştır. Borçlanma iç talebi arttırmış ve artan ihracatla birlikte 2017 yılında %7,4 reel GSYİH büyümesi kaydedilmiştir. 2018 seçimleri öncesinde, geniş kapsamlı hükümet teşvik önlemleri alınmıştır. Bu bağlamda ve bu dönemde genel olarak çok sayıda sübvansiyon verilmiştir (Matthes 2018, s.7). Bir yandan, kamu sektöründeki 750 bin işçi, taşeron firmadan alınmış, kadrolu yapılarak kalıcı istihdam olarak değiştirilmiştir. 1.000 lira çifte emeklilik ikramiyesi de verilmiş, gayrimenkul satın alımlarında kredi faiz oranları da düşürülmüştür. Sonuçta, yeni sisteme karşı olumlu bir tutumu ön planda tutan yapay bir ekonomik patlama yaratılmış bunun bir sonucu olarak, merkez bankasının enflasyonla mücadele hedefinde sürekli politika ve yönetimine müdahalelere maruz kalmıştır. Banka özerkliğini kaybetmeye başlamış, bunun akabinde, güvenilirliğini azaltan politik nedenlerle reel faiz oranını düşürememiştir (Matthes 2018, s.8). Ayrıca, bir yandan kredi verilmesi devlet tarafından engellenirken diğer yandan geniş uzun zamanlı kredi garantileri verilmiş, ticari bankalar için makro ihtiyati şartlar, koşullar ve gereksinimler gevşetilmiştir. Bu önlemler, merkez bankasının sorumluluk ve görevleriyle çelişmekte, dolayısıyla merkez bankasının araçları etkisiz hale getirilmektedir. Geri ödeme sürelerinin uzatılması da planlamayı daha zor hale getirmiş, giderek şeffaflıktan uzaklaşmıştır. Ayrıca, gayrimenkul finansmanı için gerekli olan sermaye ihtiyacı, gerçek kredi tutarının %25'inden %20'sine düşürülerek, Merkez Bankasının dolaşımdaki parayı kontrol etmesini daha da zorlaştırmıştır. Diğer bir

komplifikasyon ise, Merkez Bankasının uluslararası standartlara göre düşük hacimli bir döviz rezervine sahip olmasıdır. Bu durum, döviz piyasasında kendi para birimini olması gereken değerde satıp gelir elde edemeyecek hale gelmesine, liranın değerinin yabancı paralara karşı koruma gücünün düşmesine yol açmıştır. Merkez bankasının kendi para ve maliye politikalarını uygulayamamasıyla birlikte ticari bankaların borç yükü artmaya devam etmiş, 2022 yılına kadar yaklaşık 500 milyar dolarlık dış borç meydana gelmiştir (Matthes 2018, s.19).

3.4. Avrupa Merkez Bankası Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası ile Karşılaştırılması

Bu bölümde Avrupa Merkez Bankası ve Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası belirli kriterler açısından karşılaştırılacaktır. Ana odak merkezi olarak, her iki kurumun ekonomik politika açısından değerlendirmesidir. Bu değerlendirme ışığında kurumların söz konusu durumlarına ilişkin, varsayılan hedeflere ulaşip ulaşamayacaklarına ilişkin bir değerlendirme yapılabilir. Her şeyden önce burada dikkate alınması gereken, BKÇY yönetimiyle, kılavuz ve ilkelerinin gelecekte ne ölçüde rol oynayacağını dikkate alınmasıdır. Sonrasında ise her iki kurumun yapılarının gelecekte ne ölçüde bir etkiye sahip olabileceğini gösterebilmek açısından son yıllardaki ekonomik gelişmelerinin kısa bir özeti karşılaştırmalı bir analiz çerçevesinde sunulmaktadır.

AMB ve TCMB'nin bağımsızlığının incelenmesi birkaç nedenden dolayı önemli ve gereklidir. Bu kurumların bağımsızlığı, ekonomik veya politik aktörler için arbitraj etkileri yaratmadan hedeflerini yeterince takip etmelerini sağlamaktadır. Bu noktada söz konusu iki kurum için de öncelikle sürekli bir bağımsızlığın var olmadığının vurgulanması gerekmektedir.

BKÇY, AMB'yi bir Avrupa içi istikrar kurumu haline getirmiştir. Üye devletlerin yönetiminde olan ilgili hükümetlerin ulusal bankalar üzerinde çok fazla etki uygulayacağına dair korkular olsa da diğer şeylerin yanı sıra bu bağlantı BKÇY tarafından gevşetilmektedir. Bununla birlikte, farklı ağırlıklı bir asimetrik durumun olduğu teşhis edilebilmektedir. Çünkü artık dışa açık ekonomilerde piyasalara yönelik işlemler büyük boyutlara ulaşmaktadır. Diğer bir ifadeyle serbest piyasa ekonomisinde hükümetlerin uluslararası ticaretle ilgili ticari

bankalara bağımlı olduğu varsayılmaktadır. Çözüm mekanizması sayesinde bütçe, nihai olarak gereksiz harcamaları ödeyebilmektedir. Bu aynı zamanda, çözüm fonu kurulmasının çok küçük olması nedeniyle de geçerlidir. Alacakların hem risk alması hem de yükümlük ile sorumluluğunda olması gereken aktörlere devri kısmen gerçekleşmiştir. Bununla birlikte, bankacılık birliği birçok açıdan önemli bir başarıdır. Bir yandan Avrupa finans piyasası gelecekteki krizlerle başa çıkmak için bağlayıcı bir koordinasyona ve düzene sahip olacaktır. Denetim mekanizması hem içerik hem de bölge açısından sınırlıdır. Ancak tamamen üye devletlerin ulusal denetim otoritelerine kıyasla ilerlemeyi temsil etmektedir. Bunun nedeni, AMB, söz konusu otoriteleri denetimciler adı altında, kendi içinde yeni bir işlev olarak denetime, yeni kaynaklar ve organlar atanmış olmasıdır. Bu yönüyle yetki ve yeterlilikler açısından ulusal denetim makamlarıninkine benzemektedir. Bununla birlikte, bankacılık birliği, denetim organının AMB'ye rapor verme yükümlülüğü aracılığıyla bir kontrol işlevi kurmaktadır. Ayrıca, AMB'nin kendi kendine çıkar çatışmasına girmemesi için para politikası ve denetim işlevleri arasında bir ayırım bulunmaktadır. Denetim mekanizmasına dayalı çözüm mekanizması, kararın kendisinin daha özerk hale gelmesi ve çözümleme mercisinin fondan kendi fonlarını alması ölçüsünde bir değişikliği temsil etmektedir. Fonun denetim altındaki bankalar tarafından finanse ediliyor olması, yükümlülüğünün kurumsallaşması ve kademeli geçerliliği olması nedeniyle, zorunluluklara uyulması konusunda bağlayıcı bir imkân yaratmaktadır. Uyumlaştırılmış mevduat korumasının tamamlayıcı projesi henüz uygulanmamıştır ancak bankaları ve yatırımcıları desteklemenin potansiyel olarak yararlı bir yoldur. Bununla birlikte, AMB üye devletlerin heterojenliği ile mücadele etmek zorundadır. Bunun nedeni gelir farklılıkları, yönetim farklılıkları, bütçe farklılıkları ve çeşitli bütçelerin değişen bağışları ve yerel bankacılık sektörlerinden gelen farklı miktarlardaki katkılar, borçların ve alacakların karşılıklılaşmasından korkan ESM ile aynı şüpheleri doğurmaktadır. Durum böyle olunca kurtarma zorunluluğu nedeniyle rekabeti bozma suçlaması da yapılmaktadır.

TCMB için, bağımsızlığının özellikle sistem değişikliğinden sonra yani Türk Tipi Başkanlık Sisteminin uygulanmasından bu yana sürekli olarak baltalandığı teşhis edilmektedir. AMB ve organları avro sistemde giderek daha bağımsız hale gelirken, ana yatırımcı olarak maliye bakanlığının sürekli hakimiyetine ve tasarruf gücüne, sınırsız

fırsatlara izin vermemesine rağmen, TCMB için durum bunun tam tersini göstermektedir. Fiyat istikrarı hedefi, ilgili bakanlığın faiz oranlarını düşürme baskısı, mevcut ekonomi bilimi uygulamalarında, ekonomilerin gelişmesinde faydası ispatlanmış modellerin görüşüyle çelişmektedir. Reel faiz ile politika faiz miktarı arasında uygulamada korkunç farklar verilerle kendini göstermektedir. Esas olarak ülke ekonomisi teminatsız borç vererek ayakta tutulan bir yapı görünümünde olmaya devam etmektedir. Düşük faiz oranları, kötüleştirilmiş kredi koşulları ve merkez bankasının bağımsız çalışmasına izin vermek yerine onu sömüren bir politika aynı zamanda gerçek rekabet koşullarını da bozmaktadır. Bunun yanı sıra enflasyonla mücadele de giderek zorlaşmaktadır.

Karşılaştırıldığında, her iki sistemin de devlete bağımlı olduğu görülebilir, ancak bu Avrupa çerçevesinde sürekli olarak azaltılmaktadır. BKÇY yönetmeliği doğrultusunda belirlenen yönetim tüzüğü, belirli bir gündeme bağlı olmayan bağımsız operasyonlara izin vermektedir. Avrupa bankacılık sisteminin artan bağımsızlığı, durum böyle olunca, banka kurtarma ve izleme sektörünün bağımsız hale gelmesine yol açılmaktadır ve bu sektör en iyi ihtimalle istikrar yararına faaliyet göstermektedir. Ancak kendi önceliklerine göre işleyen bu sistem, ulusal ekonomik yapılarının heterojenliği ile de uyumlu bir şekilde çatışabilmektedir. TCMB ise artık bağımsız değildir ve önce kendini özgürleştirilmesi yani özerk olarak hareket edebilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde, ilan ettiği hedeflere ulaşmadan, dünya konjonktüründen uzaklaşarak ve yalnızlığa itilerek işlemlerine devam etmek zorunda bırakılabileceği ifade edilebilir. Günümüzde ise yalnızca siyasi bir gündemde iktidarı sürdürmenin bir aracı olarak kendini göstermektedir.

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Kanununa göre, merkez bankası, bir bankanın tasfiyesine, yaptığı genel kurul çalışmaları ve incelemeleri sonunda karar verebilmektedir (bkz. Hukuk NR.1211, Madde 15, paragraf 6). Bunu gerçekleştirebilmek toplantıda üçte iki çoğunluk gerektirmektedir. BDDK'nın genel kurulunun bunu yapacak yetki ve yetkileri vardır, bir yandan bankalara işlem yaparak bir yandan da Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF) kararı ile yönetim durdurabilir. Sorunlu bankaları ve bunların yaptığı çalışmaları durdurmak, yönetmek ve devralmak için yetkilerle donatılmıştır. Ayrıca, BDDK bankaları gerekirse tamamen piyasadan kaldırarak, daha küçük parçalara bölerek veya konsolide ve kısmen diğer yerli veya yabancı bankalara devir ve satış işlemlerini yaparak takip

edebilmektedir (Altunbaş 2009, s.59). Bu bağlamda BDDK, bir bankanın sistematik olarak önemli olup olmadığına karar vermek için belirli ölçütleri göz önünde bulundurarak sermaye kapasitesine, işlevlerine ve milli ve milletler arası bağlamlarına bakarak hareket etmektedir. Daha da önemlisi, BDDK geniş kapsamlı kanun yetkileri ile bir bankanın zor duruma düşmesi durumunda önleyici tedbirlere ve görevlere ilişkin yetkileri vardır. Bu yetkiler, bir yürütme organının gerekliliği, yönetim süreçleri, sorumlulukları ve çalışmaları bağlamında önlemler alabilmektedir (Tatktak vd. 2021, s.13). Bu noktada, önleyici olanlar başta olmak üzere, geniş kapsamlı bir şeffaflık söz konusudur. Önlemler ve yeniden yapılandırma sırasında kullanılan mekanizmalar AMB bağlamına uygun hale getirilerek, SMR yönetmeliğine paralel ve dengeleyici olmalıdır. Görevlere genel bakış ile ilgili aktörler şeffaf, stratejik analizler yapabilmektedir. Bu noktada Türk Devletinin ve TCMB'nin hangi denetim işlevlerini yerine getirdiğinin açıklanması gerekmektedir. Merkez bankası kendini nasıl doğrular ve karşılar. TCMB'den bu yana dört sınıf hissedar içeren anonim şirket hem dahili hem de harici kontroller tarafından erişilebilmektedir. İç kontroller şunlara dayanmaktadır: Merkez Bankası Kanunu'nun 15. maddesinin, Merkez Bankası Yönetim Kurulu'nun hissedarlar genel kuruluna rapor vermek. Bu Raporlar şunları içerir; yıllık rapor ve kar ve zarar hesabı. Bunun için oluşturulan genel kurul, §24 nedeniyle bir Diğer Finans Kuruluşlarından almak için (bkz. 1211 Sayılı Kanun, Md.4g Fıkra). Buna merkez bankasının verileri gerçek zamanlı olarak almasına izin verildiğini söylemeye devam ediyor. İlgili kurumların iç veri sistemlerine erişim sağlanmaktadır. Merkez bankasının diğer denetim işlevleri, danışmanlık adı verilen bilgilerle hemen açıklanmaktadır. Görevler, tavsiye verme görevleriyle birlikte tanımlanmaktadır (bkz. kanun n.1211, md.4, Paragraf 3a-3c). Burada merkez bankasının Türkiye Büyük Millet Meclisine (TBMM) rapor vereceği belirtilmektedir. Ek bir düzenleme olan aşağıdaki kararların verileceği durumlarda tazmin edilmelidir. 2018'den itibaren Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin finansal ve ekonomik denetim işlevlerinin merkez bankasına verilen yetki ve haklar geniş kapsamlıdır ve SSM düzenlemelerine benzer şekilde sınıflandırılmaktadır. Ancak, Türkiye'de zorunlu raporlama bulunmakta ve süreçleri karmaşıklaştıran siyasi kurumlarla çalışma biçiminin bağımsızlığı sorgulamaktadır. İnceleme komitesi merkez bankası kanunu, bankanın tüm işlem ve hesaplarına erişim hakkına sahiptir. Bu incelemelerden elde edilen rapor genel kurula ve başbakana sunulur. Harici bir kontrol seçeneği de bulunmaktadır. Bu Merkez Bankası

Kanunu'nun 42. maddesine göre TCMB ve hesaplarındaki süreçleri kontrol etme yetkisine sahiptir. Kontrol sonucu ayrıca bankanın her yıl nisan ve ekim aylarında bir rapor sunması gerekmektedir. Merkez Bankası Kanunu'nun 2. paragrafı, merkez bankasına bilançolarını dengeleme fırsatı vermektedir. Bunlar dış denetim kurumları tarafından kontrol edilmektedir. Burada özellikle Bankacılık Düzenleme ve Bankacılık Denetleme Kurumu (BDDK), yurtiçi bankacılık düzenlemesi. Bu ajans start-upları izliyor bankalardan, finans şirketlerinden vb. (T.C. Cumhurbaşkanlığı, 2022). Ajans ayrıca Tahsisinden de sorumludur. Bankacılık Lisanslarının yanı sıra tefecilik için haklar verilmesi (Taktak, vd., 2021, s.5). Ajans, 1999'dan bu yana, bunu yapmak için yetkilendirilmiştir. 3 yıllık bir süre ile Uluslararası Para Fonu'nun ilgili düzenlemeleri istikrar programı kurumsallaştırıldı. (Altunbaş vd. 2009, s.55) Bu düzenlemeler, ajansın siyasi olarak bağımsız kalmasını şart koşuyordu. Ayrıca işlevselliği nedeniyle Basel düzenlemelerine uyum 2 gerçekleştirilebilir. Merkez bankası, kendi adına, yerel Bankaların faaliyetlerini izlemek için geçici darboğazlar ile başa çıkmak için. Bu amaçla, düzenli olarak aşağıdakilerden bilgi alma hakkına sahiptir (Taktak vd. 2021, s.4).

TCMB'nin yetkileri hakkında daha fazla ayrıntıya girmeden, burada AMB ile ilişkilerinin nasıl yapılandırıldığına bakacak olursak; İlk iki kurum arasında sürekli bir diyalogun olduğunu belirtmek gerekmektedir. Karşılıklı diyalog geliştirmekte olan ilişkilerin desteklenmesi ile oluşmaktadır. TCMB'den alınan bilgiye göre, 2002 yılından bu yana çeşitli ve karşılıklı ikili anlaşmalar yapılmaktadır. TCMB ile çeşitli AB kurumları arasındaki ilişkiler AMB'nin yanı sıra tüm üye devletler ile devam etmektedir. Bu ilişkiler, diyalog yolu ile temsil edilerek devam ederken bu devamlılık ise esastır. Merkez bankaları, esas olarak yaptığı çalışmalarında birlikte veya karşılıklı olarak ekonomik durumları incelemekte destek ve öneri için birbirlerini değerlendirmektedir. Tedbirler doğrultusunda çalışmalar gerçekleştirilmektedir. Bu amaçla, bir devletin diğer bir devlete yolladığı veya verdiği diplomatik yazı veya nota olarak ifade edilen memorandum anlaşmaları imzalandıktan sonra yürürlüğe girmektedir (Türkiye Merkez Bankası, 2022d). Bu ikili anlaşma, işlevlerin hangi deneyimlerin değiş tokuş edileceğini belirtmektedir. Merkez bankacılığından, ayrıcalıklı olarak TCMB temsilcileri de ek çalışmalar ve gelişmeler içinde kabul etmektedir. Avrupa komisyonu toplantıları, ayrıca, yeni önlemler almak için Avrupa Merkez Bankasının yanı sıra Türk merkez bankasının sonuçlarının gözden geçirilmesiyle 2008/09 krizi şu şekilde

değerlendirilebilir. BKÇY, Avrupa pazarlarında istikrarı teşvik etmenin bir yolu olarak anlaşılmalıdır. Bu noktada TCMB'nin eylemleri olumsuz yerli sermaye girişlerinin etkilerini azaltmaktır. Benzer çabalara rağmen fiyat istikrarı ve finansal ekonominin güvence altına alınması hedefleri ile ilgili olarak her iki kurumu karşılaştırırken, ilgili kurumların ekonomik alanlarının son derece farklı olduğunun bilinmesi gerekmektedir. Buna göre tüm önlemlerinin benzer olmadığının altının da çizilmesi gerekmektedir.

SONUÇ

Bankacılık birliği, tek tip kurallara sahip homojen bir Avrupa bankacılık piyasasına yönelik etkili bir adım olarak görülebilir. BKÇY'nin üç sütunlu olarak yaptığı çalışmalar, sistemi belirli dönemlerde bir dereceye kadar tamamlayıcı ve bütünleştiricidir. Buna karşın kapsamları, sınırları farklıdır ve uygulamaları oldukça karmaşıktır. Tüm itirazlara rağmen, kamu bütçeleri ile ticari bankaların ayrılması için bankacılık birliğinin önemli bir yapı olduğunun bilinmesi gerekmektedir. Potansiyel kayıpların karşılıklı hale getirilmesine varan süreçler olsa da bankacılık işlemleri için risk ve sorumluluğu tamamlayan, temerrüde düşmemek için birbirine bağlamaya yönelik artan çalışmalar ve çabalar da söz konusudur. Bununla birlikte, kurallar dizisi, özellikle çözüm sürecinde netleşen ve sorumluluk kademesinin ve çözüm fonunun başarısızlığına karşı bir devletin kurtarmasını garanti eden, kuralları çiğnemek için belirli zamanlarda ve belirli şartlar altında izin vermektedir. Bankacılık birliği, diğerlerinin yanı sıra, zor durumdaki zayıf bankalara likidite sağlamanın yollarından yalnızca biridir. Bankacılık piyasasının, ödeme aczinin ve zorluklarının bir sonucu olarak ortaya çıkan kayıpların doğrudan kamu bütçeleri tarafından üstlenilmemesi ve ayrıca piyasadaki hemen çıkma riskinin olmaması şeklinde bankacılık birliği tarafından kefalet yolu ile desteklendiğine dair kabul edilebilir bir eğilim vardır. Burada, daha fazla taraf olarak bankalar sorumlu tutulduğu için kefaletle ve daha sonra devlet tarafından sağlanan kurtarma avanslarının mekanizmaları devreye girmektedir. Burada not edilmesi gereken konu çözüm fonunun kurulmasının, bankacılık sisteminde çığır açan bir karar olmasıdır. Bunun temel nedeni küresel çapta 2008/09 yıllarında ortaya çıkan ekonomik krizde olduğ gibi benzer başarısızlıkların önlenmesinin sağlanmasıdır.

AMB'nin artan denetim yetkileri ve kullandığı araçlar aracılığıyla finansal piyasalarda daha fazla şeffaflıkta sağlanabilir. Burada sağlanan şeffaflık ve güven duygusu kayıplardan korkulacaksa hem mevduat sahipleri hem alıcılar hem de hissedarlar üzerinde gelecekte önleyici bir etkiye sahip olabilir. Buna göre, performansla ilgili sınırlamalara rağmen, bankacılık birliğinin ticari bankalar ve hissedarları üzerinde en azından sinyal etkisi bulunmaktadır. Bununla birlikte, sistemik açıdan ticari kapasitesi büyük olan ve ekonomideki önemli bankalar söz konusu olduğunda, bankacılık birliği etkili ve kapsamlı bir çözümü yönetemez veya bunu henüz yapacak fonlara sahip olmadığı için zararlardan kaçınamaz.

Ancak burada da denetim yetkileri aracılığıyla şeffaflık yaratabilir. Ek olarak, mevcut kurtarma planlarını talep ederek, ticari bankalar üzerinde kayıpla tehdit edilen kısımları bağımsız olarak değiştirmeleri için baskı yapabilir. Bu durum TCMB örneğinde olduğu gibi, karşıt eğilimlerin sonuçlarını göstermektedir: Giderek heterojenleşen bir merkez bankası, iktidarı korumanın siyasi önceliğine hizmet ettiği için etkinliğini kaybetmektedir. Oysa Avrupa Bankacılık Birliği, Türk bankacılık sistemini şu andaki hırsından yoksun olduğu, çok daha bağımsız çalışan bir aktör olarak görülebilir. Avrupa Bankacılık Birliğinin gerçekte ne kadar işlevsel olduğunu 2008/09 yıllarında ortaya çıkan küresel ekonomi krizinde edindiği tecrübe ile ilerleyen dönemlerde ortaya çıkabilecek olası krizlere karşı bankacılık sisteminin dayanıklılığı göstermektedir.

KAYNAKÇA

- Altunbas, Y., Kara, A., ve Olgu, Ö. (2008). *Turkish banking: banking under political instability and chronic high inflation*. Springer.
- Becker, J., Kornwachs, L., ve Zembala, K (2016). *Die gemeinsame Europäische Bankenaufsicht als Reformmodell für die verstärkte Zusammenarbeit?*. Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg.
- Becker, J., Kornwachs, L., ve Zembala, K. (2016). *Die gemeinsame Europäische Bankenaufsicht als Reformmodell für die verstärkte Zusammenarbeit?*. Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg.
- Becker, P. (2010). Auf dem Weg zu einer neuen Finanzverfassung–Vom Verfassungskonvent zum Vertrag von Lissabon, İçinde, *Die Europäische Union nach dem Vertrag von Lissabon*, ss. 234-251, Verlag für Sozialwissenschaften.
- Bergbauer, S., (2018). *Explaining European Identity Formation Citizens' Attachment from Maastricht Treaty to Crisis*, Amsterdam, the Netherlands: Springer.
- Binder, J. H. (2013). Auf dem Weg zu einer europäischen Bankenunion? Erreichtes, Unerreichtes, offene Fragen. *Zeitschrift für Bankrecht und Bankwirtschaft*, 25(5), 297-312.
- Bolsinger, H., Hoffmann, J., ve Villhauer, B. (Eds.). (2020). *The European Central Bank as a Sustainability Role Model: Philosophical, Ethical and Economic Perspectives*. Springer Nature.
- Demiralp, S., ve Demiralp, S. (2019). Erosion of central bank independence in Turkey. *Turkish Studies*, 20(1), 49-68.
- Fritsche, J. P., ve Steininger, L. (2019). *Handlungsspielraum der EZB: Von Zinspolitik bis Helikoptergeld*, DIW Roundup: Politik im Fokus.
- Fröhlich, S. (2008). *Die Europäische Union als globaler Akteur: eine Einführung*. Springer-Verlag.

- Gerdesmeier, D. (2011). *Price stability: why is it important for you?* Teacher's booklet. European Central Bank.
- Gürkaynak, R. S., Kantur, Z., Taş, M. A., ve Yıldırım, S. (2015). *Monetary policy in Turkey after Central Bank independence. ECONSTOR Working Paper.*
- Groen, W. P. (2014). Was the ECB's Comprehensive Assessment up to standard? *CEPS Policy Brief 325(10), 1-18.*
- Hannes. (2015). *Bankensystem der Europäischen Union.* Hannover. Fritz Knapp Verleger.
- Hilpold, P. (2021). *Die Europäische Wirtschafts-und Währungsunion: Ihr Umbau Im Zeichen der Solidarität.* Springer.
- Illing, F. (2017). *Die Eurokrise. Analyse der europäischen Strukturkrise.* 2. Auflage. Wiesbaden: Springer.
- Kemper, M (2017). *Die europäische Bankenunion und die Sparkassen.* Verlag W. Kohlhammer.
- Kemper, M. (2017). *Die europäische Bankenunion und die Sparkassen.* Verlag W. Kohlhammer.
- Kriener, E. (2002). *Wettbewerbliche Veränderungen im Bankensektor und ihre Auswirkungen auf die Geldpolitik der EZB.* Deutscher Universitätsverlag.
- Lazzari, V., Vena, L., ve Venegoni, A. (2017). Stress Tests and Asset Quality Reviews of Banks: A Policy Announcement Tool. *Journal Of Financial Stability, 32(2), 86-98.*
- Matthes, J. (2018). *Währungskrise in der Türkei: Ursachen und Gefahr,* IW-Report.
- Neuss, B., ve Nötzold, A. (2018). *Türkei. Schlüsselakteur für die EU? Eine schwierige Partnerschaft in turbulenten Zeiten.* Nomos.
- Orhangazi, Ö., ve Yeldan, A. E. (2021). The Re-making of the turkish crisis. *Development and Change, 52(3), 460-503.*
- Piekenbrock, D. (2011). *Gabler Kompakt-Lexikon Wirtschaft: 4.500 Begriffe nachschlagen, verstehen, anwenden.* Springer-Verlag.

Rehm, H. (2015). *Die Europäische Bankenunion: ein Element der internationalen Bankordnungspolitik*. Deutscher Sparkassenverlag.

Ribhegge, H. (2007). *Europäische Wirtschafts-und Sozialpolitik*. Springer-Verlag.

Schnabel, I. (2014). Das europäische Bankensystem: Bestandsaufnahme und Herausforderungen. *Wirtschaftsdienst*, 94(1), 6-10.

Thomas, C. (2015). *Stresstests für das bankbetriebliche Liquiditätsrisiko: Analyse im Licht von Basel III und der europäischen Bankenunion*. Springer-Verlag.

Weidner, J. (2017). *The Organisation and Structure of Central Banks*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hukuk ve Ekonomi Anabilim Dalı, Darmstadt Teknoloji Üniversitesi. Almanya.

Yilmaz, I., ve Bashirov, G. (2018). The AKP after 15 years: Emergence of Erdoganism in Turkey. *Third World Quarterly*, 39(9), 1812-1830.

Zimmer, D., Weck, T., ve Schepp, N. P. (2014). *Wiederherstellung des Wettbewerbs als Ordnungsprinzip auf den Finanzmärkten: Ist die Bankenunion ein taugliches Mittel hierzu?*. *Zeitschrift für Wettbewerbsrecht*, 12(3), 257-270.

¹https://tr.wikipedia.org/wiki/Avrupa_Birli%C4%9Fi (Erişim tarihi: 15.11.2021).

²https://european-union.europa.eu/index_de. (Erişim tarihi: 17.12.2021).

³⁻⁴https://www.ab.gov.tr/avrupa-birliginin-tarihcesi_105.html (Erişim tarihi: 17.11.2021).

⁵https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/principles-and-values/aims-and-values_de (Erişim tarihi: 18.11.2021).

⁶https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcQF7Abz23uYUfxnR9LZ1_GpJo2BM7hkiE9oZijY82Gw1EBvJFFBzvEgpEpB-ci_xTxYjN0&usqp=CAU (Erişim tarihi: 17.12.2021).

⁷https://de.wikipedia.org/wiki/Europ%C3%A4ische_Zentralbank (Erişim tarihi: 18.11.2021).

- ⁸<https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcQoQ3LsUISKcFdU9hblzoB-sIU0dX3IOTItRw&usqp=CAU> (Erişim tarihi: 17.12.2022).
- ⁹<https://www.buchhaltung-einfach-sicher.de/finanzen/europaeische-zentralbank> (Erişim tarihi: 19.12.2021).
- ¹⁰[https://www.bundesfinanzministerium.de/Web/DE/Themen/Europa/Der_Euro/Europaeische_Zentralbank/europaeische_zentralbank.html#:~:text=Die%20Europ%C3%A4ische%20Zentralbank%20\(EZB\)%20wurde,der%20Preisstabilit%C3%A4t%20im%20Euroraum%20zust%C3%A4ndig](https://www.bundesfinanzministerium.de/Web/DE/Themen/Europa/Der_Euro/Europaeische_Zentralbank/europaeische_zentralbank.html#:~:text=Die%20Europ%C3%A4ische%20Zentralbank%20(EZB)%20wurde,der%20Preisstabilit%C3%A4t%20im%20Euroraum%20zust%C3%A4ndig) (Erişim tarihi: 21.11.2021).
- ¹¹ <https://www.bmf.gv.at/themen/zoll/eu-staaten.html> (Erişim tarihi: 19.11.2021).
- ¹²<https://www.europarl.europa.eu/germany/de/europ%C3%A4isches-parlament/die-europ%C3%A4ische-zentralbank> (Erişim tarihi: 20.11.2021).
- ¹³https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcTF_yk12DWwYrhZi40g1yDTAEZRfyDZkmAf9w&usqp=CAU (Erişim tarihi: 17.12.2021).
- ¹⁴https://cdn.pixabay.com/photo/2016/07/30/16/12/euro-1557431_960_720.jpg (Erişim tarihi: 18.12.2021).
- ¹⁵<https://www.ecb.europa.eu/ecb/tasks/monpol/html/index.de.html> (Erişim tarihi: 30.03.2022).
- ¹⁶<https://www.bankingsupervision.europa.eu/banking/approach/jst/html/index.en.html> (Erişim tarihi: 30.03. 2022).